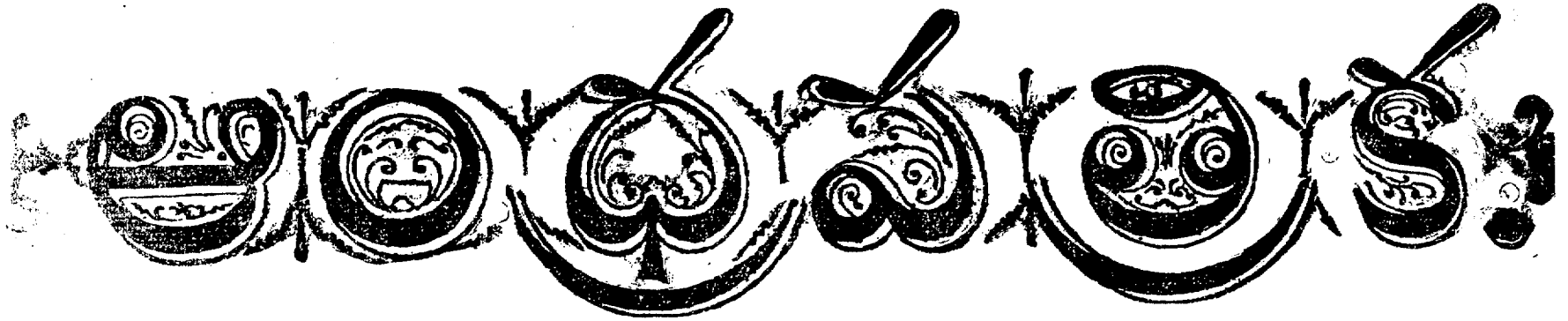

Register No. M. 1118.

Post Box No. 212.

విడిచిత్రక 1-3 0-1-6

Telephone No. 544.

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 11
కంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ డిసెంబరు నెల 11-వ తేది గురువారము
శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, మార్గశిరమాన శుద్ధ పౌర్ణమి ౧౧.

No. 213

నందిక ౨౧౩

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

కొన్ని గొప్పవారిచే వేలవేల యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. వందభాష చీటి కూచి కొనిన మౌనముగలుగదు.

అమృతాంజనము న కలవిద

తలనువ్వుల మాన్పును, బాంబుపువోట్ల బాంబును,
పార్శవు నొప్పుల బారదోలును, పోట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును నాపుల రూపుమాపును.
వగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

నొప్పులకు నంజీవివంటిది

ఈమందును రుద్దగానే వెనుట వట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి డహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
విదేశములలో కూడ బాడుచున్నారు.

చక్కనిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

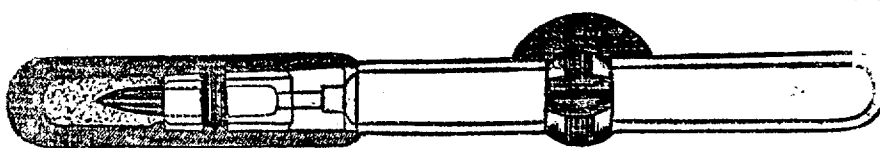
మైనపువత్తులు

ది ఇండో - బర్మా వెట్రోలియం కంపెనీ లిమిటెడ్
రంగూను,

వారి చేత యారు చేయబడినది
విజింట్లు, స్టాకు చేయువారు

ప్యారి అండు కో
పోస్టుబాక్సు నెం 12, మద్రాసు

మైనపువత్తులు, మైనము, ధరలకు వ్రాసిన తెలుపబడును.

పోస్టు పేనాల బంగారపు పాళీలబరులు యీనూతన గ్లాసుపాళీలు దేశమంతయు నాడుకలోనున్నవి. గ్రోసు రూ 14.
గ్లాసుపాళీల కలము ఒకతూరి సిరాలో ముంచినయెడల ర నిమిషములవరకు చక్కగా వ్రాయును.
గ్రోసు రూ 14, గ్లాసుపాళీ ఫవుంటెన్ పేనా రూ 1. డజను రూ 10.
మైలాపూరు విక్టోరియాడిపో, మద్రాసు.

వెల్లింగ్టన్ సినిమా,

మాంటు రోడ్డు, మద్రాసు.

6-12-24 తేది శనివారమునుండి 12-12-24 తేది శుక్ర
వారమువరకు ఒకవారము వరకు మాత్రమే.

యూనివర్సల్ జ్యాయర్ అత్యద్భుతమైన పండుమగలది.

స్పోర్టింగ్ యూత్

రెజిస్టర్డ్ డెన్మి, సాహస ధైర్యకార్యములు మాడతగినవి.
మ్యాన్ లెదరువు వర్సికూడ చూపబడును.

బెజవాడ శ్రీమైలవరం బాలభారతి

సమాజమువారు

మండవేటలో

13-12-24 శనివారం ద్రౌపతి

ప్రదర్శింతురు

టిక్కెట్లు ధర మామూలు ప్రకారమే.

జాప్తు కె. పట్టాభిరామయ్య,
కార్యదర్శి.

తెనాలి. కృష్ణవిలాససభవారు

బెజవాడ మైలవరంవారి హాలులో

రామ వాసు నాటకమును

13-12-24 తేది శనివారమురాత్రి ప్రదర్శించెదరు

శ్రీయుత యడవల్లి సూర్యనారాయణరావు గారు రామ
దాసుపాత్రను ధరింతురు.

మోహినితైలము

ఓతు! నూనెగల సీసా 1-కి రూ. 0-12-0

శ్రీపురుషులు వాడుటకు మోగమైనది.

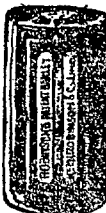
అమృతాంజనం డిపో, మద్రాసు - బొంబాయి

మలకోశము, మెదడు చల్లదనముగా

నున్నచో ఏవ్యాధియైనను వచ్చునను భయము లేక ఉండవచ్చును.

మలకోశము, మెదడు చల్లదనము గానున్న ఏవ్యాధియైనను నిర్మయుగానుండ వచ్చును. ఇదియే కాస్త్రములందు వెప్ప జరిగియున్నది. ఈపద్ధతిని అవలంబించు వారికి ఏవ్యాధియోరకు. క్రమముగా రాచిన్నన్ను "పేటెంటు" బ్రాన్డిని వాడిన ఉదరమును చల్లగాను, మల కోశమును శుభ్రముగాను ఉంచుచు, జ్వరమును రా నీయదు. మలకోశము శుభ్రముగాను, చల్లదన ముగానున్నప్పుడు మెద డును చల్లగానే యుండు ను. అక్షిరి, జ్వరము, రుల వొప్ప మొదలగునవి వచ్చుననిభయ పేరేడు. వైద్యులు కవిరాళులు దా నిని ఉపయోగించవలసినట్లు ఎప్పుడును కొరచు చేయుచున్నారు. దానిచేరి గిన నుంచిలములనుబట్టి. "రాచిన్నన్ను" "పేటెంటు" బ్రాన్డి కంటేను శుభ్రమైనట్టియు, తేలిక యైన ఆహారము లేదని వైద్యులు, కవి రాజులే అంగీకరించియున్నారు. కోగులు, ఆరోగ్యవంతులు, ముసలివారు వచ్చుచున్న మొదలగువారందరును (దీనిని ఎప్పుడును ఉపయోగించవలెను.)

అమృతాంజనము

జగత్ప్రసిద్ధమైనది

అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

అమృతాంజనము ప్రాచ్యుడేశ మూలికల సంపుటిచే హిందూదేశమునందు సిద్ధముచేయుబడిన లోకప్రఖ్యాత మైనమందు. ఇది ఇప్పుడెప్పుడు తయారగుచున్న క్రొత్త మందు గాదు. ఇరువదేండ్లుగా దేశమునం దంతటను వాడుకలో నుండి మెప్పును బొందిన. దివ్యామృతము నొప్పులు, వాపులు, గాయములు, బిళ్ళలు, పోట్లు బెలుకులు, మొదలగు బాధలకు అమృతాంజనము ప్రథమ సహాయముగా మెంటనే పనిజేయును. చర్మముపైన రాచిన లోపలికి వ్యాపించి లోపలి నొప్పులు సయితము పోగలవు. నెత్తురు ప్రతిక్షణమునందును శరీరాంగములకు ఆహారపదార్థములను గొనిపోయి అచ్చటి శిథిలపదార్థము లను గ్రహించి ప్రాణరక్షణము జేయుచున్నది.

అన్నిమాపులో దొరకును

అమృతాంజనం డిపో,

మదరాసు - బొంబాయి

కరాటిక్కు వేపరు మిల్లులు

రాజమండ్రి

గవర్నమెంటు ఎక్స్‌వర్టు పరీక్ష

1924 వ సంవత్సరపు నవంబరు నెల 26 వ తేదీనను కర్ణా టిక్కు వేపరు మిల్లుల చారిత్రమునకేగాక దక్షిణ హిందూదేశ మందలి కాగితపు ప్రతిమచారిత్రమునందుగూడ చాల ప్రశం సాపాత్రమైనదని చెప్పవచ్చును. అదినమున గవర్నమెంటు వారి ప్రతినిధులు మిల్లుల పరిపరివిధముల కొధించి యది యభి వృద్ధికి వచ్చితిరు నను దృఢాభిప్రాయము నొసగిరి. ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌యము కంపెనీయజమానుల కెంత సంతోషాత్సహముల నొసగూర్చునో వేర వ్రాయనవసరములేదు. కష్టనష్టముల కన్నీటి కొర్ర యత్యంతప్రీతితో తాము పెంచుచున్న ప్రీయ బాళిక బాలాభివృద్ధిగూడ ఆరోగ్యవంతముగా బెరుగగలదను దృఢనమ్మకము కుదురునపు డెవరి తృప్తిహము గలగకుం డును! అందులో ముఖ్యముగ ఒకటిన్నర లక్షల రూపములు వాటాదారులనుండి ఎంత ప్రయత్నించినను రాక నిలిచిపోయి పనినడపించుట కేదినమున కాదినమే గండముగ నుండునట్టి దుర్భరార్థికావస్థలో దొరతనమువా రారక్షుల తూపాయత ఋణము నొసగుటకంటె కొరదగిన దేవున్నది! ఋణము నిచ్చుటకు ముందుగ గవర్నమెంటువారు విధించిన మరతులను చేయబూనిన పరిశోధనలకును కంపెనీవారు వెలువలేదుగాని ఏనెపమున ఋణ మెచుట ప్రోత్సేయబడునోయనిమాత్ర మాం దోళనముగ నుండెను. కాని గవర్నమెంటు ఎక్స్‌వర్టుల పరీక్ష కంపెనీవారి కట్టడములకును, యంత్రములకును, వారి బాగ్రతా యత్రకార్యనిర్వహణమునకును మరంతవన్నె చెచ్చినదే గాని లోపమేయియు రానియలేదు. ఎక్స్‌వర్టుల గూడ ప్రశంసించ దగినట్లుగ కంపెనీ యధికారు లింతవనినింతతరలో జరిగించి నందులకు వాటాదారులను, జనసామాన్యమునుగూడ వారిని హృదయపూర్వకముగ నభినందింపదగును.

మిల్లుల కీఋణము నిచ్చుటలో సంబంధముగల యద్యోగియు తెల్లరు రాజమహేంద్రవరము నకు విచ్చేసి యుండిరి. అప్పుడు లోయరు గోదావరీల జిల్లాఫారెస్టు ఆఫీసరు లును, ఉత్తరసర్కారుల ఫారెస్టుకన్సల్టెంటును, పారిశ్రామిక కాభాధికారి రాకమునుచే విచ్చేసిరి. గవర్నమెంటు పారిశ్రామిక కాభాధికారియగు భానుగుగారును వారి అసిస్టాంటు ఇండ స్ట్రీయలు ఇంజనీరును. వారిమా ప్రత్యేకజరు గారును గత 24 తేదీ ఉపదమునకే ముదిరాసు మొయిబునుండి దిగిరి. ఆంధ్రయా గవర్నమెంటు వేపరు అంకు పల్కు ఎక్స్‌వర్టు రె యింటు దొరగాను 28 తేదీని కలకత్తామొయిబులో దిగిరి. ఏరు నుండి ముందు గవర్నమెంటులనుండి హిందూదేశమందలి యడవుల నన్నిటిని కొధించి ఉపపంచుకొంటిని సరిపోవు కాగితములకు విలయు వెదురును సూర్యేంద్రవరకు హిందూదేశ మొక్కయే స గ్గో చేయగలదని చెప్పియుండిరి. ముదుసలియయ్య తనకువాం

చితార్థములన్నియు పుష్కలముగ నున్నవాడయ్య నెట్లయిన నీదక్షిణదేశమున కాగితములమిలువ స్థాపించి దాని నభివృద్ధికి దేవలయునను చిరకాలసంజనితోదేశము నెరవేర్చుటలంపుతో ను మిల్లునకాదినంధాతయై తన సర్వశక్తుల దాని యభివృద్ధికి యుపయోగించుచున్న మన యాంధ్రదేశీయులును, నెల్లూరు జిల్లావాస్తవ్యులు నగు రావు బహద్రరు వి. ఆశ్వారాచెట్టిగారు భానుగు మొదలుగాగల ప్రభుత్వోద్యోగోద్యోగులతో క్రియెం టు దొరగారి వాదరించి తమ పారిశ్రామికజ్ఞానము వెలిజిమ్ము మృదువధుకోర్తుల నాతనిబస కనిపిరి. రెయింటుగా రింతపెద్దప రిశ్రమ నారంభించుట కెవరు ప్రోత్సహించిరిని చెట్టిగారి నడు గగా హిందూదేశమునవెదురుకాగితములపరిశ్రమలకుగల విశేష వకాశములనుగురించి రెయింటుగారు 1912 వ సంవత్సరములో వ్రాసిన ప్రస్తుత మేము ఖ్యకాణముని వారు చెప్పిరినియు తాము విశాల భావములతో నూచించినదాని నింతపట్టుదలతో భారతీయులందొకరు సాగిం పబూనినందులకు రెయింటుగారు చాల సంతోషపడి ఈపట్టణ మంటే దీని నారంభించిరిని ప్రశ్నించినదియు రెయింటు మార్గమునకును నీటిమార్గమునకును అనుకూలముగ నుండుటయే గాక ఎన్ని సంవత్సరములకైన సరిపోవువెదురును సప్లయచేయగలు గు అడవులు దగ్గరనుండుటయు, కావలయునంతసేరుకు చాల మంది కూలీలను చాళగ దొరకుటకవకాశముండుటయు కారణ ములనివారు చెప్పిరట రెయింటుగా రండులకు చాల క్లాఫించి మిల్లు తప్పక విజయమొందునని చెప్పిరినియు తెలియుచున్నది.

రెయింటుదొరగారు రాకమునకే దాముకు దొరగారు మిల్లులను పరీక్షింప నారంభించిరి. అసిస్టాంటు ఇండస్ట్రీగు ఇంజనీరుగారు వారిశూప్రవైజరును, మెషినరీభాగముల నన్ని టిని పరీక్షించి వాటిబాధితాలను ఖరీదులను వేసుకొనిపోయిరి. ఈపరిశ్రమనుగూర్చి ఉత్తరమండలములఫారెస్టు కన్సల్టెంటు గారారంభమునుండియు భిన్నభిప్రాయములను గలిగియుండిరి. కాని తమయద్యోగ సమయమున నీయడవుల నన్నిటిని జూచి యుండుటయేగాక గత నాలుగైదుసంవత్సరములు ఫారెస్టు రికార్డులనుండి అదివరకే తమకు కావలసినసంగతులను తెలిసి కొనియుండిగ చెట్టిగారు వాతసంశయముల నన్నిటిని పటాపం చులగ చేసిరి. ఇటువంటి పరిశ్రమలను ప్రోత్సహింపపూసినం గాని లేనిపోని అడ్డంకులను కప్పించిచెప్పుట మంచిదికాదని రెయింటు, భానుగుదొరగారు చెప్పినపట్టుట నతడు చెట్టిగారు చెప్పిన భోగట్టా సరియైనదిగ నంగీకరించి మిల్లులకు కావలయు వెదురులోచాలక గమను తామే సప్లయచేయదలచుని చెప్పెను. నిదేశీయులును ఉన్నత ప్రభుత్వోద్యోగీయులునగు భానుగు రెయింటు దొరగారు దేశీయపరిశ్రమలం దింతతేర్థ వహించుట కును, దేశీయపరిశ్రమలకు సహాయార్థముగ నిటీసలచేసిన శాసనము ననుసరించి ఒక్కటి తక్కువైన దరఖాస్తులన్నియు ముజూరు కాకపోవుటనుబట్టి చూడగా నింతముగామిచ్చుట కీరీతి నధికారుల సమ్మతించినదేయుటలో ఆశ్చర్యచెట్టిగారు చాల శ్రద్ధ తోడను, పట్టుదలతోడను పనిచేసినందు, దేశీయులకును, వా టాదారులకును శాఖాపాత్రులనియు చెప్పవచ్చును.

ఇండియా గవర్నమెంటువారివేతరు అంకు పల్కు ఎక్స్‌వర్టు, రెయింటుదొరగారు 28 వ తేదీనాటి యుదయము కాలాతనిభీ నారంభించిరి. ఏయంత్రమున కాయంత్రము, ఏమరు గామరు, ఏస్క్రా-కాస్క్రా విడదీసి మరీమరి పరిశోధించి వేసివారు సంకుష్టినొందలేదు. యంత్రములన్నియు నిండు ఎగమున నడచుచుండగను నిలిచియుండగను, ఏయంత్రముల నే రీతి బరీక్షింపవలయునో ఆరీతి వాతడు నామూలాగ్రముగ పరీక్షించెను. 26, 27, 28 తేదీలనుగూడ పూర్తిగ పరీక్షజరి గెను. పరిక్షాసమయమున ఇప్పుడున్న యంత్రముల దానియము ను వాటిని నిర్మించినపద్ధతియు చాల సంతృప్తికరముగ నున్నవని చెప్పి వాటిని లాభకరముగ సవరింపగలగు సదుపాయముల నత డు నూచించెను. ఇంతపెద్దపని నింతతరలో నింతచాళగ తయారచేయగలిగినందులకు కంపెనీఅధికారులను ప్రశంసించుచు మిల్లు బాగుగ పనిచేయుటకు తన యవకాశములన్నియు గల వనియు, ఇప్పుడనుకొన్నదానిలో శతము "పల్కు"ను మాత్రమే ప్రతి నము తయారుచేయుచు వచ్చిననుగూడ నూటికి 16 రూపాయలకుండు లాభములను పంచిపెట్టవచ్చు ననియు వారు నెలవిచ్చిరి.

పరీక్షయంతయు పూర్తియైనపిమ్మట రెయింటుదొర గారు తాము పూర్తిగ సంతృప్తినిందినసంగతిని భానుగుగారికి చెప్పెను, కంపెనీవారు డబ్బు ఇచ్చిందినల చాలబాధ నొండు చున్నార గావున సాధ్యమైనంతతరలో వారికి వలయు సౌక ర్యముల నొసగూర్చదగునని నూచించిరి. పదివచ్చునెదుకోజా లలోనే కొంత సొమ్మును కేషించినది మాసములోపునను కం పెనీవారికి లభింపవచ్చునని ఊహించవచ్చును. ఋణద్రవ్యము వచ్చిన యనతికాలముననే మిల్లు ప్రశంసార్థముగ పనిచేసి వాటాదారులకు మంచిలాభములను పంచిపెట్టి ప్రజల కుతా హము గలిగించుటయే గాక మరొన్ని వేపరుమిల్లుల నీడేశ మున సాపించుటగూడ మార్గదర్శియగునని నమ్ముచున్నాను.

పారిశ్రామికాధిలాషి.

రెడ్డిరాణి సచిత్రమాసపత్రిక
నం||ర చందారు 3
మత, సాంఘిక, వ్యవసాయక విద్యావిషయములు చర్చింపబడును
వారకాంత (నాటకము) విలులయు, నిట కతలయు అద్భుతచర్యలు, బీచివర్ణన చదివితీరవలయును. నెల ఆ 12
మిథునానురాగము (పేరుగన్న నవల) నెల ఆ 12
గర్వభంగము (గరుడ, బలరామ, అంజనేయ, సత్య భామ గర్వభంగకథలు గలనాటకము) నెల ఆ 10
వాసంతిక (చెంచునాటకము. చక్కనివర్ణనలు) ఆ 10
ఆంద్రునామసంగ్రహము (నటిక) ఆ 4
రెడ్డిబ్రదర్సు రాయవరము, గోదావరిజిల్లా,

తణుకుతాలూకా ఆదిమాండ్ర మహాజనసభ

మాట్టేరు

ఈతాలూకాలో శాక ఆదిమాండ్రమహాజనసభ చేసి మాసంఘాభివృద్ధికి మార్గమేర్పాటు చేసినవలెనని మామాట్టేరుయాదీమండ్రులు నిశ్చయించుకొని నవంబరునెల 25 వ తేదీని మాససభాతీయలును, శ్రీమంతులును కాసననిర్వాహసభాసభ్యులును, ఆదిమాండ్రుల యభివృద్ధికి నిశితరము కృషిచేయుచున్న మహాశాస్త్రీ నరాలశాస్త్రి దేవేంద్రుడుగారిని శ్రీ యంత రాయుడు గంగయ్య, బడుగు నాథమూని, కశపర్తి ఆదయ్యగార్లును, ఆదిమాండ్ర ప్రచారకులగు శ్రీ కుసుమధర్మన్న, నీలంబెంకయ్యగార్లును ఆహ్వానించగా 25 వ తేదీ ఉదయము 11 గంటలకు మానాయకులగు వీరలంబదరు మాట్టేరు ద ఉచేసిరి.

ఉద్దేశంపు

నర్వాపురము తాలూకా జన్నూరుగ్రామవాసు లగు శ్రీపూడి జీవరత్నముగారి బాండువాయిద్యముతో అతివిశేషముగాను, బహుజనాకర్షముగాను మాట్టేరు లోని ముఖ్యమగువీధుల గుండా శ్రీ దేవేంద్రుడుగారిని తమమిత్రులను గుఱుముబంధిమీద ఊరేగించుచు మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు ఆదిమాండ్రవల్లెకచేరి, మాగ్రామ ఆదిమాండ్రులలో ప్రముఖులును, ధనవంతులును, దానధర్మానికి సద్గుణములును గలవీ మాకు అండగా నున్న మహాశాస్త్రీ సాక రామస్వామిగారి యింట విడియించిరి.

స్వాగతము

శ్రీ దేవేంద్రుడుగారున్న తమమిత్రులును బసచేరుటకు ముందుగా శ్రీకామలవారికి శోభనవర్ణ ఆదిమాండ్రశ్రీపురుషులనేకులుపుష్పములు కేటపుచుకొని జయజయధ్వనును చెలరేగవారిపై పుష్పవర్షము గురిపించిరి. భోజనాంతరమున అనేకమంది ఆదిమాండ్రులు దేవేంద్రుడుగారి దర్శనము చేయుచు తమతమ గ్రామాదులలో రోడ్లు, నూతులు, ముసుగుదొడ్లు, పాకాలలులేక బాధపడుచున్నవారికి, తగిన సదుపాయములు గవ్వమెంటువారిద్వారా చేయించెదనని వాగ్దత్తమిచ్చిరి.

గొప్పఊరేగింపు

మధ్యాహ్నము రెండుగంటలకు ఆదిమాండ్ర శ్రీపురుషులు, పిల్లలు, యువకులు సుమారు 7 వందలమంది జయజయధ్వనులతో ఆగ్రజాతీయుల వీధులగుండా పోవుచు మధ్యమధ్యాహ్నమునకు సమీపంకయ్యగార్లు "అంటుదోషము మానలేలా, దానివిడుదలకై యింతపంతము మీకేల" అని అంటుదోషము చేర ఆదిమాండ్రుల హక్కులను అరికట్టుట ధర్మముకాదు. కాస్త్రసమ్యక్తమును కాదని పాటలుపాడుచు విశేషానికి జాలిపుట్టించిరి. బ్యాండువాయిద్యముతో అతిమనోహరముగా సభానిర్ణయస్థలమువద్దకు ఊరేగింపు సాగించి సాయంత్రము 4 గంటలకు సభ ప్రారంభించిరి.

మహాజనసభ

మాట్టేరుగ్రామమున అనగా నర్వాపురము కౌసువగట్టన కట్టబడియున్న శ్రీమంత కర్ర చినవెంకటరెడ్డిగారి ధాన్యపు ప్యాక్టరీకి దక్షిణభాగమున వికాలముగానుండి, నాపలాయితో అమర్చబడియున్న పెద్దకల్లమునందు సభా యేర్పాట్లు చేయబడినవి. దేవేంద్రుడుగారు, తమ మిత్రులు, సాక రామస్వామిగారు కుర్చీలపై ఆసీనులైన పిమ్మట, శ్రీబడుగు నాథమూనిగారు దేవేంద్రుడుగారిని గూర్చి క్లుప్తముగా సభవారి కెరిగించిరి. పిమ్మట శ్రీసాక రామస్వామిగారు ఆదిమాండ్రుల తరపున దేవేంద్రుడుగారిని, వారి సేవను ప్రశంసించుచు పుష్పమాలను వేసిరి.

తాయుడు గంగయ్యగారు

సభాముఖమున నిలువజడి ఆదిమాండ్రులను చూచుచు సోదర! సోదరీమణులారా! నేడు మనకు మహాసుదీపము. అదుగుబడిపోయి అన్నిమో రామశంకరాదుని లెపించుచున్న మనము యిట్టి మహాసభలు చేసుకొని మన కష్టనిష్ఠరములను చెల్లించుకొనుదినములు వచ్చినందుకు నేనెంతయో ఆనందించుచున్నాను. అయితే యీసభలో మీముఖములను చూడగా నాకు మిక్కిలి దుఃఖమగుచున్నది. ఒకరి ముఖములోను యెట్టిని రక్తపిండుపు లేక పసచేడి బానిసస్వరూపములతో కనుపించుచున్నార. ఇంతకు మనము అజ్ఞానదళయందుండి మునిగిపోవుచుండుటయే కారణము. మనుష్యుల మన్ననల మరచిపోయి కల్లు గోమాంశము తిని విద్యలేక మనజాభివృద్ధిని మనమే నాశనము చేసికొనుచున్నాము. ఇకముందునుండి మనసంఘములో కాపురము చేయుచున్న దురాచారములను మామగొని విద్యనెర్చుకొని బాగుపడగలందులకు మిమ్ములను కోరుచున్నాను. వైజాతుల వారు యీసభా ప్రాధమ్యములేదని చెప్పనుగాని మనలను నిజముగా పైకులాలవారు దయతో ఆదరించినయెడల మనమింత దుస్థితికి రాకపోయెడివారము. వారు మనల నెంతకాలము బానిసలుగా జూచి దుఃఖపెట్టెదరో వారుకూడా అంతకాలము బానిసలుగా నుండకతప్పదని అనేకవిషయము లుపన్యసించిరి.

దేవేంద్రుడుగారు

సోదరులారా! ఇప్పుడు చెప్పింపగతు లన్నియు మీరు ఆలకించియున్నార. నేను మీకు యొక్కవచెప్పట అవసరము కన్పించుటలేదు. కాని మీరందరు యింత తాత్పర్యముగా నేడుసభకేసి మాబోటివారిని ఆహ్వానించినందులకును, మన కష్టసుఖములు విచారించుకొనుటకు ప్రయత్నించుచున్నందులకు నేను మీకు మిక్కిలి కృతజ్ఞతాభివందనలు చెల్లించుచున్నాను. అయితే మనము దర్శింపగలుగుచున్న సంగతి వికలదరకు తెలిసియున్నది. కాని మనము కష్టపడి తెచ్చుకొన్నంత సంపాదన మరెవ్వరికిని లేదు. మన సంపాదనంతయు కల్లు, గోమాంసాది దుష్కారములకై వెచ్చించి మాటికి గుడ్డకు హీనులగుచున్నాము. పెండ్లిండ్లకు చావులకు మనముచేసే మాధాచారములు నృధాఖ్యులు మనలకు పూర్తిగా నాశనము చేయుచున్నవి. ఇటీవల మనము అభివృద్ధికి రావలెననియు, దురాచారములను మానుకొనవలసిన దనియు యితరస్థలముల వారివలె మనమును స్థితిపరులుగా నుండవలసినదనియు మన సంఘములో కలవరముజుట్టివది. అందుకై మనము ప్రయత్నించుచున్నాము. గవర్న మెంటువారుకూడ మనకు అన్నివర్ణముల వారితోపాటు సమానప్రాతినిధ్యమిచ్చుచు మనహక్కులను గాపాడుచున్నారు. మనలను గౌరవించుచున్నారు. అదిగాక మనము అన్నిజాతులతోపాటు హక్కులను పొందుటకు నూతులు మొదలగువాటిని మనలను వాడుకొనుటకు ఆర్డరు యిచ్చియున్నారు.

మనలో విద్యభాగుగా వ్యాపించునిమిత్తం నిర్బంధవిద్య నుకూడ అనులుజరుపుచున్నారు. మనకు యాదినములే నుదినములు. దీనితోపాటు గాంధీమహాత్ముడుకూడ దేశములో పెద్ద గొప్పశ్రమచేయుచు హిందూసంఘమునుండి అంటుదోషము తప్పించుదని గొప్ప అందోళనము చేయుచున్నారు. ఒకతెట్టు గవర్న మెంటువారును ఒకతెట్టు ప్రజలును మనకొరకు పాటుబడుచున్నారు. ఈతరుణము మనము పోగొట్టుకొనక మన హక్కులను యిరువత్తుములనుండి సంపాదించుకొనుటకు చాలా ప్రయత్నములు చేయవలెను. మనము చలనములేక ఊరకుండినచో మనలను కన్నె తిరుచువారు కనిపించరు. కనుక మేల్కొనుడు, మేల్కొనుడు అని అరగంట ఉపన్యసించిరి.

కుసుమధర్మన్నగారు

ఓఅయ్యలారా! నాకులకులారా!! మీకు నావందనములు మనలోనున్న చెడ్డ ఆలవాట్లు మనము మానుకొని సంఘకట్టుతోనుండి పొదుపుగా జీవించువలయున్నామని, మన విద్యలకు విద్యనెర్పించి జ్ఞానము సంపాదించవలసినదనియు మీకు నేను అనేకసార్లు చెప్పుచున్నవాడనేగాని యిప్పుడు ఒక్క గొప్పవిషయము మీకు హెచ్చరించదలంచియున్నాను.

అదేమనగా; మనలను బానిసలుగా వైజాతివారు చూచుచున్నారు. మనమును బానిసలుగానే సంభరించుచున్నాము. నిజముగా మనము బానిసలుకాము. అందరితోపాటు మనమును మనుష్యులము. అన్నిజాతులు పొందుచున్న సర్వహక్కులను మనమును పొందవలసియున్నామనేసంగతి మనసంఘముంతయు పడేపడే జ్ఞప్తి తెచ్చుకొని మనము పౌరుషముతోను పిరికిలేనివారిగాను కనిపించి: పృథ్వీ నిజమయిన జీవము మనలో ఉండును. అప్పుడే మనము అభివృద్ధికి రావలెనను కలవరము పుట్టును.

కాని మనలో చాలామంది చెప్పేదేమనగా దేవుడే మనలను యీవిధముగా పుట్టించి రయతులకు నిరంతరదాస్యము చేయుచున్నారని అందుకు, ఇది కేవలము పిచ్చు, అంతకంటె చెప్పవచ్చును. దేవుడు అందరియందును సమానదృష్టిగలవాడై ప్రకాశించుచున్నాడు. అట్టి యీశ్వరుడు మనలను బానిసలుగాను యింకొకరిని మననె తిమిద అధికారులుగాను సృష్టించి యుండడు. నిజముగా ఈశ్వరుడు అందరియందును సమానదృష్టిగలవాడని చెప్పవచ్చు ఈ ఉదాహరణమునుచూడుడు. ఆయన నీరు, గాలి, నిద్ర, ప్రతిదీవికన్న సమానముగా ప్రసాదించియున్నాడు. ఇందులో హెచ్చుతక్కులేమియును లేవు. మానవుల అజ్ఞానముచేత నీవు ఎక్కువ నేను తక్కువ అనేది తెచ్చిపెట్టుకొన్నాము. గనుక మనము హిందువులతో ముఖముఖిని వాదించుచు మేము కుక్కులకం పైను, పండులకం పైను, యితర జ్ఞాత్రజంతువులకం పైను నీచులముకాము. మేమును మానవమాతులమే నాకును జ్ఞానమున్నది. మేమును మీరు సమాన సర్వహక్కులను పొందుటకు అధికారులమున్నది. అనియు, మనలను త్రాసబోతులనిగాని, గోమాంసభక్షకులనిగాని కుట్రములేనివారనిగాని హిందువులు చెప్పేయెడల, తమతమ సంఘములలో త్రాగి, జూదమాడి, మోసగించి, కుట్రములేక, చేయరాని పాపకార్యములు, చేయుచు, మనకంటెను అధమాధములుగా ప్రవర్తించేవారిని మాంటి మాలలుగా వారిని చూచుచున్నారా? ఊరికిదూరముగా వెలిబెట్టి ఉంచినారా? మానవలె వారిని అవమానపరచుచున్నారా? అట్టివారితో మీరు భోజనపానాదులు చేయక సంఘమునుండి బహిష్కరించినారా? అని వారిని ధర్మముగా ధైర్యముగా వాదించుటకు నేర్చుకొన్నట్లు

దే మహానికి గౌరవమున్నదిగాని వారెన్నితెట్టినను, ఎన్నికొట్టినను ఎంతటి వమానపరచినను చలనము లేక బానిస స్వరూపములతో వెట్టి ముఖములతో బిక్కిపోయి చూచుచుండుమో అంతకాలము బానిసలుగానే జీవించకతప్పదు. మనము మానవలసిన మూర్ఖాచారములను మానుకొనుచు అట్టి ఊరకున్నను లాభములేదు. ఎప్పుడయితే మనము మనుష్యులమనే భావము ఎదుటివానికి కలిగించెదమో అప్పుడే మనహక్కులను మనము సంపాదించుకొనగలుగుటకున్న వైచారి కుంటివాదములు నశించుటకును అవకాశము గలుగును. కాబట్టి నేటినుండి మీదండగు నామాటల యందున్న నిజానిజములను గ్రహించి ప్రవర్తించెదరని చెప్పము విరమించిరి.

పిమ్మట గంగయ్యగారు మరొకంతవేపు మాట్లాడుచు ఆగ్రజాతీయులారా! మీరు నిజముగ హిందూ ధర్మము నవలంబించిన మహాసభావు లగుదురేని వీడి మీలో శ్రీరాములవారి వంటి సద్గుణములు కర్మునివంటి దానబుద్ధి, హిందూ మతకర్తల వంటి సమానబుద్ధి కాస్త్రములయందున్న సర్వసమానత్వము, యీ మొదలుగాగల సద్గుణములు మీలోలేవని ముమ్మాటికి విమర్శలను మండలించుచున్నాను. అట్టి సమానబుద్ధియే మీలో నున్నచో మీసోదరుల మరచుముట్టలను గర్భదర్శిగులుగా చేసి హింసచేయుట యెందులకు? మీరు నిజముగా హిందువులేనా కారు కారు నిజముగా హిందువులుకారని చెప్పవలసి వచ్చినందులకు మన్నించి మీసోదరులను మీ భూములను సాగుచేసి ధాన్యరాసులను పండించి నిత్యము మీసేవచేసి ఈ నిరుపేదలకు ఆదిమాండ్రులను నేటినుండి మీవిడ్డలనిధముగా మన్నించి కాపాడుడు. అప్పుడుగాని ఈదేశములో శాంతి ఉండవని నిజముగా నమ్ముచు అని పలికిరి.

శుద్ధి

హిందూ మతస్థులగు ఆదిమాండ్రులు క్రయిస్తన మత మవలంబించి అది వాటికి సరిపడక వరల హిందూమతమునే స్వీకరింపగోరి శుద్ధిసంఘ సంస్కర్తలగు శ్రీరాయుడు గంగయ్యగారికి దరఖాస్తు యిచ్చుకొనగా మహాసభా ముఖమున పేతల మంగ వ్యగారు, తోట వెంకయ్యగారు, మాత నరసయ్యగారు, నల్ల నరసయ్యగారు, తోట చిట్టయ్య, నల్ల మహాలక్ష్మయ్య యీ ఆగ్రునికి హిందూమతదీక్ష నిచ్చి ఎప్పటివలే హిందూ మతస్థులనుగా జేసిరి. పిమ్మట సభ ముగిసినది.

శ్రీయంత కర్ర చినవెంకటరెడ్డిగారు

మా ఆదిమాండ్ర మహా జనసభను సంపూర్ణముగా అతీర్చిదింపుచు మమ్ములను మిక్కిలి ప్రోత్సహించి మాయెడల శాను భూతి క న జ ర చి మా స ం ఘా భి వృద్ధి కి అనేక సదుపదేశములను చేయుచు రంగూన్ లోకూడా మా ఆదిమాండ్రాభివృద్ధికి వీరు అమితముగా తోడ్పడుచు తమస్వగ్రామములో మేము యిట్టిసభను జరుపుట విన్నవారై మిక్కిలి ఆనందించి మాప్రయత్నములను దీనించుచు ఈసభకు చుట్టుపట్ల గ్రామాదులనుండి హాజరయిన మా కులస్తులందరికు భోజనసదుపాయమునకు లోటులేకుండ విద్యయు యితర ఖర్చులు మాకు దయచేయుటయేకాక సభాస్థలమునకు కావలసిన అన్ని సదుపాయములు ప్రేమపూర్వకముగా మా కొసగిన శ్రీయంత కర్ర చినవెంకటరెడ్డిగారికి మా ఆదిమాండ్రుల మందరమును కృతజ్ఞతా కేకవందనములు చెల్లించుచున్నాము.

మాగ్రామ ఆదిమాండ్రులు శ్రీ సాక రామస్వామి, సాక మంగయ్య, నాగుపెల్లి చిననాగయ్య, నల్ల నందియ్య, సాక పల్లయ్య, మట్టా నానూరు, పాతకొల్లు రాజయ్య, గోనపాటి రామయ్యగార్లు యీసభాసందర్భమున కులాభిమానముతో శ్రమపడినందులకు మిక్కిలి ఎండనీయులు.

శ్రీప్రోలుకొండ రామానుజులుగారు

వీరు మాగ్రామ ఆదిమాండ్రఉపాధ్యాయులు. వీరు మా కులగురువులు. వైష్ణవమతస్థులు. వీరు మాగ్రామములో పాదము వెట్టినదిమొదలు మావిడ్డను విద్యాభివృద్ధికి గాక మా దీన సంఘాభివృద్ధికి చాలాశ్రమముచేసి మిక్కిలి కృషిచేయుచున్నారని చెప్పటకు మిక్కిలి ఆనందించుచున్నాము. వారు వైద్యము నెరిగినవారగుటచే మాలో అనేకరోగులను కుఖముగ బాగుచేయుచు మాన్ని విధముల సహాయపడుచున్నారు. వీరికి మాగ్రామవాసు లందరము వందనములు చెల్లించుచున్నారము.

కుసుమ ధర్మన్న, నీలం వెంకయ్యగార్లు

వీరు మాప్రాంతములలో ప్రచారముచేసి అనేక సద్బృధలు బోధించి మాసంఘములో చెప్పరాని అందోళనము గలుగజేయుచు యిట్టిసభలుచేయుటకు కారణభూతులై మాలోనూతన లేజన్యు కలుగజేసిరి. వీరి బోధకేనే శ్రీగ్రామములో మాకులకు కల్లు, గోమాంసము పండులను పెంచుట నుభాసభకార్యములందు జీవహింస దుర్వ్యయము మున్నగువాటిని మాన్పించుచున్నారని చెప్పటకు సంతోషించుచు మా కృతజ్ఞతను వారికి వెల్లడించుచున్నాము. ఇదిగాక మేమెవరమో ఇటువంటివర్గ ప్రాప్తిండుటకు కారణమేమో మన మేవిధముగ వృద్ధి రావలయునో అనేకు కతిమయిన సమస్యలను యీ మహాశయలు

శ్రీ విశాఖపట్టణము జిల్లా జాతీయోపసంఘము

పైసంఘసభ 1 తేదీని విజయనగరమున జరిగినది. శ్రీ యర ప్రాసపాటి కుమార వేంకటపతిరాజుగా రధ్యక్షత వహించిరి.

అంగీకరింపబడిన తీర్మానములు

అతీసాక్షుల తల్లియను నీయమ్యుగారి మరణమున కీ సంఘమువారు విచారించుచు ఆమె ఆత్మకు శాంతి నీయవలసినది గా భగవంతుని ప్రార్థించుచు ఈ తీర్మానము నాతీసాక్షులకు తెలియజేయుటకు అధికారమిచ్చుచున్నాడు.

ఈ క్రిందివాటిని జిల్లా కార్యనిర్వాహకవర్గముగ నేకగ్రీవముగ నెన్నుకొనడమైనది. 1 శ్రీయుత ప్రాసపాటి కుమార వేంకటపతి రాజుగారు. 2 తరిగొప్పల వెంకట శ్రీనివాసరావు పంతులుగారు 3 మారేపల్లి రామచంద్రశాస్త్రిగారు 4 వసంత రావు బుచ్చి సుందరరావుగారు 5 మల్లిమడుగుల కోదండరామస్వామిగారు 6 భమిడిపాటి చినయజ్ఞనారాయణ శర్మగారు 7 విన్నకోట జగన్నాథగుప్తగారు 8 మల్లావయ్యల వెంకట రామమూర్తిగారు 9 శ్రీమత్ప్రతివాద భయంకర మంత్రతర్జుం వెంకట గోపాలాచార్యులుగారు 10 జులైడ గోపాలస్వామిగారు 11 కొట్రం సోమసుందరంగారు 12 చింతకొండ సూర్యనారాయణగారు 13 మంత్రాల లక్ష్మీనృసింహగారు 14 తెలిచేవర వాసుదేవరావు గారు. 15 కోయకొండ బుచ్చిరాజు శెట్టిగారు.

ఈ సంఘమునకు శ్రీయుత ప్రాసపాటి కుమార వేంకట పతిరాజుగా రధ్యక్షులుగను తరిగొప్పల వెంకట శ్రీనివాసరావుపంతులుగా రుపాధ్యక్షులుగను విన్నకోట జగన్నాథగుప్త గారు కోశాధ్యక్షులుగను భమిడిపాటి చినయజ్ఞ నారాయణశర్మ మల్లిమడుగుల కోదండ రామస్వామిగారు కార్యదర్శులుగ ఎన్నుకొనబడిరి.

శ్రీయుత, వసంతరావు బుచ్చిసుందరరావు, కోదండ బుచ్చిరాజుశెట్టి నెమ్మరాజు కీతారామమూర్తిగారు శ్రీ మత్ప్రతివాదభయంకరం మంత్రతర్జుం వెంకట గోపాలాచార్యులు, భమిడిపాటి చినయజ్ఞనారాయణశర్మగార్లకు ఖద్దరు బోర్డు మెంబర్లుగా నెన్నుకొనడమైనది. వైబోర్డు కార్యదర్శి వై.రా ఎన్నికలగువరకు శ్రీయుత భ. చినయజ్ఞ నారాయణ శర్మగారిని బోర్డుకు సమావేశకర్తగ నిర్ణయించడమైనది.

రాష్ట్ర సంఘమువారి ఉపసంఘమువారి నివేదికము వచ్చునంత గతసభలవృత్తాంత నివేదనమును ఆమోదమున నిలుపు చేయడమైనది.

ఈవిధమువారిని బెల్లం కాంగ్రెసునకు ప్రతినిధులుగ నెన్నుకొనడమైనది:—

- 1 శ్రీయుత శేషమల్ల లక్ష్మీకృష్ణంహంగారు 2 తెలిచేవర వాసుదేవరావుగారు. 3 మంమూరు వెంకటరమణయ్యగారు. 4 కందర్ప వాసుదేవరావుగారు. 5 ప్రాసపాటి కుమార వెంకటపతిరాజుగారు. 6 పోకల సత్యనారాయణరావుగారు. 7 మంత్రాలలక్ష్మీ నృసింహంగారు. 8 రాళ్లపల్లి రామమూర్తిగారు. 9 కాశీభట్లలక్ష్మీ నృసింహంగారు. 10 శేషమల్ల సీతారామస్వామిగారు. 11 మూలా వెంకటాంబగారు. 12 శ్రీమత్ప్రతివాద భయంకర మంత్రతర్జుం వెంకటగోపాలాచార్యులుగారు. 13 చంతులూరు లక్ష్మీనరసింహరాజుగారు. 14 కోయకొండ బుచ్చిరాజు శెట్టిగారు. 15 నూనంపల్లి రెడ్డిగారి విజయరామయ్యగారు. 16 పాల్వేటి వసంతరావుగారు. 17 భమిడిపాటి చినయజ్ఞ నారాయణ శర్మగారు. 18 దినుమతి సుందరరావుగారు. 19 వడ్డాది సన్యాసిరాజుగారు. 20 తెనుమెత్తు

మాకు శాస్త్రయుక్తముగా విశదపరచుటచేత మేము ఊరకొనక మా అభిప్రాయము శ్రీ కె.ఎల్.పి పాటుపడుచు సంఘములు స్థాపించుకొని భజనలుచేసికొనుచు మా బాగుకై మేము ప్రయత్నించుచున్నాము. మా ప్రస్తుతాభిప్రాయకీ కారకులను శ్రీ కుసుమ భక్తిన్న, నీలం వెంకయ్యగార్లకు మా మారుతేరు అదిమాంధ్రులము నంపనములు చెల్లించుచున్నారము.

కనుక ఆధిమాంధ్రుల ప్రహసనలను గావించుచు సంఘాభిప్రాయకీ భవకీ కొలది పాటుపడి సంఘమును నిరంతరచాని సర్వమునుండి బయటపడుటకై యెల్లరు. ప్రయత్నించెదరని యందునగా మా ఆదిమాంధ్ర మహాజను లందరకు విన్నవించుచున్నాము.

మట్టా నందియ్య,
మారుతేరు, తణుకుతాలూకా

సీతారామ చంద్రరాజుగారు. 21 వాసా సుబ్బారావుగారు 22 చిట్టు వేణుగోపాలంగారు. 23 ముమ్మిశెట్టి యరకయ్య శెట్టిగారు. 24 శంకరవంశం సూర్యనారాయణ జనదేవుగారు. 25 విన్నకోట జగన్నాథగుప్తగారు. 26 కామాపంతుల సూర్యనారాయణగారు. 27 మోటమర్తి సత్యనారాయణగారు. 28 తరిగొప్పల వేంకట శ్రీనివాసరావు పంతులుగారు.

ఈజిల్లా సంఘము తిరిగి కలిసికొనునంతవఱకు సంఘము యొక్క పనులు కార్యనిర్వాహక సంఘమువారు చేయుటకు అధికార మిచ్చడమైనది.

శ్రీయుత మారేపల్లి రామచంద్రశాస్త్రి, మల్లిమడుగుల కోదండ రామస్వామిగారు ఈసభయెదుట పెట్టిన తుపానుబాధ నివారణ ఉపసంఘమువారి నివేదికను ఆమోదించడమైనది. వారికి వైబాసతుసామ్య మిగిలిన దింకను ఖర్చుపెట్టు సభికార మియడమైనది.

శ్రీయుత మల్లిమడుగుల కోదండరామస్వామిగారు ఈసభయెదుట పెట్టిన కాకినాడకాంగ్రెసు ఖద్దరువిక్రయశాల తాలూకు అక్కశుంబు ఆమోదించడమైనది.

ఇప్పుడున్న ప్రచారకులలో అంగీకరించినవారిని ఖద్దరు హాజరుగా ఏర్పాటుచేసి వారితాలూకాలో ముఖ్యగ్రామములలో కాంగ్రెసుఖద్దరుసంఘ నోకటి యేర్పరచి ఆసంస్థతరపున వైబారిద్వారా హాకింబరుగునట్లు ఏర్పాటుచేయుటకు ఖద్దరు బోర్డువారిని కోరుచు ఖద్దరుబోర్డుకు సూచించుచున్నాడు.

శ్రీగాంధీపూజానిధి వసూళ్లకు యాజ్ఞాతరపున ఒక డిప్యూటీను వెంటనే నియమించుటకు ఈసభవారు తీర్మానించుచున్నారు. ఇదివరకున్న సభ్యులనే తిరిగి నియమింపవచ్చును. తదా వారియనుమతిపైన క్రొత్తవారిని నియమింపవచ్చును. ఈవిషయము శర్మింగుకమిటీని వదలివేయడమైనది.

జాంబాయిలో జరిగిన నానానాయకుల సభలో బాన్సి జోసెపుగారు ఆంధ్రరాష్ట్రీయసభయందు అంగీకృతమైన శ్రీ సీతారామరాజునకు సంబంధించిన తీర్మానమునుగురించి తాము మనసులోనిదికొని కొన్ని వాక్యములనుడివిధిగా పట్టిరి. ఆంధ్రరాష్ట్రసభలో తీర్మానములు అంగీకృతము కాలేదనుట వారికి తెలియవేయుచు ఉపసంహరించుకొనవలెనని యాసభవారు కోరుచున్నారు. అనుతీర్మానము ఓటునకుపెట్టగా 2 ఆటకూలురు వదుగురుప్రతిపాదులు ఆగుటచేపోయినది.

(సం) ప్రాసపాటి కుమార వెంకటపతిరాజు.
అధ్యక్షులు.

విశాఖపట్టణము జిల్లా సంఘ కార్యనిర్వాహకవర్గసభ విజయనగరం 1-12-24

అంగీకరింపబడిన తీర్మానములు

ప్రచారకుల సరఖాస్తుల విషయమున కవికొండల వెంకటసత్యనారాయణమూర్తి హాకొఆహ్వాన్యముగాను ఉపాధ్యాయులుగ ప్రవేశించుటచేతను, అనవసరములుగ వదలివేయడమైనది. శ్రీద్వారకా భృ. తామడిశీతులుగారి దరఖాస్తు ఖద్దరు బోర్డువారికి ఆలోచించుట నిమిత్తము రిఫరచేయడమైనది. కట్టా సీతారామయ్యగారి దరఖాస్తువిషయము ప్రముఖమనన సరమని నిలుపుచేయబడమైనది.

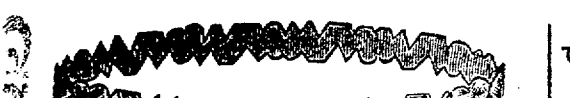
ప్రస్తుత ఆర్థికపరిస్థితులను బట్టి జిల్లాసంఘము తరపున ధనసహాయము పొందుచు పనిచేయుచున్న ప్రచారకుల లందరును డిశెంబరునెలలో గౌరవ ప్రచారకులుగా నుండి శ్రీ తిలకు స్వరాజ్యనిధి వసూలుచేయుటలో సహాయపడుచు గాక యని యాసభవారు కోరుచు 1925 జనవరిలోని ఆర్థికస్థితిని బట్టి వైబారికి గౌరవభృతి నొసంగు ఏర్పాటుచేయుటకు తీర్మానించుచున్నారు.

విశాఖపట్టణము జిల్లా సంఘ కార్యనిర్వాహకముకొరకు తిలకు స్వరాజ్యనిధి వసూలు చేయుటకుగాను, శ్రీయుత ప్రాసపాటి కుమార వేంకటపతిరాజు. 2. వసంతరావు బుచ్చి సుందరరావు. 3 తరిగొప్పల వెంకట శ్రీనివాసరావు. 4 మారేపల్లి రామచంద్ర శాస్త్రి. 5. చినయజ్ఞనారాయణశర్మ 6. కోదండ రామస్వామి 7. తెలిచేవర వాసుదేవరావు. 8 శ్రీమత్ప్రతివాద భయంకర మంత్రతర్జుం వెంకట గోపాలాచార్యులు, 9 దురిశేటి చిన నరసింహరావు. 10 చంతురి అన్నారావు గార్లను వైబారును చేర్చుకొను అధికారముతో, ఉపసంఘముగా నుండుటకు కోరడమైనది.

ఈ ఉపసంఘము త్వరలో పనిఆరంభించి చేయుటకు జరుగైన యేర్పాటులు చేయుటకు కార్యదర్శులను కోరడమైనది.

నేటివఱకును ఉన్న బిల్లులను ప్యాసుచేయుటకు శ్రీయుత మారేపల్లి రామచంద్ర శాస్త్రిగారికిని శ్రీయుత మల్లిమడుగుల కోదండ రామస్వామి గారికిని అధికార మియడమైనది.

(సం) త. వెం. శ్రీనివాసరావు.
అధ్యక్షులు.

క్లావరుబంగారా

బాలామణి

సూర్యచంద్ర

చిత్ర విచిత్రపుగాజులకు వట్టినిల్లు

ప్రస్తుత వవనాగరికమునకు తగిన బంగారుగాజులు పలు రకములలో అనేకకొలతలలో అమృతమునకు సిద్ధముగా నున్నవి.

2½ సవరము మొదలు 6 సవరములవరకుతయారగును.

చేదారము సహా మజారి జత 1-కి ర్పు 10-0-0

ఒకసారి మావద్ద వేరముచేసిన అంతయు మీకే తెలియును.

సవరము బంగారుకు సీమవెండికి పూచీ యివ్వబడును. (3)

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

25, చై నాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

లోకమయహార కస్తూరిమాతలు

ఈ అమూల్యమైన మృత్యుమోచకం కస్తూరి, కుంకుమపువ్వు, పచ్చకర్పూరము, అతిగుణకాచులగు వనమాలికలు చేర్చి రయారయబడినది. ఆక్షేపకరమగు ఏవగువుకాని యిందులో చేరుటలేదు. శనిబిడ్డలు, బాబులు, బాలికలు, యవ్వనులు, కుటుంబము, ముసలివారు ప్రతియొక్కరు డీనిని సాధారణరంగుల లన్నిటికిని అనురూపభేదముతో వాడవలసింది. బిడ్డలకు, బాలికలకు ఇది సంజీవివంటిది. వేసకు వేల బుడ్లు ఖర్చు అనుచున్నది 250-800 రూపముల గల బుడ్డి 1 కి 0-4-0, 6 బుడ్డులు 1-4-0 పోస్తుఖర్చుతరు. ఈ దిగుత తెలుపబడిన ఖరీదైనములు అది ఏ యే వ్యాధికి గుణమిచ్చునట్లు తెలుపబడినది అందుకు యేలాటి సంకేతములేదు. తప్పక వాడచూడు.

గౌరవ్యతానందం:—రక్తవృద్ధి, బుద్ధిశక్తిసాధిని, జ్ఞాపకశక్తిని హెచ్చించును. బుడ్డి 1 కి ధర 1-0-0.

బాలసుఖోదయ:—పిల్ల పిల్లలకు బలమిచ్చు దివ్యమహా, తివుగానుండును. శుభ మర్త్యుత్థిలము 0-12-0.

భావనబీరక రసాయనం:—పిల్లసంబంధమైన క్యాథులు, వాంతులు, అశ్మితి శుభానుభవలై సోపును. రు 1-0-0.

వారకజకేసరి లేహ్యము:—సర్వనాశకులకు ఆకలి కుందగించుట మలబద్ధకము మొదలగునా. కి. బిడ్డలకి ఉపయోగం 2.

మా ఖరీదకులు గణనకు ఒకసారి కొనినవారికే తెలియును. ఒకవేళ మాత్రం కొనిన దిగున లన్నియును మాత్రం కొనినవారికి మాత్రమే వర్తింతు.

సా శెప్పు వెంకటాచలవంశీయులు, వైద్యశాలాధికారి, ప్రధాన వైద్యులు,

శ్రీ సీతారామరాజువైద్యశాల, మైసూరు.

ఇతర వివరములకు గోడలకు లింపించియుండు
మా పెద్దనోటినులను చూడకొరెదము,

బొంబాయి గవర్నరు సర్వతనము

వైమానికదళమును బరిక్షించుట

కరాచీ వర్తక సంఘముయొక్క నూతన

భవనమునకు శంఖుస్థాపనము చేయుట

కరాచీ, డిశంబరు 10:—ద్రవిడవంశమున వైమానికదళమును బొంబాయి గవర్నరుగారు నిన్న ఉదయము పరీక్షించి, నొకవిమానము వెక్కిరింపజేసి కరాచీ, చుట్టుపట్లను ఆకాశమునందుండి జూచిరి. దిగి కర్మాగారమును బరిక్షించిరి. కరాచీవారు ఏసోసియేషను వారిదేవులను మధ్యాహ్నము గవర్నరుగారిని కలవించెను. కంటలకు కరాచీవర్తక సంఘము నూతన భవనముయొక్క శంఖుస్థాపనము గవర్నరుగారు చేసిరి. రాత్రిసంఘసభ్యులతో గలసి భుజించిరి.

గవర్నరుగారిభార్య

ఇకాబు ఖాన్ వెల్ షేరు ఆసోసియేషను ప్రారంభోత్సవము గవర్నరుగారి సమీపే నొనర్చబడెను. విల్ సన్ సత్యానికి వెండిధరణిగావెట్టి నొక సన్మానపత్ర మర్పింపబడెను.

11. 80 గంటలకు భేదపురం సంస్థాపనమున బోవుటకు ప్రత్యేకపుర్రెయిలో బసులుదేరి విల్ సన్ దంపతులు వెడలిరి.

గవర్నరుగారి ప్రసంగము

కరాచీ, డిశంబరు 10:—నిన్న కరాచీ వర్తక సంఘపు నూతన భవనమునకు శంఖుస్థాపనచేయుచు, వర్తకపు మండముబోయి నెలని చలించినదియు, వర్తకము నుస్థితముగ నడుచుటకు పరిష్కృతి లాసన్నమైనదియు, వర్తకము నిఘాకడగలేకుండు వాతావరణము నిర్మింపబడినదియు గవర్నరుగారు తెల్పిరి. పూర్వమునుండియు కరాచీవర్తక ఆభివృద్ధిగాంచుచున్నదనియు నది పంజాబులోను సింధుదేశమునను చేయబడిన ఆభివృద్ధికార్యములపై చాల నాధారపడినదనియు గవర్నరుగారు నుడిచిరి. నుమ్కూరు ఆనకట్ట మొదలగు దేశాభివృద్ధి కనుగురువులు చేయించుట నప్పుడు కరాచీభావ్యాభివృద్ధి విషయమున భయమొంద నవసరము లేదని గవర్నరుగారు హెచ్చరించిరి.

(అ. వె.)

మైసూరు శాసనసభ

వార్తాపత్రికల మూతులు బిగియగట్టుటకు

బిల్లు ప్రవేశపెట్టబడెను

బెంగళూరు, డిశంబరు 10:—ప్రశ్నోత్తరముల ఆశం తరము నేను బిల్లుల విషయమై శాసనసభయందు చర్చ ప్రారంభమయ్యెను. కుమ్మర్ గొలపేళ్ల రిజిస్టరుచేయుటకు, వారిని వేరుగానుంచుటకు, తిగి వైద్యోపచారము చేయుటకు నొకబిల్లు శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టబడెను. కొన్ని బిల్లులు వేగముగ జరుగుచున్నవి. పిమ్మట సంస్థాపనమున దమలులోనున్న వార్తాపత్రికల కలకత్తా, మద్రాసు, సవరణ గానించుటకు నొకబిల్లు చదువబడెను. పెక్కుకట్టలు యందులకు ఆయిప్తుచెప్పిరి. కాని దివానుగారు ఎల్లరిజిస్టరును నిన్నుర్తిగావించిరి. సంస్థాపనమందలి పరిష్కృతులు బెలయనివారు యీబిల్లుయొక ప్రతిపక్షముగ నున్నారనియు ఆట్టి బిల్లుచేయుట అవసరమనియు దివానుగారు చెప్పిరి. బిల్లు శాసనసభలో జరుగుచున్నది. (అ. వె.)

దేశీయశాఖపూటనము

హైకోర్టుజడ్జిల పించును నిబంధనలందు మార్పులు

ఢిల్లీ, డిశంబరు 10:—హైకోర్టు జడ్జిల జీతములు మొదలగు విషయములకు సంబంధించిన నిబంధనలందు మార్పులు డిశంబరు 4-వ తేదీని దేశీయశాఖ ప్రకటించెను. వెనుక ఆములులోనున్న నిబంధనల ప్రకారము హైకోర్టుజడ్జిగ నియమింపబడుటకు పూర్వము ముఖ్యన్యాయస్థానమున జడ్జిగగాని, జూడిషల్ కమిషనరుగ గాని, అడివనలు జూడిషల్ కమిషనరుగ జూడ్జిగను, మధ్యవర్తికాలందు గాని, పనిచేసి పిమ్మట హైకోర్టుజడ్జిగా నిర్దేశముబూర్తి గావించి పిమ్మట దీనికొనునపుడు హైకోర్టులో పనిచేసినకాలము మొదలు నేకోర్టునందుండి హైకోర్టునకు వెళ్లిన నాకోర్టులో పనిచేసినట్లే యెంచబడి పించును యాయబడుచుండెను. ఇండియాచౌలీ జడ్జిలకు నిబంధన కారిత్యమును సడలించెను. అందుచే స్వల్పముగ ధన భుజియు పించుచున్నట్లును. ఎన్నిసంవత్సరములు ఉన్నత న్యాయస్థానముందు జడ్జిపదవి జూపించినో దానినిబట్టి పించెను భిత్తుది యగును. (అ. వె.)

బెల్గాం లో బహిష్కరణ పక్షమువారి

ప్రత్యేక సభ

మహాత్ముని ఆనతి

16 వ తేదీని బందరులో సభజరుగదు

డాక్టరు పట్టాభిసేతారామయ్యగారి ప్రకటనము

అయ్యా! అసహాయోద్యమములో మార్పుకూడదనువారిలో (నోచేంజర్సు) ప్రతివారును, అఖిల భారత సభాద్రావీణులయినను కాకున్నను, గాంధీగారిని బెల్గాం లో 20 వ తేదీన తప్పక కలవవలెనని గాంధీగారి కోరికయని, మాలానా షేకతాలీగారు, పత్రికలలో తెలిపినందున, ఇదివరకనుకొన్న ప్రకారం, నోచేంజర్సు అందరు, తమఅభిప్రాయమును, ద్రావీణులమూఁమున గాంధీగారికి తెలుపుటకు సమావేశమగుట, అనవసరమని యెంచి, అందునిమిత్తం బందరులో 16 వ తేదీన యేర్పాటుచేయవలచుకొన్న సభ రద్దుఅయినదని అందరికి మనవిచేయుచున్నాను అని డాక్టరు భోగతాజ పట్టాభిసేతారామయ్యగారు ప్రకటించిరి.

మధ్యరాష్ట్రములు

మహారాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘము

నూలు మరతును నిరసించుట

మధ్యరాష్ట్రములలో మహారాష్ట్ర ఖండము కాంగ్రెసు సంఘమువారి సభ నాగపూరులో జరిగినది. ఖిద్దరు అవసరము నూలు వడకవలెనని కాంగ్రెసు సభ్యులు వెలవ 2000 గజముల నూలు పంపవలెనని మరతు ఉండగూడదు. కాంగ్రెసు సభ్యుల సంతకముతోను, బెల్గాం కాంగ్రెసు మహాసభవారి తీర్మానము నామోదించి గూడడు" అను తీర్మానము ఆసభలో ఆమోదించబడెను. (అ. వె.)

కలకత్తా టాక్సీడ్రైవరు

ముగ్గురు యువకులు చేసిన ఘోరకృత్యము

పశ్చిమాబిల్గాలోని కోనాగ్రామ సమీపమున వారకాసి కోడ్డున ముగ్గురు బెంగాలీ యువకులు ఒక పంజాబీ టాక్సీ డ్రైవరుపై రివాల్యరును ప్రేల్చి అతనిని గాయపరిచి మోటారు కారును కడువేగమున కలకత్తావంకకునడిపించిరిని యిదివరకే తెలుపబడెను. ఆమోటారుకారు కలకత్తానగరమున సర్దులకు కోడ్డులో నెమెట్రీనద్ద కనబడితి. ఆకారులో కొన్నియంత్రములును ఉపకరణములును కనపడలేదు. డ్రైవరు కూరుచుండు స్థలమునకు వెనుక కొన్ని రంధ్రములు కనబడెను. ఆగుడ్డును చూపి చూడగా ఆలోపల 450 బూరుగుండు, చిక్కుకొని యుండును. డ్రైవరు ఢిల్లీ యింకను ఆపాటు కరముగానే యుండును.

“కోనావద్ద యిద్దరు బండిదిగి పోయిపోయితి ఊగానే మూడవవాడువచ్చి నాప్రక్కను కూర్చుండి చక్రమును త్రిప్పబోయెను. నేనెత్తుకెట్టితిని. అతడు నన్ను పుడు క్రింపవడద్రోయుటకు ప్రయత్నించెను. అంతలో తక్కినవారిద్దరును తప్పిరి. వారిలో నొకడు రివాల్యరు ప్రేల్చెను. ఆయుధములు మంచి దున్నులను ధరించిరి. ఘరానా కుటుంబముల వరకునుకట్టి సంశయమునలేదు" అని డ్రైవరు వైద్యశాలలో తెలిపెను. ఇంకను ఎవరిని ఆరెట్టు చెయ్యలేదు. రెండ్రిగాయ ఒక టాక్సీ బండిలో మరచిపోయిన రివాల్యరును టాక్సీ డ్రైవరు భద్రముగా ఆమున కండ్లజేసెను. (అ. వె.)

సి. వె. చింతామణిగారు

నిన్న 10 వ తేదీని సి. వె. చింతామణిగారు కలకత్తా చేరి. (అ. వె.)

కొన్నిబిల్లుల అమృతము

కలకత్తా, డిశంబరు 10:—ఈనెల 9-వ తేదీ కాంసిలు బిల్లుల అమృతమునకు దూ 18 లక్షలకూపాధులకు దరఖాస్తుచేయుట, పంపకములు చేయలేను. డిసెంబరు 13 రి 31/32 పెన్సిలు యిస్తామని బేరముజరిగెను. ముంజువారములో ఒక కోటి విలువలబిల్లులు అమృతము చేయబడును. (అ. వె.)

కార్యేటిసగరం కుమారరాజు

వారు

పట్టాభిషేక మహోత్సవము

శ్రీమన్ మహామండలేశ్వర మహారాజశ్రీ రాజా కుమార వేంకట పెరుమాళు రాజాజనాదరు జేమహాశాఖలం గారి 22 వ వర్ధంతి ఉత్సవము శేష 12 వ తేదీ శుక్రవారము నాడు మహావైభవముగా కార్యేటిసగరమున జరుగును. నేనాలములకును ధర్మసత్రములకును వంశపారంపర్యసామ్యరీత్యా శ్రీవాళీ ధర్మకర్తలు. శేష ఉదయము 8 గంటలకు మహాత్మ్యము జరుగును. శ్రీవారి పట్టాభిషేకము గూడ శేష జరుగును. దర్బారు, దానధర్మములు, ఊరేగింపులు, మున్నగునవి జరుగును. చాలమంది శ్రమములకు అవ్వసములు శంపబడెను. వారందరును గూడ వచ్చెదరు అని స్వకీయవిలేఖరి తెలిపినందుండి తంతివార్త నంపెను.

ఆదవాని

(స్వకీయవిలేఖరి)

పరపతిసంఘము

డిశంబరు 5:—కో-ఆపరేటివు సొసైటీల అసిస్టాంటు రిజిస్ట్రారు మ-రా-రా యస్. వి. రామస్వామి అయ్యర్ గారు వి. యె. ఆదవాని దయచేసినారు. లోగడ చీఫ్ ఇన్స్ పెక్టరు మ-రా-ప్రీ. జి. హనుమంతరావుగారును వచ్చియుండి ఆదవాని టవుకాబ్యాంకుయొక్క కొన్ని అక్రమ పద్ధతుల విషయములో కొందరు డైరెక్టర్ల స్టేటుమెంట్లు పుచ్చుకొన్నారు. అసిస్టాంటు రిజిస్ట్రారుగారు కొన్ని బ్యాంకు డిఫాల్టుకేసులను విచారించి అవార్డులను బంపెదమని చెప్పిరి.

హాజరువుండిన డైరెక్టర్లు మొదలగు పరపతి సంఘముల వల్ల గలుగు అనుకూల్యతల మొదలగు విషయములు అనేక విభములుగా చెప్పించినది కాక టవుకాబ్యాంకు పనులేమి మరియితర సంస్థల పనులేమి జరుపవలెనన్న ప్రతి ఒక్కరు తమ స్వంతద్రవ్య మని తలంచి నిష్పక్షపాతమున వర్తించిన తప్పక మేల్గాంచును అని నుడిచిరి.

తరువాత జనుకాణముల నేతగాండ్రుగములు మరియు నేతపనిని పరిక్షించుచు, లీవర్సు సొసైటీ నొకదానిని ఏర్పరచుకొనిన బాగుండునని జోధించుచు చాలా విభములుగా వాటి అనుకూల్యతలను వెలిబుచ్చినారు.

ఆదవానివంటి గొప్పగా నేతనేయ హిందు ముసల్ మాను లుండుపోట ఒక వివింగునూలు లేదనుట చాలా వివాదకరమని వారి నూచింపబడెను.

కలకత్తాలో బహిరంగసభ

దేశబంధుదానుగారక్షత్రవహించిరి

నిన్న 10 వ తేదీని కలకత్తా పురమండలముప దేశబంధు దానుగారి అగ్యుత్తరక్రింద బహిరంగసభజరిగినది. ఈజిప్టులో బ్రిటిషు వారిచర్యలను నిరసించుచు యీజిప్టు వారిపట్లపాను భూతిమాపును నొకతీర్మానముమోదించబడెను.

బెంగాలు అర్థి నెన్ను చాల అక్రమముగాన దానికి సంబంధించిన చట్టము తాట్టియు శాసనసభలో నుపహాదించబడినచో నియోజిత శాసనసభ్యులకు హిందువులను మహమ్మదీయులను దానిని తిరస్కరింపవలెనని అను తీర్మానముగూడ ఆమోదింపబడెను.

కలకత్తా నంపుమువారి ఆతిథ్యము

రాజప్రతినిధి ప్రసంగము

ఆర్థికసేవ నిర్మాణాభ్యుదయమునకు తనచర్యను సమర్పించి యున్నందుట

“ప్రతిపక్షములు నిందించుటయేగాని ఉపద్రవము నెదుర్కొనుటకు సలహా నీయజాలరై”

కలకత్తా, డిసెంబరు 10:— బరోపావారి సంఘము రాజప్రతినిధికి విందుసత్కారము. భోజనానంతరము రాజప్రతినిధి యాక్రింద బొంబుపరీక్షన ప్రసంగము గావించెను:—

రీడింగుప్రభిన్న, నన్నును జయపూర్వకముగ ఆహ్వానించి మాత్రేయస్థును మీరందఱును గోనందులకు మీకెల్లరకును నానమస్కరులు. మీసంఘసభ్యుల కెల్లరకు మరయొక బర్యా యముగలసికొని నందులకును, మీతోనర్చిన ఆతిథ్యములకును నాకు బహుసంతోషముగనున్నది. నేను మీతో యిదివరలో దెల్పినట్లు కలకత్తాలో నుండుటకు నాకెంతయో సంతోషముగ నుండును. వంగరాష్ట్రపు ముఖ్యపట్టణమందు గొన్నివారములు నేను ఆగవలయునని దలచుచున్నాను. కలకత్తా నాకిదిగట్ల మంచి సన్మానము జూపినది. నేను మరలకాలము. అనేక కారణములచే కలకత్తాయందు నివసించుటకు నాకభిలాషకలదు. అసన్నియు నేనిచ్చుట దెల్పి కాలసారమునీయజాలను. నావిష యమై సదభిప్రాయముల నిచ్చిన శ్రేణులుగారి కెంతయో నేకృత్యజడను. మీరును మీసంఘసభ్యులును నిచ్చు ప్రోత్సాహ మే మాపాలనకారమును దగ్గించి మాకిమితమును ప్రేరేపింపుచుండును. భారతదేశాభివృద్ధి గోరువారిచ్చు హితవునే మీరు ను యిచ్చుచున్నారు. ఆర్థిక ఆభివృద్ధికి ప్రాణమానవిత్తరక్షణ మత్యధికమైనదని మీరెరింగిన విషయమే.

ప్రభుత్వమువారి ప్రధానకర్తవ్యము

దొరతనమని పిలువబడుటకు యీకనిష్ట ధర్మమును నెర వేర్చుటవలయును. స్తుతింపబడుట కేదీయేని కార్యము నేతేసిన యెడ నది మీయెల్లరి సలహాతోనూ, నాసలహాదారుల ఆభిప్రాయా ను సారముగ ను నే చేసితిని. భారత వేదమున కీ య బడిన సంస్కరణముల ను జయప్రదముగ జేయుటకు సివిలసర్వీసులోని ప్రతి ఉద్యోగియు ప్రయత్నించెను. భారతదేశమునందన్ని విషయములను తెలిసికొనుటకు నామాన్యమైన శుశువులు నాకుగలవు. సర్వీసు ఉద్యోగుల ప్రయత్నములను చూచును మునుకు జూడనాక త్యక్తులముగ నున్నది. కడచిన 75 సంవత్సరములలోను భారత భూమియందలి ఆభివృద్ధికి కారకులు సర్వీసుఉద్యోగులే. వారు గావించిన మహోత్సాహము కార్యములకు నిజముగగర్వింపవలయు ను ఎక్కడవచ్చిననూ వాతొనర్చిన కార్యములే గన్పించును. భావియందుగూడ నిట్టిసర్వీసు ఉద్యోగులసహకారము భారత దేశము గోరుచుండునని నాయభిప్రాయము. సరియగు జీతములును బలైయును పరతులును సార్వభౌముని ప్రభుత్వము వారిచ్చినట్లునిచ్చినచో యింగ్లీషు యానకులీ దేశమునకి విచ్చినారీ పూర్వీకుల వలె దేశముయొక్క సర్వతోమఖాభివృద్ధికి దోడ్పడెదను. తనపూర్వీకులవలె తామును వారుమొదలుబెట్టిన కార్యమును బరిపూర్తి గావించుటకు ఆంగ్లేజీ విశ్వవిజ్ఞానములందుండి బెక్కుయెవరులు యాదేశమునకు ఆకర్షింపబడుగాకయని నేను గోరుచున్నాను. ఈసంఘము ఆభివృద్ధినిందుచున్నదనియు పలుకుబడివిజృంభించుచున్నదనియు వినుటకుసంతసింపచున్నాను. ఈజనములలో నలు దిశల నున్నా పింప బడిన సంఘములు ఆవసరములని మీరు గుర్తించిరి. మీసంఘము చేతమునందితర సంఘములలో దలయెత్తుకొని దిరుగుచున్నదనియు నేనెంగుదును. మీసంఘమునందు ప్రముఖులు ప్రజా హిత భవనమునకు తోడ్పడి గావించిన కార్యములకు నేనిప్పుడు జేర్కొన నవసరములేదు. ఆకార్యములెల్ల మీరెంగుదురు. ఎల్లరును నవి మరువకుండ నుండదగిన ప్రాముఖ్య కార్యములు మీ గావించిరి. ఎల్లప్పుడును సరియగు పద్ధతి నవలంబించి నొసర్చిన కార్యములకు నేను ఆసక్తుల నభినందింతు చున్నాను.

బెంగాలు ఆర్థికసేవ చరిత్ర

కడచిన 13 మాసములనుండి వాచ్చి అంతయు వంగ రాష్ట్రమును కలకత్తా నగరమును ఆకర్షించెను. వంగరాష్ట్రము నందలి వాతొనరణ జుంతయు నాకు లిట్లుప్రభువును వారి నొరతనమును సంపూర్ణగ నెప్పటికప్పుడే దెలియజేయుచుండెను. తీవ్రమైన పరిస్థితులును, సమస్యలును, కష్టములును లిట్లును ప్రభువు నెదుర్కొనెననినేను గుర్తించితిని. వంగరాష్ట్రమునందు యించిన పరిస్థితులు ఆరటిగుండొలిచినట్లున్నప్పుడును లార్డు లిట్లును నాకు తెల్పెను. సంస్కరణములను సులభించియు ముగియవలయును గురించియు యీసమస్యలు వికృతరూపము దాల్చెను. కొన్ని

ముఖ్య విషయములనుమాత్రమే గురించి నేటిరాత్రి నేనుమాట్లాడెదను. పార్లమెంటువారి ఆధీప్తము బ్రకారముగ మీందూడేశ మందు బాధ్యతాయోగ్య ప్రభుత్వమును, సంస్థలను పెంపొందించుటకు లిట్లును ప్రభువుగారు ఆధిభోత్యానమును జూపుచున్నారు. కొన్ని ప్రాంతములందుండి నిరుత్సాహమును బుట్టించు పద్ధతి ప్రభుత్వర మందునకు సమాధానము వచ్చెను. మానవుని ఓర్పుక బరిమితిగలదు. ఓర్పుతీవ్రముగ బరిక్షింపబడెను. మాప జడిన సహకారమును, పరిమితియు ప్రభుత్వమునకు తీరని ఆకాళంకము గల్గించెను. నిజమైన బాధ్యత దేశీయులందు వర్ణి తదని పరిస్థితులునూదించుచున్నవి. ఇది కేవలమును వంగ రాష్ట్ర ముండెగాక భారత దేశమంతటనుగలదు. వంగరాష్ట్రమునందువలె నితర రాష్ట్రమునందును సభించెను. జనప్రతినిధిని సార్వభౌముని నేనకులముగ నేను, నాప్రభుత్వము, లార్డు లిట్లును, ఆయన ప్రభుత్వము, భారత దేశమందగల యితర గవర్నరులు వారిప్రభుత్వములు అసిధారా బ్రతుకుగ మాబద్ధుక్తము ను నెరవేర్చెదము. స్వపరిపాలన సంస్థలను వికసితచేయుటకు మేమెంతయోత్రమను ప్రయత్నములను విరమింపము. సామాజ్య సర్వసరిపాలన బ్రిటిషుఇండియాకు క్రమముగ అంతరముల ద్వారా వచ్చుచుండుటకు మేమెల్లరమును సార్వభౌముని నియమమును జెల్లించ ప్రయత్నించెదము. నామీదను లేక నా ప్రభుత్వముమీద ను గావించబోవు విమర్శలందు నేనుగాని నాప్రభుత్వముగాని సంస్కరణముల యెడ ఉపేక్షచూపితిమను నేనను లాలోపింప గూడదు. మాప్రయత్నములందు మామూలార్థికాముగలదు లిట్లును ప్రభువును వారిప్రభుత్వమును ఆర్థికభిప్రాయములనియేనేను నమ్ముచున్నాను.

సంస్కరణములపై దాడి

సంస్కరణముల విధానమును సక్రమముగ నడపబడు వంగ రాష్ట్రప్రభుత్వమునకు కొకవంకనుండి చిక్కువచ్చుచున్నది. సంస్కరణ విధానమునే నా కనము గావించుటకు ను, ప్రభుత్వము స్తంభింప జేయుటకు ను, న్యేచ్చా గమనమునే నిరోధించుటకును మరయొక ప్రక్కనుండి శత్రువులు విజృంభింపుచున్నాను. విప్లవకారుల దుండగములకు గురించియు నేడు నేను విస్తారము దెల్పవసరములేదు. ఆర్థికసేవ ప్రకటించినప్పుడు నేనది సవిశ్రమముగ దెల్పితిని. విమర్శకు లిట్లును ప్రభువుగారు బెక్కు ఉపన్యాసములలో నామహోదయగు విప్లవోద్యమము గురించియు, విప్లవకారుల ఆశయములగురించియు వారు గావించిన బెక్కు సేరములను హత్యలను గురించియు మీకెల్లరకును శుభ్యక్తము చేసెను. విప్లవోద్యమమువంగ రాష్ట్ర మందుగలదనునది నిర్ణయనాదాంకము. ప్రభుత్వోద్యోగులను జంపి దొరతనము స్తంభింప చేసవలయుననియు, బెక్కు సేరములచే దేశీయులనందరిని భయభ్రాంతులుగ జేయువలయుననియు విప్లవకారులు దలచుచున్నారని. ప్రభుత్వముయొక్క కార్యములను నిర్వహించువారి ప్రాణములను సంరక్షించుట దొరతనముయొక్క ప్రధానకర్తవ్యము. పౌరులయొక్క యిండ్లు, అర్థమును, ప్రాణమును ప్రభుత్వము రక్షింపవలయును.

ఖండించుట నిర్మాణకార్యమును చూపుదు

ఈవిషయములందెల్లరను యేకాభిప్రాయమైనను నవి జూరులకును బ్రభుత్వోద్యోగులకును చేకూడుటకు నేనొప్పుచున్నట్లుననునకు, ఆర్థికసేవ విషయమునకు అవలంబించిన పద్ధతులయొడలను తీవ్రముగ విమర్శించు బయలుదేరుచున్నది. నేను నా ప్రభుత్వమును, వంగ రాష్ట్ర ప్రభుత్వమును మాబాధ్యులను కేరవేర్చుట కట్టిఅసాధారణమర్మ నవలంబించవలసివచ్చెను. ప్రతిపక్షు లొనరించిన విమర్శలందు గొన్నివిషయములను దెల్పెను. పార్లమెంటు మును బెక్కుసంఖ్యలు వీరయుగ ఖండించెను. కాని నేను ఆర్థికసేవ ప్రకటించినందులకు నన్ను ఎల్లరును ఖండించుచున్నారు. దోష్టనైపుమును, నన్నును ఖండించినవారు నా దోష్టనైపు నణచుటకుగాని ప్రభుత్వోద్యోగుల మానప్రాణలక్ష్యములను గాపాడుటకుగాని తోడ్పడుట కొక్క మామూలైనను వారి తీవ్రవిమర్శలందు గానరాదు. బాధ్యతతో నే నుపక్రమించిన చూడక మరీ యేయితర పద్ధతి నవలంబించినయెడ ను కష్టపడుకొన్నాము. నల్లారును. పిల్లిపాము ప్రానుకపుడు కండునూ యు రితిని నిద్రవృత్తములు గన్పించుచుండి కండ్లమునకొనుటచే లాభములేదు. లా. అర్జునులు గంగలో గోయలయెడ చేతులు నలుపుకొనుచు నిలువబడుట ప్రాజ్ఞులెవ్వరును జేయరు. నాగరికతను నిర్మూలముచేయు విధానమును ఖండించిన బాటదు. నాగ

రికత శుశ్రీరముగ నుండవలయుననినచో, కాసనములుఅనులలో నుంచవలెను. నాగరికుల కాసనములపవిత్రత స్థాపింపవలయును. రాజ్యాంగసర్వతోగనివారికి ఉపయోగించినయెడల వెంటనే రానుబాగానువలె దగుల్కొని విప్లవోద్యమోగము నిర్మూల మగునని యొకపక్షమువారు బెల్లుచున్నారు. ఈనూతన చేయటకు తగిన హేతువులున్నా, యని ఆలోచించవలయును.

విప్లవకారుల అభినివేశనములు

నాకు మొదటిసారి విప్లవకారుల పద్ధతులను, ఆశయములను రాజకీయ పక్షముల వారి ఆశయములకును భేదముగలదు. రాజకీయ పక్షములవారి ఆభిప్రాయములతో నేనేతేజవిచిత్రాలకు పోయినను యీపక్షములవారి భావములందు నిర్మాణమును నూదించు విమర్శలను గలవు. మానవ ప్రపంచమును నాగరికతయు ఏగింపని నేను వేరపద్ధతులతో గ మ్యస్తామును జేరనున్నాను. నేరము, హత్యలచే, అరాజకమును స్థాపింపవలయునని వారికిగల అభిప్రాయములు విప్లవకారులె ప్పడును దాడులలేదు. ఈ తీవ్రవాదాన్ని శుభువులును రాజకీయ జైషధములు బనిచేయునని దలచుట పారభాష. ఇప్పుడు యేర్పడియున్న రాజకీయ పక్షములకుగూడ నిష్పక్షపాదులు ఉప నవమును తప్పక దీసికొని వచ్చెదను. నేనును గావించు నిష్పక్షపాదులేమి బనివృత్తునందు గావించవలదు చున్నారో దురూహ్యముగ నున్నది. తాము చెప్పిన కారణములచే ప్రభుత్వమువారిని సంశ్యస్త గావించవలసివారు తీవ్రమైన మార్పులు రాజకీయవిధానమునందు గావించి విప్లవకారుల నిర్మూలము చేయవలయునని యెరు నాకు గ్రాహ్యము గాకున్నది. యుక్తముగ లేని విధానమును పద్ధతులను అవలంబించి మేము బాధ్యతకు గోలుపోవుట కియ్యోనవలయును. మాతూలు! కాసనములకంటె అసాధారణకాసనములను గావించి కార్య నిర్వహణమువారి అధికారము హెచ్చించుటకు నాకెన్నడును యిచ్చునులేదు. తప్పక కథియినప్పుడుమాత్రమే అసాధారణ అధికారము కార్యనిర్వహణకర్త మువారి కీయవలయును వంగ రాష్ట్రమునకుమాత్రమే గాక యెల్ల రాష్ట్రములకును ఈబాధ జనింపకుండ మిక్కిలి దీర్ఘాలోచనగావించి, యెల్లపరిస్థితులను బరిశీలించి, ఆర్థికసేవ ప్రకటించితిని ఈకష్టమును దొలగించుట కన్ని చోమధములును వ్యర్థమైనప్పుడే అమానుషగునీకేదో మనప్రయోగము గావించితినిని మీరుకమ్మును. (సంతకము)

చెన్నపురి ఆంధ్రసభ

లలితకలాశాఖ

ఆంధ్రదేశమునుండి చెన్నపురికి విచ్చేసి ఆంధ్రసభావత్తుమున నాటక ప్రదర్శనములయందు బాల్సామయ జెన్ననగ తాండ్ర లొకము నెంతనో రంజింపజేయుచు ఆంధ్రసభ కమితలకే న్నును సమకూర్చుచున్న శ్రీ ఉప్పలూరి సంతోషరావు, ఎడ వల్లి సూర్యనారాయణరావుగారు మున్నగు నలు శిఖాముఖుల ను ద్రవ్యవస్తు రూపగౌరవములతో బాటు ఆభినయ సాగ్రిశామ నటన ప్రణా, నటనపంచానన, నాటక కులతలక మున్నగు జీవి ఎములనొసంగి, బహుమానించుచుండినయెడల ఆంధ్రసభకును ఆంధ్రదేశమునకును కీర్తికరముగ నుండునని శ్రీకేశవమ్మ సగ సింహమూర్తిగారు ఈనెల 6 వ తేదీ ఆంధ్రపత్రికలో నాంధ్రసభ వారికి సలహానిచ్చియు ప్రాసిన వ్యాసమును జూచితిమి. వారి ఉద్దేశ్యమును సలహాయును మిక్కిలి సమంజసముగ నున్నది. వారికి ఆంధ్రసభావత్తుమును కృతజ్ఞతాపూర్వక ధన్యవాదము లర్పించుచున్నాము.

చెన్నపురికి ఆంధ్రసభ స్థాపింపబడి ఆంధ్రసంఘ నాటకంగ ముక్కెవ్వరకయందుండిన దినములలో అనగా 1920 వంద జనవరిమాసమున చెన్నపురి త్యాంధ్రసభయందు నాటకరంగము ప్రారంభమైంది మొదలు ప్రధానపాత్రముల ధరించి సభ కి పాత్రధారి గడించుచుండిన శ్రీబల్లారిటి. రాఘవాచార్యులు గారికి నాట్యకలాపిగానె ఆంధ్రసభమును నొక గర్వకంకం మును సమర్పించుతోనే చెన్నపురి ఆంధ్రసభ వారు ఆంధ్రదేశ నటులను విరుదములకే గావించుపద్ధతిని ప్రారంభించిరి. అట్టి వాంఛయు నాంధ్రసభవారి కిప్పటికిని నశింపలేదు. కాని కారణాంతరములచే ఆంధ్రసభ మధ్యకాలములో కొన్ని దినములు నిద్రించుచుండి ఇప్పుడిప్పుడే మరల జేల్కొంది కాగ్యగ్రము నకు బూనియున్నది. దేశీయుల సంప్రదానానుభూత్యభిమానము లాంధ్రసభపట్ల ప్రసరించినయెడల నాటికాలముననే నిద్ర వర్తు సంప్రదానముగ నశించి రావుగారి సలహా నానరణతో బెల్లుబూనుట త్యాంధ్రసభ సంస్థిముగ నుండునేకాని జనదీయ నది కాదు.

గడ్డ, రంగయ్యనాయుడు.

విద్యాభ్యాసాధికారి

గాంధీమహాత్ముడు

రావల్పిండిలో సంభాషణలు

రావల్పిండిలో మహాత్ముడు కోహటునుండి వచ్చిన హిందూవులలో చాలామందిలో సంభాషించెను. కోహటు అల్లరులను గూర్చి వారు తెలిపిన విషయములను విన్నను, కోహటునుండి వచ్చిన మహమ్మదీయులు తెలిపిన విషయములను చూచువానా నాకాతాలిగాను వినిరి. పిమ్మట కోహటునుండి వచ్చిన హిందువులును మహమ్మదీయులును మహాత్మాగాంధీ, మాలానామాక తాలీగార్లు మున్నగు నాయకులను రావల్పిండి ప్రముఖులును కలసి ఆలోచించిరి. పర్యవసానము తెలియలేదు. కోహటు హిందువులు రావల్పిండిలో నివసించుచున్న బసకు మహాత్ముడు వెళ్లి చూచివచ్చిన సంగతులను విన్నను, 9 వ తేదీ రాత్రి 10 గంటల సభ జరిగినది. మహాత్ముడు 10 వ తేదీని రావల్పిండినుండి బయలుదేరెనని తెలిసి ఆహోరతులో చాలామంది రైతువీక్షకులకు వెళ్లిరిగాని నిర్ణీతసమయమునకు మహాత్ముడు కాలేదు. గాన మహాత్ముడు 10 వ తేదీని రావల్పిండినుండి బయలుదేరలేదు. 12వ తేదీని రావల్పిండినుండి బయలుదేరి ఎకాదశీని ఆహవానా బాదు వెళ్లెనని తెలియుచున్నది.

(ఆ. బ. వర్తి)

బెల్గాంబ్లో స్వదేశీఖద్దరు

ప్రదర్శనము

ఈనెల 23 వ తేదీని ప్రారంభమగును

దుకాణములు పెట్టెగొరువారు 20 వ తేదీ లోగాగాని 20 వ తేదీనిగాని బెల్గాంబ్లోనుండ వలెను. సన్మానసంఘమువారు దుకాణములలో ఎల్క్విక్కులెట్లు ఏర్పాటు చేయజాలకపోయినచో దుకాణదారులు వేరుదీపములను పెట్టుకొనవలసి వచ్చును. అట్లు జరిగినచో 25 రూపాయలు చెల్లించినవారికి 5 రూపాయలు ముజరాయివ్వబడును వారు నడుకులను రైలుమీద తమవేరనే బెల్గాంబ్ వంపవలెను. ఆనరుకులను సన్మానసంఘమువారు రైలువారివద్దనుండి ఒప్పగించుకొనరు. దుకాణ దారులే బెల్గాంబ్ నచ్చి ఒప్పగించుకొనవలెను.

కాంగ్రెసువర్క్సు డిపార్టుమెంటు వానద్ద దుకాణములకు కావలసిన వెదుట్లు తాళ్లు మున్నగు సామగ్రిలు అమ్మకమునకు దొరుకును. దుకాణ దారులు వానిని కొనుక్కొనవలెను.

పరిశ్రామిక ప్రదర్శనములకు సంపుటకును తిరిగి తీసుకొనిపోవుటకును రైల్వేవారు సదుపాయములను చేసెదరు. దుకాణదారులు వానిని ఉపయోగించుకొనవలెను.

అని ప్రదర్శనసంఘ కార్యదర్శి హెచ్. ఎన్. కాజ్లిగారు బెల్గాంబ్ నుండి ప్రకటించిరి.

వంగరాష్ట్ర నిర్బంధశాసనము

ఖైదీలను మార్పులు

శ్రీయుతులు స్వశాస్త్రచంద్రమహాపాద, సంహిత కుమారదత్తు, యోగీశచంద్రచటర్జీ, శ్రీశ్రీమోహనసింహ, ఖిలేశ చంద్ర బెనర్జీగార్లు అయిదుగురిని 1918 మూడవ రిగ్యులేషను క్రింద యిటీవలనే అరెస్టుచేసి కలకత్తాలో ప్రెసిడెన్సీ జయిల్లో నుంచి. వారిని యీనెల 8 వ తేదీని తిరహాంపూరు జయిలుకు మార్చిరి.

(ఆ. బ. వర్తి)

స్వరాజ్యవారము వసూళ్లు

దేశబంధుదాసుగారి ప్రకటనము

కలకత్తాలో యింకను చాలామందికి పంటియు వెళ్లేలేదు. కాన 14 వ తేదీ వరకును వసూళ్లను జరుపవలెనని చాటుమంది నన్నుకొరిరి. పొయలు ధన మొంగ గోరుచున్నారని తెలిపిరి. అన్నిచార్జుల మొత్తములను సరిగా సాకింకన తెలియలేదు. తెలిసినంతవరకు 160 వేలు చేరినవి. మొత్తము కలకత్తాలో మూడులక్షలు భర్తీ కావలెను అని కానుగారు ప్రకటించిరి.

(ఆ. బ. వర్తి)

వంజాబు కిలాఫతునభ

మహాత్మునికి సన్మానపత్రము

ప్రత్యుత్తరము

డికంబరు 6 వ తేదీన స్వర్ణగోపుర సందర్శనానంతరము మహాత్ముడు అనుచరులతో సహా మోటారుపై కిలాఫతుసభ జరుగుచుండేనని జలియను చాల బాగునకు బోయెను. ఈస్థలమునందు సభామండర మత్వంతమనోహరముగా నలంకరించబడెను. కొలదినుండి హిందునాయకులు, ఆకాలీలు తప్పకత్తిక వారందరును మహమ్మదీయులతో నిండియుండెను. 500 మంది ప్రతినిధులు 1500 మంది ప్రేక్షకులు వచ్చియుండిరి. సభ 3-30 గంటలకు మరాఠీ గీతగానముతో ప్రారంభమైనది.

మాలానా బాధు ఆలీగారు అధ్యక్షుడుగా నెన్నుకొనబడెను. అహ్మద్ సంగూర్భాద్దగు మాలానా వారు గజ్జవి గారు ఉర్దూలో కిలాఫతు, బాంబేను లేక ముస్లిము సంఘము గూర్చి ఒక గంటకాలము ఉపన్యాసము జదివిరి. అధ్యక్షుడు భారతీయ మహమ్మదీ య ల కు సంబంధించిన అన్ని సమస్యలగూర్చి విపులముగా శివ్పము 2 గంటల కాలము పర్యవసించిరి.

మహాత్మునికి సన్మానపత్రము

జలియనుచాలా కాసులో బహిరంగ సభయందు మహాత్మునికి సన్మాన పత్రముసంగబడునని కాంగ్రెసువారు ప్రకటించి కిలాఫతుసభకేళకు ముగియించునని తెందాంబయిటను సభయేర్పాటు చేయబడెను. అహ్మద్ కిలాఫతు 7 గంటకాలకి విచ్చేసిరి. హాజరు అజ్ఞులు భానుగారు గూడవచ్చియుండిరి. 5000 మంది ప్రజ సహావేళమయిరి. డాక్టరు సాంతరాను నేటుగారు సభాధ్యక్షులుగా నెన్నుకొన జదిరి. ముస్లిములగు అధ్యక్షుడు, కిలాఫతు సంఘాధ్యక్ష కార్యదర్శులు, కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడు, సిక్కు, హిందూసభాధ్యక్షులు, పురజనుల సంఘము, మహాత్మా సహజము, నుజరాతి విశ్రమండలి వారందరును గలసిఒకసంగసన్మాన పత్రమును పండిత దీనానాథు గారు చదివిరి. ఆపత్రమునందు అమృతసభ సగర కంఠస్థాపన గూర్చియు, అహ్మద్ నుండియు అచ్చటి ప్రజల విశ్రమత్యము గూర్చియు, అది 1919 సం॥ యెట్లు విజృంభించి నదియు తెలియజేయబడెను. జలియనుచాలా బాగుమట్టి హిందూ, మహమ్మదీయ శిక్కుభీతుల రక్తముతో పరిత్రమైయున్నది. అట్టి గౌరవమును అమృతసభను పోగొట్టు గొనివందుకొని విచారము నూచించ బడెను. 1922-23 సంవత్సరమున జరిగిన చర్యకున్దిగ పడి, తుమాసగ గోరిరి. ఇట్టియంతకులు దేశభిన్నుడికి ప్రతిబంధకులని చరిత్ర చెబుచున్నది. కాని మహాత్ముడునాయకుడుగా నున్నంత కాలము ప్రజలు నిరుత్సాహము శింధనపు సరము లేదని యావినతిపత్రము హెచ్చరించుచున్నది.

పురపాలక సంఘమునందు మహాత్మునికి సన్మాన పత్రము సంగ పరెను. తీర్మానము నిరకారంప బడుట లక్షాకరముని జరిపి, పిదప, సన్మానపత్ర మొసగుటకు బహిరంగ సభలో తీర్మానించినట్లు అందు తెలియ జేయబడెను. అతనినుతమ వారు గుర్తించిరి. కాంతి సంస్థాపకునిగను దేశహితైక సంస్కర్తగను గుర్తించి అతని ఆజ్ఞలకు బద్ధులగుటకు సంసిద్ధులై యాసన్మాన పత్రమొసగినట్లు వెల్లడించిరి.

శైయిలుకుబోయివచ్చిన వారింటిరులుగూడయిట్టిసన్మాన పత్రమునే ప్రసాదించిరి.

మహాత్ముని ప్రత్యుత్తరము

గాంధీగారు రెండిటికిని ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు తానా పత్రముల నంగీకరించుటకు చాల సంగీచి పడవలసి వచ్చెననియు అందులకు గల కారణమపత్రమునందే వెల్లడిచేయబడినదనియు చెలిపిరి. అయినఅమృతసభనునందు ప్రభుమసారి సంచారముచేయవచ్చును మహాత్మాగాంధీకి శే. అనుకేళునినెను. కానిప్రజలు తనపేరిట దుర్మయములు జేయటాతని కిద్దము లేదుగావున హిందూముసల్మానుకి శే. యనినడువగోరెను. సభ్యులజేయనిరి. తనకుజయధ్వానములు బలికినందువలన లాభము లేదనియు రాట్టుమునకు జనుముగోరమని మహాత్ముడు బలికెను. దైవములేన్న సజీవముగానుంచ నెంచినచో యేదయిన సత్కార్యముల కుపచరించునట్లు జేయమనియు హిందూమహమ్మదీయ కలహముపోగొట్టుమనియు ఆయన దేవుని క్రాధించెను. స్వమతము సహరించుచునే యితరమతములపై ద్వేషము లేకుండనుండవచ్చును. మరాఠునుపల్లెతులూడకయే మద్దిప్రచారము జేయవచ్చును. యీదైవమృత్యులు నాయకులన్ని సేజనించుచున్నవని ఏదోమొక సన్మానపత్రమునందు నూచింపబడిన

ది. అదినిజమే గుండాలు యుద్ధముచేయలేదు. తాను, నాయకులే యీయుద్ధాలకు బాధ్యులని తాను రుజువుజేయగలనెను. కాని ప్రజలునాయకులగు హిందూదేరాదు. ప్రజలేవారిని నాయకులొనర్చిరి.

అహ్మద్ కొంతకాలముండి తగవుల పరిష్కరించిబోవలెనని గాంధీగారిని కోరియుండిరి. దానిగూర్చి శివ్పము స్థానిక ప్రజలే బాగుగ పరిష్కరింపగలరనెను. తాను చేయజాలను. అంతేగాక అచటనుండుట కాలానికి వ్యవధిలేదు. అప్పుడే జలియను చాలాకాసును ఏప్రిలు 13వ తేదీని మరచిపోయిరా? ఇట్టి కష్టములు లేని స్థలమేదయిన యొప్పుచో ఆది అమృతసభ కావలెను. తనకు పంటుబడిపోయినదని గాంధీగారు ఒప్పుకొనిరి. ఇప్పుడుశేయనలసిన దంతయు ప్రజలే జేయవలెను. హిందువులు మహమ్మదీయులు అతనిని విసిగొన్నారు. అతను మహమ్మదీయులయొడ నెక్కువ పక్షపాతము గలిగియున్నాడని నిందించిరి. కాని తనకు హిందువులపైనే చీవాట్లు పెట్టఅధికారముగలదనియు మహమ్మదీయ మతముతో నెక్కువపరిచయములేకుండుట చేచానిసేమనుటకు అధికారములేదనియు ప్రతికూలముగా నేమి పలికినను వారి మతవిద్వాంతులు దిక్కురించినట్లు గణించబడుననియు హిందువు తెలుంగజన్నారు. తాను హిందువుడగుటచేతను పరిపూర్ణముగ సవాతన ధర్మానుచు డగుటచేతను తన మతమును బాగుగ బోధపరచుకొని దానిగూర్చి ఎన్ని శివ్పినను శివ్పనవచ్చును. ఆర్యసమాజమును విశ్రుంచివనుకొన రవచ్చిండిలో జరిగిన సవాతన ధర్మసభకు రాక కిలాఫతుసభకు హాజరయినందులకును కొందరు నిందించెదరు. ఇతరమతములందు గల గౌరవముచే ఆయనట్లు జేయించుడును. కాని స్వమతమునందు పూర్తివిశ్వాసము కొరతబడదు. సత్యమును ధర్మమున కందరు బద్ధులైయుండవలెను. ఆ సత్యమును ఆయన శివ్పనవచ్చుముగ గణించును. తాను అసత్యముండివచో మరణదండన కర్హుడగును. ఇండియాపై కాలూలువారు దండెత్తివచ్చినచో నేమి చేయవలెనని కొందరు హిందువులు ప్రశ్నించిరి. కాలూలీలు గూడ తన భ్రాతృవర్ణములోని వారేయగుటచే భయపడరాదు. వారిని గౌరవించి వారికి తలపందియుండవలెను. ఓత్కియుంచుకొనవలెను. (జిబ్యూకు)

భారత సంస్థానవాసుల సభ

ఎన్. సి. కెల్కరుగారధ్యక్షుల వహించెదరు

బెల్గాంబ్లో జరుగనున్న భారత సంస్థానవాసులసభకు లూనా శేసరి పత్రికా సంపాదకులగు ఎన్. సి. కెల్కరుగారధ్యక్షుల వహించెదరు. ఎన్. సత్యమాన్ (ఎం. ఎల్. సి), పి. జి. పట్నర్జన్ (పూనా), ఎన్. ఎన్. సెతీలూరు, పి. సి. సోమశేఖరరావు, హోమశివ్కృష్ణారావు (ఎం. ఎల్. సి. బెంగళూరు), గార్లు మున్నగు ప్రముఖులు పలువురు ఉపధ్యక్షులై యుండుదురు. సంస్థాన వాసుల సభాకార్యాలయము బెల్గాంబ్లోకర్నాటక శివీరమున 22 వ తేదీని తెరువబడును. అని మైసూరు స్వకార్యపత్తమువారు శే. భీమారావుగారు వ్రాసిరి.

రోగులకు వరప్రసాదము

కుదురదని, కిరాళచేసుకొన్న బోదకాళ్లు, పక్షవాతము, చెవుడు, మున్నగు వ్యాధులు అతిశీఘ్ర కాలములోనే కుదిరెను.

నేను యీనంగతిని ప్రజల శ్రేయముకొరకు యీదిగువ ప్రచురించుచుంటిని.

నేను గత 18 సంవత్సరములనుండి, బోదకాలుచేతను, బలహీనతచేతను, బాధపడుచుంటిని. తిరునల్వేలిజిల్లా, కృష్ణాపురం కాపురస్తులును ద్రస్తుతము చెన్నపురి జిల్లాటపురు, ఆక్విరియవేదీ, 72 వ గృహమున కాపురమున్నవారు న 6 వండిత స్వామి శ్రీనివాసయ్యంగార్ల వారివద్ద ఒకమాసము రోజులు బోషధమునెవించగా, బోదకాలు మాయమౌటయేగాక, నాకు పూర్ణారోగ్యము కలిగినది.

జి. ఇ. డౌగ్లస్,

ప్రొవీడెంటరీ, మద్రాసు గాడ్డు,

నెం. 1 పెరంబూరు బారక్కుగోడ్డు, వేవేరీ, మద్రాసు. 2.6.24, (చకటన నెం 26)

వారి సలహాకట్టుము రు 15-0-0

డిగీ పుచ్చకొనుటకు

సైనికశిక్షణము

సెనెటునందు తీర్మానము

చెన్నపురి విద్యార్థుల సభ

ఎస్. సత్యమూర్తిగారి నెల 15 వ తేదీన సెనెటునందు పాదించునున్న విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులకు సైనిక శిక్షణ తీర్మానము, నిన్న సాయంత్రము, మదరాసు విద్యార్థుల పార్లమెంటు నందు చర్చింపబడి తీర్మాన మధిక సంఖ్యాకులచే సంగీకరింపబడెను. ఆ సందర్భమున ఎస్. సత్యమూర్తిగారును సెనెటు సందీర్శించుచును బలపరచునున్న ఏ. రామస్వామి మొదలియారుగారును పాల్గొనుచు సైనిక శిక్షణముయొక్క ఆవశ్యకతను వివరించిరి. "డిగీ పుచ్చకొనుటకు పూర్వము ప్రతివిశ్వ విద్యాలయ విద్యార్థియు సైనిక శిక్షణమున కవసరమైన వైద్యుల సర్టిఫికేటు ఉన్నచే దప్ప ఇండియాను ట్రైనింగ్ రియూ ఫోయింగు సైనిక శిక్షణము నందియింపదలెనని తిథింపదలెననియు ఇందు కగు వ్యయముకొరకు ప్రభుత్వమువారి నడుగవలెననియు సీతీర్మానము కోరుచున్నది.

సత్యమూర్తిగారు

సైతీర్మానమును టి. ఎస్. రామానుజముగారు ఆమవిద్యార్థి యుపపాదించిన తరువాత నిరుపక్షములను కొంతచర్చ జరిగిన తరువాత సత్యమూర్తిగారు తమ యభిప్రాయముల చెలుపుచు నిట్లు నడిపిరి. ఇండియాను ట్రైనింగ్ రియూ ఫోయింగు సర్టిఫికేటును చూపినయెడల వారుగూడ మినహాంపబడుదురు. అందుచే సీ సైనిక శిక్షణము నందినవారైనను మన మిప్పుడు సైనికులందు గాంచుచున్న విధమున శాంతిపరులగు పౌరులకు తృప్తియు గలుగజేయవలెనని నందునని భయపడ నవసరము లేదు. శరీరదౌర్బల్యముచే నసమర్థులగు విద్యార్థులు వైద్యులనుండి సర్టిఫికేటును చూపినయెడల వారుగూడ మినహాంపబడుదురు. అందుచే శరీరదౌర్బల్యముచే నర్హులగువారికి మాత్రమే సైనిక శిక్షణ మొనగవలెనని మాత్రమే ఈ తీర్మానము గోరుచున్నది. ఈ తీర్మానము నందరును అంగీకరించుట కర్హము గరచింపబడెను.

ప్రపంచమంతయు శాంతికిరకు ప్రయత్నించుచున్న సమయమున, గాంధీమహాత్ముడు దౌర్జన్యరాహిత్యసిద్ధాంతమును బోధించుచున్న సమయమున, మనదేశమందు నిర్బంధముగ సైనిక శిక్షణమును గలపవలెనని కోరుట అవాచిత్యమని కొంద రా తేసింపుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముని సిద్ధాంతమును అట్టివారు సరిగనర్థమైనవచ్చునని తేదినచెప్ప సాహసించుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముడే, మదరాసు సెనెటుసంఘసభ్యుడుగ నున్నయెడల, ఈ తీర్మానమును బలపరిచెడివాడని నాకు నమ్మకముగలదు. తన ఆస్తిని తనవారిని రక్షించుకొనలేని స్థితియందుండి, దౌర్జన్యరాహిత్యముపేరు చెప్పుకొని సహస్థింపుకొనుట విరికెతనముకన్న వేరుగాదు. తానుతిరిగి ఎదుర్కొల్గియుండియు శాంతము వహించి యున్నచో నందు గౌరవ ముండును గాని, మొదటిపద్ధతివారి యెడల గౌరవముండజాలదు. కోపాటు, మలబారు అల్లల సమయమున, నెందరోహిందువులు తమ భార్యపుత్రాదులుకల యెదుట హత్యచేయుచుచున్నను ఆత్మశిక్షకు దైర్యమును కలుగలేక పారిపోవలసినవారైరి. యరసియనులు మెదలగు బలిష్ఠులువచ్చినవలను మర్యాదహీనముగాజూచుచుండగ, ఎదిరింపక తలకలలోనెట్టికొనుచు, అవమానముల భరించుచున్నామా. ముందుతరమువారు గూడ నిట్టిహింసాస్థితియందుండుట నాకిష్టము లేదు. అందులకు గాను, భారతీయులవలన ఆత్మశిక్షణకు సమర్థులుగ నొనర్చుట ముఖ్యకర్తవ్యము. ప్రపంచమంతయు, శాంతికిరకు ప్రయత్నించుచున్నదను విషయము - ప్రపంచ పరిస్థితులు గాంచగలవా రెవ్వరును విశ్వసించజాలరు. ఆంగ్ల దేశము, రష్యాతోగానించుకొనిన యొడంబడికను రద్దుకేసెను. ఈ జప్తునందుతిరిగి తన సైనిక బలమును హెచ్చించుచున్నది. ప్రతిదేశమును, సైన్యమును, ఆయుధపరికరమును, ఇవివరకు కని విని యెరుగవంతగ హెచ్చించుచున్నది. అట్టి పరిస్థితులందు మనము కండ్ల మూసికొనియుండరాదు.

అందరికిని సైనిక శిక్షణమునొసగి, భారతదేశమును సైనిక దేశముగ నొనర్చుట తీర్మానముయొక్క యుద్దేశముగాదు. ఇట్టి శిక్షణమునకు సమర్థులంపనివారిని వారియిష్టమునకు విశోధముగ నిర్బంధించుటయు

కీర్తిశేషులగు దాక్టరు నుబ్రహ్మయ్యగారు

గూడ వారియిష్టము గాదు ప్రపంచశాంతిని నెలకొల్పుట యందు భారతదేశ మేమైన తోడ్పడవలె ననినయెడల, ముందు భారతదేశము తప్ప తాను రక్షించుకొన గలిగి, బలసంపన్నమై యుండవలెను. అందుల కవసరముగ సైనిక శిక్షణము ఇండియాను ట్రైనింగ్ రియూ ఫోయింగు పటాలములందు భారతీయులవలన కొనగవలెను. నిర్బంధ మొనర్చుట తప్పని కొంద రా తేసింపుచున్నాను. ఎక్కడనైన వీవాక్యమున కత్యుండునుగాని మదరాసు విశ్వవిద్యాలయమున నర్థముండజాలదు. ఇచ్చట ప్రతివిషయము నందును నిర్బంధము గలదు. దాక్టరు డిగ్రీకి చెల్లునాడుగూడ మాతృభాషగాక అన్యభాషయగు ఆంగ్లమునం దుత్తీరుడై యుండవలెనను నిర్బంధముగలదు. డిల్లసందర్భమున నిర్బంధము పెట్టుటలేదా? అట్టిట్లునే కొంచెము హెచ్చింపవలెనని మేము గోరుచున్నాము.

మనదేశమున, విద్యార్థులలో నెందరు వీధులలో నడచునపుడు తలలు వ్రేలవేసికొని నేడోరేపో, ఈ ప్రపంచమును దాటువారివలె గాన్పించుటలేదు. భారతీయ యువకుల నందరిని సజీవులగు మనుష్యులుగజేయుట కీ తీర్మాన ముద్దేశించుచున్నది. చాలమంది విద్యార్థులు గ్రంథపఠనములకై నిమగ్నులై మన వ జీవితమున కా. శ్రమకు గురైన శరీరదౌర్బల్యము నుపేక్షించుచున్నారు. అట్టి యువతను తొలగించి, వారిని ఆత్మగౌరవము గల పాఠశాలకొన నొనర్చుటకు సమయము వచ్చినది. ఈ తీర్మానము సంగీకరించి, గ్రామ్యుడైట్ల కంఠానుకు సైనిక శిక్షణము నొసగునెడల ప్రభుత్వమువారు తమ సైనిక వ్యయమును చాలవరకు తగ్గించవలెను. భారతీయులు తమదేశమును రక్షించుకొనజాల ముండుటచే భారతీయుల తేమయుగౌరవ తామిచ్చుట నుండవలసినవచ్చినదని భారత సామ్రాజ్యత్వ ప్రతిపక్షులగు ఆంగ్లేయులు చెలుపు సాకునకు అనకాశమును తొలగించినవార మగుదురు. భారత బానిసత్వమును సాగింపగోరినచే తప్ప ప్రతివారును తీర్మానమును బలపరుపవలెను.

ఎ. రామస్వామి మొదలియారుగారు

బ్రిటిషు ప్రభుత్వము భారతీయులనుండి ఆయుధములను లాగుకొని భారతీయులలో పురుషత్వమును నాశనమొనర్చెనని యొకనింద నారోపించుచున్నాను. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు సైనిక జాతులు సైనికాస్థులగు జాతులు అని భారతీయులందు విచక్షణ యొనర్చుచున్నారని ఇట్టి విచక్షణ ఏదేశమునందును గాన్పించదు. ఇట్టి విచక్షణ మనచే బలవంతమున చెచ్చిపెట్టబడెనని ప్రతివాదను గ్రహింపవలెను. అట్టి విచక్షణ నొనర్చుటకు బలము నాధారము లేవ్యయలేవు. మానవజాతియంతయు సహజస్వభావముచేతనే పౌరుషముగలది. తగుశిక్షణ లేక పోవుటయే ఒకటుపాకేకబ్బును బెంబునే చెవరునట్టి భీరులకొన నొనర్చుటకు కారణము. తుదకు నీపావళిపండుగరోజున టపా కాయల కాల్చినకబ్బునునకుచూడ బెదరి యులికిపడునంతహీన స్థితికి వచ్చితిమి. అనేకవత్సరములుగా మనదేశీయరక్షణముందు మనముపాల్గొనుటలేదు. భారతీయ యువకులందు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమును తొలగించి తమగౌరవానులను ఆలుబిడ్డలను సందర్శించుకొనువారిగ నొనర్చవలెను.

ఈ తీర్మానము నూచింపబడిన సైనిక శిక్షణవలన దౌర్జన్య సిద్ధాంతమును బలపరుచుట యగునని యెంచుట కట్టి ఆధారము

ను లేదు. సైనిక శిక్షణము నందట, ఆత్మరక్షణకొరకేగాని, ఇతరులచే దౌర్జన్య మొనర్చుటకుగాదు. యుద్ధములందు పౌరాణిక వలెనని ఎవరిని గోరుటలేదు.

నిర్బంధ ముండరాదను ఆ తేషణ, విషయమును సరిగ నర్థమొనర్చునకపోవుటచే వచ్చినది యెంచుచున్నాను. పాకశాలయందువిన్న నభ్యసించుటయందే నిర్బంధముగలదు. విద్యార్థికి కొంతక్రమశిక్షణము నొసగుట పాకశాలపద్ధతియందు ముఖ్యోద్దేశము. అట్లు గానియెడల ప్రతివాదను పరిష్కారంధములకింటివెట్ల జరుపునని పరీక్షకు హాజరై, ఉత్తీర్ణులుగావచ్చును. అట్టి శిక్షణమును, కరిషీనును బాగుగ నేర్చి దేశమునందు, సంపూర్ణమగుపాదని నొనర్చుటకు సైనిక శిక్షణ మవసరము. అట్టి శిక్షణ మున్నగాని, ప్రజలకు శరీరదౌర్బల్యార్థ గలుగ జాలదు. అంతయుగాదు. మనవిశ్వవిద్యాలయము ప్రతివత్సరమును 2000 గ్రామ్యుడైట్లను తయారు జేయుచున్నది. వీరందరికిని ఉల్కోగములు లభించుట దుస్సరముగ నున్నది. వీరందరికిని సైనిక శిక్షణ మున్నయెడల, ప్రభుత్వ సైనిక శాఖయందలి యుల్కోగముల ప్రవేశించుట కవకాశము గలుగ గలదు. ఈ శిక్షణ ముపయోగరాహిత్యము గాజాలదు. ప్రస్తుతము సెనెటువారి ఆధిక్యస్థితి, ఈనూచనవలన గలుగువ్యయమును భరింప జాలదని కొంద రా తేసింపవచ్చును. ఆ విషయమున నెవరును దిగులుపడ నవసరము లేదు. ఆధిక్యమునుకొరకు ప్రభుత్వమువారిని గోరువలసినదని తీర్మానమున రెండవభాగము గోరుచున్నది. అట్టి ధనసహాయమును కాసనసభయందు మేము తగు నేర్పాటు లొనర్చగలము.

శాంతిని నెలకొల్పుకొరకే మి కు న్ను నే గాని ప్రపంచమున శాంతి నేర్చుటకు సాధ్యము గాజాలదు. ఇతర రాష్ట్రములు, బలాధిక్యముచే శాంతిని భంగపరుప యత్నించునపుడు వారట్లానర్చుకుండ జేయుటకు తగు శక్తి మి కు న్ను నే గాని, మిశాంతివాక్యమును వినువారుండరు. మొన్న జాతీ సమతియందు ప్రతి రాష్ట్రమువారును ఈ నైన్యములం దొక్కరినినైన తగ్గింప నిరాకరించిరి.

సైనిక శిక్షణము భారతీయ యువకులను, నిజమగుపురుషులుగ నొనర్చుగాన కావలెనని కోరుచున్నాము. ప్రజలు తమపౌరసత్వబాధ్యతల నిర్వహించుట కిశిక్షణ మవసరముగా నగోరుచున్నాము. ప్రపంచశాంతి రక్షణ కిశిక్షణ మవసరముగాన గోరుచున్నాము. దేశముయొక్క రాజకీయములందు ప్రజలు పాల్గొనుట కిది యత్యవసరము. భారతీయులకు ప్రపంచమునగల గొప్పకళంకమును తొలగించుట కిది అత్యవసరము.

తరువాత తీర్మానము వోటునకు బెట్టుబడగా నత్యధిక సంఖ్యాకులచే వామోదించబడెను.

తారకేశ్వర సత్యాగ్రహము

విదుగురికి శిక్ష

పోలీసువారు సచ్చిదానందస్వామిని ఆరెస్టు చేసినపుడు దొమ్మిచేసి స్వామిని విడిపించిరిని తేబడిన కేసులో సెరంత్సారు డి॥ మేజస్ట్రేటు 5 గురికి చెరియొకసెల కఠినశిక్ష వేసెను (ఆ. ప్రె)

ఆంధ్ర పత్రిక

1924-వ సం దినాబరునెల 11-వ తేది

గురువారము

బ్రిటీషు పార్లమెంటునది

బ్రిటీషు పార్లమెంటునది సమావేశమయ్యెను. సార్వభౌముని యాచార్యము కన్నర్యేటిపు ప్రభుత్వాధికారమును వివరించెను. ఇందు ప్రోత్సాహకరముగ సంగతు లెవ్వయు గనుపించవు. లేబరు ప్రభుత్వమువారు ప్రారంభించిన కార్యములను కన్నర్యేటిపులు తలక్రిందుల జేయచున్నారు. సింగపురపు నౌకాశయమును లేబరు ప్రభుత్వమువారు వదులు కొనగ, వీరు మరల ప్రారంభించిరి. జనీవా ఒడంబడికను లేబరు ప్రభుత్వమువారు సమకూర్చగ, దాని విచారణను వీరు నిలిపివైచిరి. క్రితో బాటు, ప్రాన్సు ఇటలీలుగూడ ఇందుకు సమ్మతించినవి. యుద్ధము నాపివైచు విషయమై, ఇంగ్లండు, ఇటలీ, ప్రాన్సు లెట్టి యుపేక్ష వహించుచున్నవో ఇందునుబట్టి కనుగొనవచ్చును. ఈదేశముల కిది ముఖ్యవిషయముగాదు. వారి దృష్టి నితర సంగతులనేకము లరికట్టుచున్నవి. పెద్దదేశములు మూడును, ఈరీతిని ప్రవర్తించుచుండ, నానారాష్ట్ర సంగము మాత్ర మేమిజేయగలదు? నానారాష్ట్రసంగము నయితము వీరి కోర్కెకు సమ్మతించెను. యుద్ధముల నాపివైచుటకు మనస్ఫూర్తియగు యభిలాష యింకను గలుగలేదని విదితమగుచున్నది. కన్నర్యేటిపు ప్రభుత్వమువారి దృష్టి ఎటుల ప్రసరించుచున్నదో చూడవచ్చును. ఇట్టి సందర్భములలో అంతర్జాతీయ ఆయుధనిర్ణయ సమావేశమును కూర్చుట కెంతవరకు సాధ్యమో తెలియదు. ఎన్ని సమావేశముల నేర్పరచినను, వ్యాదయ వైర్మల్యములేనిది, ప్రపంచ షరీతులు చక్కబడజాలవు. రుష్యాలో జేసికొనినసంధి విఫలమైనది. కన్నర్యేటిపు లొ నర్చిన ఘనకార్యములలో నిది యొకటి. ఇందుకు మాక్స్ నాల్డుగారు ప్రభుత్వమును తీవ్రముగ విమర్శించిరి. జనలేనివారి దుస్థితిని దొలగించుట విషయమై బాల్కనియగు నుత్పత్తికరమగు ఏర్పాటులను సూచించలేక బోయిరి. న్యనసాయము నభివృద్ధిజేయవలయును. ఆహార పదార్థములను సమృద్ధిగ సమకూర్చవలెను. ఈరెండుకార్యములును నెఱవేరవలెననిన, బ్రిటీషు ప్రభుత్వము వారు సేరమార్గముల నవలంబించవలయును. కేవల షరీతులను సమ్మకొని, బ్రిటీషువారు న్యనసాయముపట్ల ఉపేక్షవహించిరి. విదేశములపై తిండి కాభారపడజూచిరి. అందుచే గలిగిన ప్రబలనష్టములు గోచరించినవి. మరల వ్యవసాయమే శరణ్యమని వీరు కనుగొనిరి. కాని, అందుకువలసిన ఏర్పాటులింకను జరుగలేదు. బీదలదుర్గతి దొలగలేదు. ఈజిప్టులో వెంటనే సంధిజేసికొనవలయునని, మాక్స్ నాల్డుగారు గోరుచున్నారు. కాని అట్టి ప్రయత్నములు గనుపించవు. సార్వభౌముని ప్రసంగమునందు, హిందూదేశమును గురించిన ముచ్చటయేలేదు. కన్నర్యేటిపు

ప్రభుత్వమునకు హిందూదేశసమస్య అంత ముఖ్యమయినదిగాదు. నిర్బంధముల మూలమున ప్రజల మొరలు వినుపించుకుండైన జాలును. హైందవాశయములపట్ల బ్రిటీషుప్రభుత్వమువారు ఎంత తూష్టి భావము జూపుచున్నను, భారతీయులు తమ పట్ల దలను విడువనిచో, విజయము గాంచకపోరు.

గ్రామప్రబోధము

గ్రామప్రబోధావశ్యకతను, వివిధరాజకీయ కతులవా రింగీకరించుచున్నారు. విద్యార్థులును వారి గురువులుగూడ యిట్టి యవసరమును గుర్తించుచున్నందుల కెంతయు సంకలపవచ్చును. ఇక్కార్యమును కొనసాగించుట కొకసంఘము నేర్పడువలయునని యద్వైతముగలదు. ఇందుకు సంబంధించిన విజ్ఞానమునను సన్నటిదినము ప్రచురించుకొంటిమి. రాజకీయ మతవివాదములలో వీరుజోక్యము కలుగజేసికొనరు. ప్రజలలో విజ్ఞానాభివృద్ధిని గలుగజేయుటకే, విద్యార్థులు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఈ ప్రయత్నమెంతయు శ్లాఘనీయము. ఉపన్యాసములనిచ్చియు, రాత్రి పాఠశాలలను స్థాపించియు, సాంఘికపు యిబ్బందుల తొలగించియు, కృషి నలుపుటకు వీరు నిశ్చయించిరి. దేశము నందంతటను, సాంఘిక, విద్యాసేవా సంఘములు నెలకొనవలయుననియు, కేంద్రసంఘ యాజమాన్యమన నివి పనిచేయవలయుననియు, వీరు ఆశించుచున్నారు. విద్యార్థులును, న్యాయవాదులును, తమ తీరికకాలము నిందుకై వినియోగింపవలయును. ఈపని నఫలమగుటకు ధన మావశ్యకము. ఉదార హృదయు లందరును, కార్యనిర్వాహకుల విన్నపము నాలకించి, తగుసహాయము జేయప్రార్థితులు. గ్రామములలో నుపన్యాసముల నిచ్చుటచేతను, విజ్ఞానమును వెదకెల్లుటచేతను ప్రజలకు కొంతలాభము గలిగినను, వార లీవిషయమున శ్రద్ధ దీసి కొనవలయుననిన, ప్రచారకులు వారిమధ్య నివసించవలయును. వారి కష్టసుఖములలో పాల్గొనవలయును. ఆపత్నమయముగను సేవ జేయవలయును. వారి అక్కరలేనియో కనుగొని వానిని నివారించబ్రయత్నింపవలయును. అంతియగాని, ప్రజలకన్న నధికులవలె వెడలి, వారికి బోధింపజూచుచో వారు వెడచెకనిబెట్టుట సహజము. విద్యాధికులకును, ప్రజాసామాన్యమునకును గల యంతరమును తొలగించుటకును, జాతీయ జీవితమునందు విద్యాధికులు మనస్ఫూర్తిగ పాల్గొనుటకును కృషి జరుగవలయును. గ్రామ ప్రబోధ బాధ్యతను వహించిన కార్యనిర్వాహకుల ప్రయత్నములు విజయము గాంచుగాక యని, మఃస్ఫూర్తిగ గోరెదము.

మైసూరు : వార్తాపత్రికా నిరోధము

మైసూరునందు పత్రికాశాసనము కొంతకాలము అమలులోనుండి, పత్రికల స్వాతంత్ర్యము నడుగంటజేసెను. పిమ్మట నది దొలగింపబడెను. పత్రికా శాసనములేనందువలన, మైసూరునందెట్టి యనర్థములును, వాటిల్లుచున్నటుల గనుపించదు. మీదుమిక్కిలి మైసూరులో ప్రజాప్రబోధ మధికమయినది ప్రస్తుతస్థితిలో పత్రికానిరోధమునుపూర్తిగ తొలగించుట ముఖ్యము. అందుకుమార్గగ, మరల నిరోధచట్టమును మైసూరు శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టుట, దూరదృష్టి నేమాత్రము సూచింపదు.

ప్రస్తుత సమయమున స్వాతంత్ర్య నిరోధమున కెట్టి యవసరమును గనుపించదు. ప్రజలలో అశాంతి పెచ్చుపెరుగుటయు, శాంతి వాతావరణమునకు భంగము కలుగుటయు దప్ప వేరులాభములు గలుగజాలవు. క్రొత్త చట్టము ప్రకారము, రాజదోహ నేరముక్రింద గాని, వివిధ జాతులమధ్య వైరమును పెంపొందించు నేరముక్రింద గాని శిక్షితులయినవారు పత్రికలను నిర్బహింపగూడదు. అట్టి పత్రికలు ఉండచో, వాని ప్రకటనమును ప్రభుత్వమువారు నిషేధింపవచ్చును. ఇటువలెనే, డిఫమేషనుక్రిందికివచ్చు విషయములను తరుచుగ ప్రచురించెడి పత్రికల ప్రచురణమును గూడ ప్రభుత్వమువారు రాపివేయవచ్చును. నూతన చట్ట మమలులోనికి వచ్చుచో, ప్రభుత్వమున కనుకూలమగు విషయములు దప్ప మిగిలిన నేవియు ప్రచురమగుటకు వీలుండదు. దేశభక్తులు పత్రికలను ప్రచురించుటకుగాని, అధికారుల చర్యలను విమర్శించుటకుగాని వీలుండదు. ప్రభుత్వపు టుత్తరువుమీద స్పెషలుబెంచికి అప్పీలున్నంతమాత్రమున, లాభముండునని దలంజాలము. దినానుగారి సమరము, విశ్వాసము గలిగించుచున్నది. నిర్బంధ ప్రయోగము విషయమున బ్రిటీషు అధికారులును, స్వదేశ సంస్థానాధికారులును అహమహమికను జూచుచున్నటుల గనుపించును. బ్రిటీషు ఇండియా యందు ప్రజేచ్ఛ నెఱవేరుచున్నగాని, స్వదేశ సంస్థానములందుగూడ అందుల కవకాశముండదు. హిందూదేశ మందంతటను ప్రజల స్వాతంత్ర్యమును దరించుటకు తరుణ మానస్సమయినది. బెల్గిం లో స్వదేశ సంస్థాన ప్రజల సభ, జరుగనున్నది. మైసూరు పత్రికాశాసనము గూర్చి యీసభవారు విచారించెదరని నమ్మకము.

నేటాలు భారతీయులు

నేటాలు భారతీయులకు మ్యునిసిపలు హక్కులను తొలగించుటకు, రాష్ట్రీయ శాసనసభవారొక చట్టమును గావించిరి. దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వము వారి చట్టమునుగూర్చి నిర్ణయింపబోవుచున్నారు. ఈ చట్టము నంగీకరింపవలదని దెలుపుటకు భారతీయులు హర్జిగాజు సేనానాయకునియొద్దకు రాయభారము వెడలిరి. ఈ సంగతినిగూర్చి తా మాలోచించెదమని, హర్జిగాజుగారు వాగ్దానముజేసిరట. వీరేమి జెనెదరో త్వరలో తెలియగలదు. భారతీయులకు దక్షిణాఫ్రికాలో నిలువ నీడ లేకుండుటకు, తెల్లవారు ఛిశ్వప్రయత్నములు గావించుచున్నారు. భారతీయులు ఆస్తి సంపాదించగూడదు. పట్టణములమధ్య నివసించగూడదు. మ్యునిసిపలుహక్కుల ననుభవించగూడదు. బానిసలుగ జని జేయునంతవరకు, దక్షిణాఫ్రికాలో భారతీయులుండవచ్చును. మానవులకు సహజమగు హక్కులగోరగనే, వారిని దేశము నుండి పంపివైచుటకు పూనుకొనుచున్నారు. భారతీయులలో పలువురు దక్షిణాఫ్రికాలో పుట్టిపెరిగినవారే. హిందూదేశ మన నెట్టిదో వీరికి తెలియదు. అట్టిస్థితిలో, వీరికన్నను తెల్లవారికి ఎక్కువహక్కులేమిగలవు? బలమే హక్కును సూత్రమును తెల్లవారవలంబించుచున్నారు. దక్షిణాఫ్రికా పరిస్థితులు చక్కబడనిదలచి మోసపోవువారికి, ప్రస్తుత చట్టము నిజము నెఱుకపరచుచున్నది. హిందూదేశమునకు స్వరాజ్యము లభించినగాని, భారతీయులస్థితి ఇంటనేమి వెలుపలనేమి అభివృద్ధి గాంచదని యాధిగ నమ్మవచ్చును.

మేజరు గిఫర్డుగారు : దేశీయవైద్యము

మద్రాసునందు సర్జను జనరలుగ బనిచేసిన మేజరుగిఫర్డుగారు హిందూదేశ వైద్యసిద్ధిని గూర్చి లండనులో నిటీవల నువ్వనించిరి. సర్జను జనరలు బనిచేయుండుటచే, పీరి వాక్యములను శ్రోతలు ప్రమాణముగ గైకొనుట సహజము. లీకమిషను డిప్యూటీవలన బ్రిటీషు వైద్యోద్యోగులకు అన్యాయము జరిగెనని, వీరు విలపించుచున్నారు. హిందూ దేశమునందు గలపెడి వైద్యవిద్య చాల లోప భూయిష్టముగ నున్నదట. అట్టి విద్యయందు రి తేరినవారిని బ్రిటీషు డిజిటరులొ జేర్చుచు, గిఫర్డు గారి కేమాత్ర మిట్టములేదు. ఇక ఆయుర్వేద యూనాని వైద్యములు నిస్సారములనియు, నిర రకములనియు, వీరు స్పష్టముగ దెలుపుచున్నారు. హిందూదేశమునందున్నపుడును వీరు దేశీయ వైద్యముపై దాడి పెడలుచుండిరి. దేశీయ వైద్యము, పురాతనమై, అభివృద్ధిలేనిదై, శిథిలా వస్థయందున్నదనియు, వాళ్ళాత్మ వైద్యవ్యాపక ముతో దేశీయ వైద్యము అడుగుంటియింపవలసిన దనియు, అందుకుమార్గు దేశీయ వైద్యపాఠ శాలలు స్థాపింపబడుచున్నవనియు, గిఫర్డు గారు దెలుపుటయగాక, గవర్నరులును రాజప్రతినిధు లును యిట్టి పాఠశాలలకు ప్రోత్సాహమొనగట గర్హము, వీరు నిందించుచున్నారు. స్థానికప్రభుత్వ ములు దేశీయ వైద్య ప్రతిష్ఠాపనలకు తోడ్పడినందు లకు వీరు ఆగ్రహవేషము గనబడుచున్నారు. వీ యుద్దేశ్యముప్రకారము ప్రభుత్వము, వాళ్ళాత్మ వైద్యమునుమిత్రమే పెచ్చింపబడవలయును. యూరపి యను వైద్యులను రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమువారునియ మించుట మీకేమాత్రము సరిపడదు. భారతీయులతో పాటు యూరపియును సమానసితి ననుభవించుట, అవమానమని, వీరితలంపు. ఇట్టి మహామహాని యు ద్దేశ్యములు ప్రస్తుత బ్రిటీషు ప్రభుత్వమును ప్రోద్బల పరచుచో, వింత యుండజాలదు.

ఈజిప్టుదేశము : స్వదేశీ

ఈజిప్టుదేశము కేవల రాజకీయ పరిణామ మునే నమ్ముకొనియుండక, ఆరికనితీసిగూడ చక్క బరచుకొనియున్నచో, నేటి విషమస్థితి జరించెడిది గాదు. నిర్బంధములు విధింపబడినను, తన ధర్మ మును తాను నెలపెర్చుటకు, ఈజిప్టుకు శక్తి గలుగ లేదు. స్వదేశీవస్త్ర భారణ మవసరమను విషయము ఈజిప్టునందున్న గుర్తింపబడుచున్నటుల, మాకు జీరిన ప్రత్యేకవార్తలు దెలుపుచున్నవి. మూతన జాతీయ వస్త్రములను ధరించుటకును, ఈజిప్టులో తయారయిన దుస్తులనే ధరించుటకును ప్రజలలో నిపుడు అభిలాష జనించుచున్నదట. కాలర్లను నెక్ టయిలను దీసివైచెదరట. విదేశీపు ష్యాష నుల నవలంబించుకొలదయ విదేశీవస్త్ర భారణ మవసరమగును. విదేశమునందు తయారగు దుస్తుల నలంకరించుకొని తిరుగవలసినవచ్చును. ఇట్టి నేష ములు కొంతకాలము డాంబికముగ గనుపించినను, జాతీయ జీవితమును నిరర్థకము గావించును. జీవిత వ్యయము దుర్భరమగును. దేశీయపరిశ్రమ లడు గొట్టును. ఏనాడు స్వదేశీపరిశ్రమలను, స్వదేశీ లంకారములను, ప్రజలు ప్రేమించెదరో, అనాడే జాతీయ సాభాగ్యమునకు బునాదు లేర్పడును.

ఆంధ్రుల గాంధీ మహాత్ముని వూజానిధి
లక్షరూపాయలు సమర్పింపవలెను
11.12.24

యథా శక్తి ని తోడ్కుడుడు
కోశాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వర కోశాధిపతివద్దను, ఇతరత్రను
చందాలు రావు పంతులుగారికి చేసిన వసూళ్లు వసూలు మొత్తము
ఇదివఱకు 50602-6-8 ఇదివఱకు 24557-9-8 ఇదివఱకు 24782-9-8
పూజానిధికి సొమ్మునుబంపు చిరునామా:—కా.నాగేశ్వరరావు, నెం. 7, తంబు శెట్టిపిని, మద్రాసు.

ఎక్కడి ద్రవ్య మక్కడనే ఖర్చయి, బీదలకు రక్షణ చేకూరును. స్వరాజ్యములభించినను, విదేశవస్తు వ్యా మోహము దగ్గనియెడల, పరాధీనత దొలగజాలదు. ఈజిప్టు స్వాతంత్ర్య వాంఛ నెంత గాఢముగ జూపు చున్నదో, దేశీయపరిశ్రమలపట్ల గూడ నట్టి యభి మానమునే జూపునెడల, స్వరాజ్యము ముక్తమైత మగును. హిందూదేశము రాజకీయ స్వాతంత్ర్య ముపై నెంత మక్కువజూపుచున్నను, ఆరికదార్ప ల్యమును పోగొట్టుకొనవలయు నను విషయమును మఠవగూడదు. స్వరాజ్యమును కాపాడుకొనుట కింతకన్నను అనుకూలమార్గ ముండదు.

హైకోర్టు : నల్లకోటు
హైకోర్టుకు వచ్చువారందరును నల్లకోటును ధరించి రావలయునని, నిన్నటిదినము, ప్రధాన న్యాయమూర్తిగారు ఉత్తరువు జేసిరట. లేని యెడల, కోర్టుహాలులోనికి వారిని రాసీయరట. పని పాటలు లేని ప్రేక్షకు లనేకులు కోర్టుగదులలో మ్రూగుచున్నారు గావున, అట్టివారిని రాకుండ జేయుట కిట్టియుత్తరువు అవసరమని, పబ్లిక్ ప్రాసి క్యూటరుగారు చెలిపిరి. ఈవాదము కడువిచిత్రముగ నున్నది. హైకోర్టు న్యాయవాదులు నల్లకోటును ధరింపవలయునను నియమముండిన నుండుగాక! హైకోర్టుమూలమున జీవనము గడుపుకొనవలసిన వారు, అట్టినియమములకు లోబడకలేదు. అంతియ గాని, ప్రేక్షకులపై నిట్టినిర్బంధమును నిధించుట, అసభ్యము. నల్లరంగుల గౌరవమును, ఇతర రంగు లలో అగౌరవమును ఏమిగలదో తెలియకున్నది. తెల్లరంగే అన్నిటిన్నను శ్రేష్ఠమున భిక్షాయము వాళ్ళాత్మప్రపంచమున వ్యాపించియున్నది. ఈసిద్ధాంతము మరుపులవరకే వర్తించునేమో తెలియదు. దుస్తుల విషయమునమాత్రము నల్లరంగే శ్రేష్ఠ ముగాబోలు! పనిపాటలు లేనివారు కోర్టులలో మ్రూగునెడల, నల్లచొక్కాలను ధరింపవలయునని ఆజ్ఞాపించినమాత్రాన, వీరిసంఖ్య దగ్గునా? నల్ల చొక్కాను ధరించినమాత్రమున, పెద్దమనుష్యు లగుదురా? ఇకముందునుండియు నల్లచొక్కాను కుట్టించుకుని, కోర్టులలో ప్రజలుమూగినచో, వే రొక నిర్బంధము విధింపబడునేమో తెలియదు. గౌరవాగౌరవములగురించి విచిత్రాభిప్రాయములు న్యాయస్థానములలోగూడ ప్రబలుట, ఆశ్చర్యము. పైవాక్యము లచ్చుపడిన పిమ్మట, నల్లకోట్లను ధరింపవలయునను ఉత్తరువును ప్రధాన న్యాయ మూర్తిగారు రీయలేదనియు, రిజిస్ట్రారుగారు వారి యర్థమును తిన్నగ గ్రహింపలేదనియు, తెలిసినది.

మహమ్మదీయ సమావేశము
ఊరంతయు నెక్కత్రోవ యను సామెతప్రకారము, వివిధ సమావేశములును బెల్లమునందు గూడుచుండ, మహమ్మదీయ సంఘసమావేశము మాత్రము బొంబాయిలో గూడుటకు కారణము గనుపించదు. ఈసభనుగూడ బెల్లంనందు జరుపవలె నని, పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు జిన్నాగారిని ప్రార్థించిరి. కాని జిన్నాగారిందుకు సమ్మతివ కున్నారు. కిలాఫాత్ సమావేశము బెల్లం లో జరుగనున్నది. మహమ్మదీయులు చాల మంది యీసభకే విచ్ఛేదముదురు. జిన్నాగారి సభకు వెడలు వారు కొలదిమందియే యుండురు. మహమ్మదీయ మితవాదులు కొందరక్కడకు వెడలవచ్చును. పోస్ట్ పేరు తేడులలో సీనభ జరుగకూడదా? కాంగ్రెసున కడ్డముగ సీనభనుజరుపుట, భావ్యము గానేరదు. జిన్నాగారికి, మహమ్మదీయులు తగు సలహాజెప్పి, వారిని సరియగు మార్గమునకు దీసికొనివచ్చుట యవసరము.

రీడింగు ప్రభువుగారు : నిర్బంధములు
రీడింగు ప్రభువుగారు కలకత్తాలో నిచ్చి ప దీర్ఘోపన్యాసమునంతను చదివినను, అసాధారణ నిర్బంధములను విధించుటకు కారణము దెలియకున్నది చట్టబద్ధులగువారు శిక్షింపబడరని లిట్టనుప్రభువుగారు చెలిపిన సంగ తినే, మీరు మరల చెలిపిరి. కానినుభావచంద్రబామ మున్నగునాయకు లేమినేరముజేసిరో వీరు నిరూ పింపలేదు. తమకుగల యనుమానములను ప్రజాప్రతి నిధులకు వీరేల దెలుపగూడదా? వారిసలహా నేల దీసికొనగూడదా? స్వరాజ్యపక్షముపై నిర్బంధము లను ప్రయోగింపలేదని వీరెంతజెప్పినను, ఫలిత మదియే యగుచున్నది. రీడింగు, లిట్టనుప్రభువుల యుపన్యాసముల జదివినపిమ్మట, ప్రజలకు గలిగిన యనుమానములు మరింత సిరపడకమానవు.

1600 మైళ్లు ఏకధాటిని
ప్రయాణము
మోటారుకారును నడుపుట
సి. ఎఫ్. ప్రాంక్లినుగారు కెనడాసహ్యాద్ధనుండి మెక్సి కో సరిహద్దుకు 1600 మైళ్లదూరము మధ్య నాగకుండ మోటారుకారు నడపి 55 గంటలలో గమ్యస్థానమును చేరెను. సోమ వారమునాడు ఉదయము 8 గంటలకు కెనడాలోని జేయిను నుండి ఆరేడు బయలుదేరి మెక్సికోలోని రియోకానాకు బుధ వారమునాడు మధ్యాహ్నము 2 గంట 40 నిమిషము చేరెను. ఈ మధ్య కొక్కనియవమైన బండి నాపలేదు. ఇతరులసహాయము ను కోరలేదు. అసార్వక లభజే బండిని నడపెను.

బ్రిటిషు పార్లమెంటు

సార్వభౌముని యువన్యాసము

మగ్నోనాల్డుగారి ఆశ్చర్యము

లండన్, డిసెంబరు 10:— ప్రభుత్వసభలో సార్వభౌముని యువన్యాసము చదివినపుడు సభ క్రీష్కిరియించెను. ప్రభుత్వము, ప్రభిక్ష చాలమంది వచ్చిరి. పార్లమెంటు ప్రారంభోత్సవము ముగిసినవెంటనే రెండుసభలు ఆసక్తికరముగా సభ మరల మధ్యాహ్నము సమావేశమైనవిషయ కావ్యసభలో సార్వభౌముని యువన్యాసమును విమర్శించుటకు ప్రారంభించిరి. ఇది కొద్దిరోజులుపట్టును. మామూలు ప్రకారము ప్రతి పక్ష నాయకుడు ముగ్గురు ప్రస్తావించెను. తరువాత ప్రధానామాత్యుడు లాయిడుజార్జి గారి యువన్యాసమైన విషయ మాట్లాడిరి.

రాంశేమగ్నోనాల్డు గారు

జాతిసమితిసభకు రోమునగరమునకు చాంబర్లెనుగా రేగి నందులకు సంతృప్తిని జూపిరి. ఇది బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి కెంతయు ముఖ్యమనిరి.

జనీవాబడంబడిక

జనీవాలో నైన్యములను తగ్గించుటకు జరుపనున్న సభ దొమినియనులతో ఆలోచనలు ఆలస్యముగాకుండ జరుగుగాక యనియు దొమినియనులతో ఆలోచనయేయుట త్వరలో ముగియుగాక యనియు దీనివలన సభ ఆపుగాకుండ ఉండవలెననియు ఆసించుచున్నాడనరి. యుద్ధమునకు పూర్వమున్నటులే ఆ గూఢాజ్యములు గుంపులుగ ఒడంబడికలను జేసికొనుట ఏర్పడకుండుగాక యని ఆశించిరి. దీనివలన అంతర్జాతీయసంపూర్ణ సహకారమునకు అవకాశ మేర్పడదు గాన శాంతికి అంత అభయమింజాలదనిరి.

రషియా

సుగూర్చి ముచ్చించిన సార్వభౌముని యువన్యాసము శాంతముగ స్వీకరణజూపుచున్నదనియు తనరాజకీయప్రతిపక్షులు రషియాను గురించి తెన్ను సంగతులకు ప్రత్యక్షముగ భిన్నముగ నున్నదనియు ఆంగ్లోరషియా ఒడంబడికలను వదలుకొనుట తప్పనియు చాలతీవ్రముగ ఖండించిరి.

సామ్రాజ్యవిధానము

సుగూర్చి ప్రస్తావించుచు ఆహారపదార్థములపై పన్నును విధించుండ దొమినియనుల కుపయోగకరముగ నుండునటుల ఇంపీరియలు ప్రభుత్వమునకు ప్రభుత్వమువారి టెల్లీ ప్రవేశపెట్టగల రో తెలియకున్న దనిరి. సుంకముల విధానమునుగూర్చి ప్రజల పుడే మాడదని తమ యభిప్రాయమును తెలియజేసినరి.

లాయిడ్ జార్జి గారు

ఎన్నికల దుబారానుగూర్చి మగ్నోనాల్డుగారు ముచ్చటించుటకంటె మరొకరికి వదలిన బాగుండు ననిరి. ఆంగ్లోసోవియటు ఒడంబడికలను గర్హజేసినను రషియాతో సంబంధములను వదులుకొనదలచుకొనలేదని ప్రభుత్వమువారు తెలియజేయుటెంతయు సంతోషకరమనిరి. జనీవా ఒడంబడికను గూర్చి తీర్మానించుటకుపూర్వము పరిస్థితులన్నిటిని చర్చించుటకుపూనుకొనుట చాల మంచిదనిరి. అంతర్జాతీయమండలి ఋణమునుగూర్చి సార్వభౌముడు మరింతగా జెప్పకపోవుట విచారకరమనిరి. ప్రపంచములో అన్ని దేశములకంటె బ్రిటనుపై భారము, ఆహారముగ నున్నది బ్రిటను అందరికిమి త్రము 2000000000 పానులు బదులిచ్చెను. మిత్రమండలికి సప్లయలను ఆభయము నీయకున్న కొనకొన్న ఇందులో ఒకపిల్లింగుగూడ బ్రిటనుకువచ్చెడగాదు. మిత్రమండలికొరకు యిచ్చిన 8000000000 పానులకు బ్రిటను వడ్డీ నిచ్చుచున్నది. ఆవడ్డీముత్తమే 1800000000 పానులైనది. స్నేహితులనువారీయవలసినఅప్పును తీర్చుకున్న కష్టముగనున్నది. యువై టెడ్ స్ట్రేట్సు నిర్మోగమోటుముగ తనకు రావలసిన బాకీలను వసూలుజేయుచున్నది. మిత్రమండలి తరపున యువై టెడ్ స్ట్రేట్సుకు లక్షలకొలది బ్రిటను కాలనిర్ణయములేకుండ సొమ్మును గట్టుచుండవలసినదేనా యనిరి. మిత్రమండలి ఈవిషయమును గురించి ఏమియు ప్రయత్నించుటలేదు.

ప్రధానామాత్యుడు

ఈవారాంతమున చాంబర్లెనుగా రోమునుండి తిరిగి వచ్చెదరు. వచ్చేవారము ప్రారంభమున ఈజిప్టువిషయమై

కాగితములన్నియు సిద్ధముగ నుండుననిరి. ఆపుడు సంగతులన్నిటిని సవిస్తరముగ జెప్పుట వీలగుననిరి. విజేకాంగ కార్యదరి రషియావిషయములనుగూర్చి విస్తారముగ తెలియజేసెదరు వచ్చేవారము సింగపూరు నాకాశమునుగూర్చి చర్చ ప్రారంభమగును. ఈవిషయమై ప్రభుత్వమువారి రేమియు తీర్మానించలేదనిరి. సింగపూరుపనుల కెంతకాలము బట్టుకో తెలియజేయబడి. దీనినిమిత్రము బ్రిటను దొమినియనులు ఎంత ఇచ్చునది ఏర్పాటులు జేయరాదు.

రషియా

అనేక కారణములచే ప్రభుత్వమువారు ఆంగ్లో సోవియటు ఒడంబడికను అంగీకరించుటకు వీలులేకున్నను శేడు లభించులాభములు లభించున్న లాభములు వర్తకపుటొడంబడిక వలననే గల్గెననిరి.

వ్యవసాయము

పరిశ్రమలనుగూర్చి ఆలోచించి ఏర్పాటుజేసినవిషయ కాశ్మీరముగ జాతీయవ్యవసాయవిధానము సేర్పాటుజేయుటకు ఇతరపక్ష నాయకులతో ఆలోచించెగినరి.

వచ్చే శుక్రవారము పార్లమెంటు నాపుజేయుటకు వీలగుననిరి.

సార్వభౌముని యువన్యాసము

ఈజిప్టుసమస్య

లండన్, డిసెం 9:— ఈజిప్టు సుదానులో బ్రిటిషు స్వతంత్రములకు ఆశయములకు ప్రతిహేళనకరములు జనులప్రభుత్వ పోత్సాహముచే తీవ్రము హత్యక్రంద పరిణమించెనని సార్వభౌముడు నుడిచెను. జనులు ప్రభుత్వమువారు ఈప్రతిహేళనకరములను నిరుత్సాహపరచియుండిన బాగుండెడిది. బ్రిటిషు ఆశయములను మన్నించుటకు ఈజిప్టువారు బ్రిటిషుకోర్కెల నంగీకరించిరి.

జనీవా ఒడంబడికకు సామ్రాజ్య దొమినియను ప్రభుత్వమువారు పరిశీలించుచున్నారు.

ఆంగ్లో రషియా ఒడంబడిక

లు అంగీకరించబడలేదు. మామూలు సంబంధములకు అభ్యంతరముండవని తెలియజేయుచున్నాము. ఇదివరలో సోవియటు ప్రభుత్వమువారు రింగీకరించిన అంతర్జాతీయ సంబంధముల చేతనే ఇది తూర్తియగును. 1921 వర్తకపు టొడంబడిక పరస్పరలాభముగ వర్తకమును నభివృద్ధి జేయుననిరి.

అంతర్జాతీయవిధానము

ఉభయత్రా సంబంధించిన విషయములందు దొమినియను ఇండియా ప్రభుత్వములతో సహకారముగ ప్రసర్తించుటయే ప్రభుత్వమువారి ముఖ్యమైన సిద్ధాంతము. సామ్రాజ్య పరిష్కారము అంతర్జాతీయవిధానము అభివృద్ధియగు సిద్ధాంతములకు వదలదు. సదా ఆవలంబించెదము. సామ్రాజ్యదిగుమతులకు ఇంకను సౌకర్యముల నిచ్చుటకు ఏర్పాటులను జేసెదరు.

పనిలేని కార్మికసమస్య

పనిలేని కార్మికసమస్యనుతగ్గించుటకు అవసరమగుచోట్ల ముఖ్యముగ పరిశ్రమలందు పనిని గల్పించుటకు చట్టములను తయారుజేయుచున్నారము. ఆలోచనలో నున్నవి.

గృహసమస్య

సంస్కరణ పూర్తి జేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నారము. అనారోగ్యకరమగు ఇండ్లను, లోపములున్న ఇండ్లను తగ్గించుటకు తీవ్రముగ పూనుకొనెదరు. వృద్ధులకు పంచనలను, వితంతువులకు తల్లులను ప్రస్తుతముందున్న భీమాపద్ధతులతో బాటు ఏర్పాటుజేసెదము. ఈవిషయమై విచారించుచున్నారము. పంచదారపరిశ్రమను ప్రోత్సహించుటకు ఏర్పాటులు జరుగును.

సింగపూరు నాకాశయము

సుగూర్చి లాయిడ్ జార్జి బోనర్డా ప్రభుత్వమువారి సిద్ధాంతములనే ప్రభుత్వమువారు వలంబించుచున్నారని బాల్టియముగాడు తెలియజేసిరి.

రాంశే మగ్నోనాల్డు గారు

సార్వభౌముని యువన్యాసము అతిదీర్ఘముగనున్నది కాని విషయమంతగా ఏమియుగనిపించదు. ఆహారపదార్థములనుగూర్చియు వ్యవసాయమునుగూర్చియు ప్రభుత్వవిధానమెద్దియు తెలియజేయబడలేదు. దొమినియనులకు జనీవాబడంబడికనుగూర్చి ఎట్లు తెలియజేయుటకు ప్రభుత్వమువారు పూనుకొనిరో తెలియలేదు. ప్రత్యేకముగ దొమినియనులసభ జరుగునాయని యడిగిరి.

ముందు ఆంగ్లో ఈజిప్టు సంబంధముల సేర్పాటుజేయుటను గూర్చి కాలములు పాడుజే టక ఆలస్యముజేయరాదనిరి. ఏర్పాటైనను ఈజిప్టు పార్లమెంటునా రొప్పుననవలెననిరి.

బాల్టియముగారి ప్రత్యుత్తరము

దొమినియనులతో ఆలోచించుటండ జనీవాబడంబడికను అంగీకరించినను, నిరాకరించినను అవిచేత మనిపించుకొనును.

సంరక్షకపద్ధతిని ప్రవేశపెట్టవనియు దాని నిమిత్తము పరిశ్రమలచట్టమును ప్రవేశపెట్టవనియు తెలియజేసిరి. కేవలీవరకు సభ ఆపుజేయబడెను. ప్రభుత్వసభవారు సార్వభౌముని యువన్యాసమున కిచ్చిన ప్రత్యుత్తరము నంగీకరించిరి. సభ ఆపుజేయబడెను.

అస్ట్రేలియా ఆధ్యక్షుడు

గ డాక్టరు హెయినిస్కిగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

మెల్బోర్న్ నావికులసమ్మె

నానాటికి తీవ్రరూపమును దాల్చుచున్నది.

ప్రెంచి ప్రభుత్వము

నందు నమ్మకము గలదని పార్లమెంటులో 819 మంది అనుకూలురుగను, 29 ప్రతిహేళనరుగను తెలియజేసిరి.

ప్రాంసులో కమ్యూనిస్టులు

బ్రిటాన్ లో దొమ్మి

ప్యారిస్, డిసెంబరు 6:— బ్రిటాన్ లో కమ్యూనిస్టు దొమ్మిజరిగెను. ఇందులకు కారణము సామూలుగారిని తీసివేయటము క్రాంతినిగాను వచ్చుటయు అనుచున్నారు.

పోలీసుదాడి

కమ్యూనిస్టు ప్రచారక పాతకాలపై పోలీసువారు దాడి సల్పిరి. తేనిన సిద్ధాంతములను స్త్రీపురుషులకు బోధించుచున్నారు. క్రొత్తయూరపు భూగోళమును గూర్చియు బోలిషివిత్ విప్లవమునుగూర్చి యువన్యాసము నిచ్చుచున్నారు. ఆ సమయమున పోలీసువారు దాడిసల్పిరి. కమ్యూనిస్టు తిరుగబాటుకు ప్రయత్నించుచున్నారు. మాంసమును నూటికి 50|| చొక్క తక్కువగ విక్రయించెదమనియు, రొట్టి దుకాణములకు తాము స్వాధీనము జేసికొనెదమనియు తెలుపుచున్నారు.

డిసెంబరు 1 తేదీకి కమ్యూనిస్టులు తమ ఏర్పాటులను పూర్తిచేసెదరని ఈకోడి పార్టీనిసంప్రతిక వ్రాయుచున్నది. చాల గొప్ప ప్రయత్నములను కమ్యూనిస్టులు జేయుచున్నారు.

అంతర్జాతీయసభ

ఆయుధముల దిగుమతిని పరిశీలించుసభ

1925 వ సంవత్సరము మేసెలలో ఆయుధముదగుండు సామగ్రిదిగుమతులను పరిశీలించు అంతర్జాతీయసభను సల్పుటకు జాతిసమితిసభవారు రోములో నిశ్చయించిరి. యువై టెడ్ స్ట్రేట్సు ఇందులో పాల్గొనును. ప్రేయివేటుగ ఆయుధములను ముందుగండు సామగ్రిని తయారుచేయువారిసభనుగూడ జేయుటకు నిశ్చయించిరి. ఇది ఏప్రిల 16 తేదీని జరుగును.

జపాను ఒకటి అంబుకొనెను. దానిని వదలివెట్టిరి. జిప్సెం 6, కొక 2, తో ప్రవేశించిరి.

ఇండియాలో బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము

లండన్, డిశంబరు 9:—ప్రభుత్వమునందున్న భారతసభ్యులు ధీమంతులనియు సమర్థులనియు నెల్లింగ్ట్ ప్రభువు కొనియాడెను. త్వరలో స్వాతంత్ర్యశాఖలను మంత్రివరము జేయుటను గూర్చి ప్రతిపక్షీయ ప్రభుత్వమువారి సంతకము ఎంత కీక్రముగ జేయుచున్నారో అడుగవలెననిరి. సంపూర్ణ బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము నిచ్చు విషయమై అడుగవలెననిరి. కొన్ని రాష్ట్రములు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమునకు తగిన మున్నపును వారి కెందు కియ్యరాదో తెలియదనిరి. ఇతరులు సమానముగ ఇంతయభిప్రాయము జేయలేదని ఆపుజేయరా దనిరి. సంస్థానాధీశ్వరుల సభను ఎక్కువ సమగ్రతతో జరుపుటకు క్షేమచనలేక ఏర్పాటు జేయబడును. త్వరలో రాష్ట్రములందు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము నిచ్చుటే బ్రిటిషువారి సహాయము గావలసియుండును. వీరికి జీతములు మోపుజేసిన వీరికి సౌకర్యముల నిచ్చిన సహాయముచేయుటకు సంసిద్ధులగు నన్నారనిరి. తనకు ఇండియా స్వాభిభాగ్యదమును గూర్చి సంపూర్ణోత్సాహము గలదనిరి.

మిశ్రండు బ్యాంకు సేరము

లో అవసరమగుచో పరిసింగుగారు సాక్ష్యము నిచ్చు దరాయని పత్రికలు ఆడుగుచున్నవి. ఇండియానుండి ప్రచ్చన్న వేదముతో బయలుదేరిరి.

చీనా పరిస్థితులు

బాక్స్ ఒడంబడిక వరకులకు చీనా ప్రభుత్వమువారు సెరవేర్చువలెననియు వాషింగ్టన్ ఒడంబడిక ప్రకారము చీనాకు సహాయము చేసెదమనియు ఆయా ప్రభుత్వమువారు కబురంపెరి.

ఈజిప్టు సైనిక ఏర్పాటులు

లండన్, డిశం 7:—యుద్ధమంత్రి సూడాను నుండి మరలించిన ఈజిప్టు సైనిక ఏర్పాటులను మిశ్రండు బ్యాంకులముల పట్టాలములను సేర్పాటుజేయుటకు ఈజిప్టుయుద్ధమంత్రి ఆలోచించుచున్నాడని తెలియచున్నది.

స్థానిక పరిశ్రమలను సభివృద్ధి జేయుటకు నుక్రొత్త బాటికరులను ప్రవేశపెట్టుటకును ఏర్పాటులు జరుగుచున్నవి. కొంటు సైనికకోటరూపముగ నుండును. ఇతరులలో మార్పులను గలగజేయదలంచలేదు. ప్రజల విర్పాటులను అమోదించవలెనని ప్రభుత్వము గోరుచున్నది.

ఈజిప్టు

జగ్జూలుపక్షమునకు ప్రతికూల ఒడంబడిక

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

డిశం, 11:—ఆఫ్రికా, సర్వముగార్లు మంత్రిగారును సమయమున ఆధికమంత్రిగానుండిన నిష్పీసాహగారు జేయమంత్రిగా నియమింపబడినట్లు కెయిరోవార్త దెలుపుచున్నది. మంత్రినిగమవారికిని, లిబరల్లు బాటికరుపక్షములకును ఒక ఒడంబడిక జరిగినట్లును, దాని ప్రకారము వారు జీవారు మంత్రిగమను విమర్శించుట, మాని జగ్జూలు పక్షవిధానము సెరుగొనబడును, అందుకుగాను వారిపక్షమువారికే మంత్రినిగమవారు ఉద్యోగము లిచ్చుటను, ఈరెండుపక్షములు రానున్న ఎన్నికలలో ప్రస్తావ మంత్రివర్గమునకు సహాయపడుటను అంగీకరించబడె ననియు జగ్జూలుపక్షము పత్రిక 'బాలగా' దెలుపుచున్నది. ఈయెర్పాటుల ననుసరించియే నిష్పీసాహగారి కీయద్యోగ మీయబడెను.

నల్లమందు సభ

ఎగుమతి దిగుమతుల ఒడంబడిక

(ఆంధ్రపత్రికకు ప్రత్యేకతంతివార్త)

డిశంబరు 11:—రెండవ నల్లమందుసభ యీ సెల 20 వ తేదీతో ముగియుచున్నది లగపడుచున్నది. రెండు ఉపసంఘము ఏర్పడినవి. భూమి సైన్య, సమప్రభుత్వములద్వారా ఎగుమతి దిగుమతిజేయు ముఖ్యవిషయములగుర్చి నేడు సమాధానము కుదిరెను. మత్తునుండుల తయారుజేయుటను స్వాధీన పరచుకొను కేంద్రసంఘము (సెంట్రల్ ఖాండ్)ను గూర్చి యితర సభ్యుల సభి ఒడంబడికయు కుదురలేదు.

జినీవా ఒడంబడిక చర్చ ఆపు జేయబడెను

రోము డిశంబరు 9:—వచ్చే సమావేశమునకు జినీవా ఒడంబడికను చర్చించుట ఆపుజేయవలెనని బ్రిటిషువారు నూచించిన ఏర్పాటులను బాలిసమితివారు రోములో అంగీకరించిరి.

వాతావరణ సిద్ధి

1924 సం॥ డిశంబరు నెం 11-వ తేదీ గురువారము

ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్య జిల్లాలలో ఆర్థికస్థితి	ముఖ్య జిల్లాలలో ఆర్థికస్థితి	ముఖ్య జిల్లాలలో ఆర్థికస్థితి	ముఖ్య జిల్లాలలో ఆర్థికస్థితి	ముఖ్య జిల్లాలలో ఆర్థికస్థితి
	గత 24 గంటలలో	గత 24 గంటలలో	గత 24 గంటలలో	గత 24 గంటలలో	గత 24 గంటలలో
గోపాలపురం	80.1	65.2	...	24.83	44.98
విశాఖపట్టణము	81.9	62.1	...	15.44	37.99
కాకినాడ	79.8	67.4	...	21.87	39.09
మచిలీపట్టణము	80.9	68.1	...	12.04	41.59
కర్నూలు	86.0	64.1	...	3.58	26.01
బళ్లారి	90.1	63.7	...	2.45	30.51
కడప	85.9	66.7	...	7.20	31.23
నెల్లూరు	83.7	67.2	...	21.29	37.98
మద్రాసు	88.8	69.1	...	20.97	50.74
కడపూరు	82.9	69.5	...	23.85	52.94
నీలము	90.1	64.3	...	5.76	39.30
కోయంబట్టూరు	86.1	66.4	...	11.24	22.29
తిరుచనాపల్లి	89.1	68.0	...	9.27	33.18
నాగపట్టణము	82.4	72.2	...	22.72	54.98
మధుర	88.1	70.8	...	5.05	33.58
పాంబన్	85.6	75.3	0.26	13.29	37.00
తిరునల్వేలి	...	...	...	20.18	28.34
తిరుచేండూరు	82.2	73.1	...	14.52	64.51
కొచ్చిన్	85.8	73.8	...	15.31	14.51
కాలికట్టు	87.8	72.7	...	20.71	17.16
మంగళూరు	88.3	73.2	...	4.13	125.68
తెంగుళూరు	83.6	80.6	...	2.92	35.37
మెర్కార	74.8	56.6	...	6.96	125.46
కొడైకనాల్	66.0	42.2	...	12.92	32.18

సర్కారలలో అకాశ మరినిర్వలముగ నున్నది. రాత్రి జేడిమి గోపాలపురంలో 5 డి. విశాఖపట్టణములో 4 డి. ఎక్కువగా నున్నది. పక్షిజేడిమి బళ్లారిలో 3 1/2 డి. ఆధికముగా నున్నది. రాత్రిజేడిమి కర్నూలులో 4 1/2 డి. బళ్లారిలో 2 1/2 డి. ఆధికముగానున్నది. అంతటను వాతావరణము పొడిగా నున్నది.

సి. ఆర్. సావూరు,

వాతావరణకామ్రజ్ఞుడు.

భారత ముస్లింలగుసభ

బెల్గాంలో జరుగనందుకు జిన్నాగారి ప్రకటనము

“ముస్లింలగుసభను బెల్గాంలో జరుపక బొంబాయిలోనే జరుపుటకు నిశ్చయించుట వలన మహమ్మదీయులు వికమత్యమునకు ప్రతిపాటురుగా నున్నారని ఎవ్వరును తలపరాడదు. హిందువులను మహమ్మదీయులకును వికమత్యము కలుగవలెననియు నేనిప్పటికిని కోరుచున్నాను. 1915-16 లలో నాకు గల అభిప్రాయము లేమియును మారలేదుగాని యిప్పుడు నిజముగా నీరెండుపక్షములవారికిని ఎట్టి వికమత్యమును లేదనియే నేను చెప్పగలను గాన చాలమంది మహమ్మదీయులు బొంబాయిసభకు వచ్చి వికమత్యమును గూర్చి ఆలోచింప గోరెదను. పరిపాలనమున నిగతుకాధికారులతో పాటు పంచుకొనుటకు మహమ్మదీయులకు హక్కుకలదు గాన దానిని గూర్చి ముఖ్యముగా చర్చింపవలసియుండును. మాసంఘమువారి తీర్మానములకు లేనిపోని వ్యాఖ్యానములు చేయుచున్నార గాన దేశీయ లెట్టింగ్ రులను నమ్మురాడదు” అని జిన్నాగారు ప్రకటించిరి.

ప్రయివేటు వాకరు కేసు

1500 జూర్మానా 500 గా మార్చబడెను

ప్రయివేటు వాకరు కేసులో జడ్జి తీర్పు వాజేపించినందులకు విరోధ అను పత్రికా సంపాదకునకు 1500 రూపాయలు జూర్మానా వేయబడెను. “నేను నిరూపించెను. పత్రికను నిలిపివేసి తిని. 1500 యిచ్చుకొనబాలనని” సంపాదకుడు బొంబాయి హైకోర్టులో ఆపీలు చేయగా హైకోర్టు కనికరించి 1500 యిచ్చుకొనలేదు. 500 యిచ్చిన చాలునని తీర్పు చెప్పిరి. (ఆ. ప్రె.)

మౌలానా మాజరతు మోహనిగారు

కాంగ్రెసువారికి సూచనలు

“బొంబాయిలో నా నా నా య కుల సభలో వంకరాష్ట్ర నిర్బంధమును గూర్చి చేయబడిన తీర్మానమున ప్రతికారవిషయ మేమియును లేదు గాన అది నిరూపయోగము.

(1) సంపూర్ణ స్వరాజ్యమునకుగోరు స్వరాజ్య బహిష్కరణపక్షములవారును సామ్రాజ్యమును వదలని స్వపరిపాలనమును గోరు విరవాద, బహిష్కరణ, స్వరాజ్యపక్షములవారును కాంగ్రెసులోనుండ నగులు.

(2) 18 ఏండ్లు చాటిన భారతీయులలో కాంగ్రెసు క్రీతున కంగీకరించిన వారందరును, కాంగ్రెసుసభ్యులుగా నుండుటకర్తులు. సాల్వే నాటకకాల చందాగాని సెలకు 2000 గజముల నూలుగాని సభ్యులు చెల్లించవలె నను నిర్ణయంపై నుండ గూడదు.

(3) స్వరాజ్యమునగా సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము. భారత సంయుక్త రాష్ట్రములపక్షాతి అని ప్రకటింపవలెను.

(4) అసహాయోద్యమమును వదలరాదదు. బాటిక ప్రభుత్వసంస్థలను నిరంకుశ ప్రభుత్వసంస్థలకు ప్రతిగా ఏర్పరుప గోరు బహిష్కరణపక్షమువారు వాని సేర్వరుపవచ్చును. స్వరాజ్యపక్షమువారు కాపనసభల సాక్రమింపవచ్చును, లేదా యిప్పుడున్న నిరంకుశ ప్రభుత్వసంస్థలను నిర్మూలించవచ్చును.

(5) సంపూర్ణ స్వరాజ్యసాధనము లగు మరలొన్ని కాజ కీడు సంస్కరణములను బడయుటకు అన్ని పక్షములవారును కలిసి ఒకవిధానమును నిర్ణయింపవలెను” అని మోహనిగారు కాన్పూరునుండి ప్రకటించిరి. (ఆ. ప్రె.)

కోహటు ప్రకటనము

పత్రికాభిప్రాయములు

లాహోరు ముస్లిం టైంస్ లుకు పత్రిక

“ఇండియా దొరతనమువారు చిరకాలమునుండి సహద్దు పటానులై లేనిపోని నిందల వారోపించియున్నారు. కాన వారు వారిపట్ల పాక్షికమునుమాపిరని ఎవ్వరును పలుకజాలరు. సరికాదు ఉద్యోగులనుగూడ నిందింప వీలులేదు. కోహటు హిందువులలోనే లోపమంతయు కలదని యీ ప్రకటనమువలన స్పష్టమగుచున్నది. ఈజిప్టులో జరిగినప్పటినుండియు పంజాబు స్వరాజ్యపక్షమువారు తాములపైనే నేరమంతయునుమోపి లేనిపోని ఆర్పాటము చేయుచున్నారు. ఇటీవల రావల్పిండిలో పండిత మదనమోహన ముల్వాగారి అధ్యక్షతక్రిందజరిగిన పంజాబు సనాతనధర్మసభలో సేరమంతయును మహమ్మదీయులు జేపని నిర్ణయించి చాలతీర్మానములు చేసిరి. మొదట అభ్యంతరస్వరూపు కరపత్రములను హిందువులే ప్రకటించిరి. తరువాత మహమ్మదీయులు బాలరపై తుపాకులను కాల్చిరి. అందుచే ఆగ్రహమును పట్టకాలకు మహమ్మదీయులు ప్రతికార మొనరించిరి. వారలు చెయుట క్రేస్తమని యనబాలము గాని అది హాన వసహజము”

అలహాబాదు లీడరు పత్రిక

“స్థానికోద్యోగులు పూర్తిగా నవకతవకేసి పైగా దానినికప్పిపుచ్చుట కీ ప్రకటనముచేసిరి. ఉద్యోగులు మొదటినుండి ఆధికమగు అసమర్థులే కనుకవారి.”

రైలుబండిలోని కూలీలనుగొట్టుట

పుణే, డిశంబరు 11:—నిన్న ఉదయమున చియనాడ నుండి తాతాకంపెనివారి మల్టీ పేలు అనుకట్టవద్దకు పనివాండ్రును తీసికొని బోవుచున్న బండిని కత్తులకాములుగల కొంతమంది దుండగిండ్లుముట్టించి కూలీలనుబాదిరి. పదహారండుగురిని తీరగ మై న గా య ము లు త గి రె ను. ఆ సు ప త్రి కం వ బ డి రి. బ దు గు రు దుం డ గీండ్ల ను పోలీసువారు అరెస్టుగావించిరి.

స్థానిక వార్తలు

చెన్నపురి అన్నదాన సమాజము:— సమం దు నెలలో ప్రామాణ్యముగా మొత్తం 8785 మందికి అన్న దా నము చేసిరి. దరహామాదకోటకు 135 మందికి భోజనం పెట్టిరి.

న్యాయకళాశాల మేగజైను:— జనవరిలో రా నలసిన ఈ మేగజైను శాఖలలో విద్యార్థులు విక్టోరియా పురమండలమున (చెరయిటి ఎంటర్ప్రైజ్ మెంటు) వివిధ విద్యోగ ములు జరుపుదురు.

ఆయుర్వేద వైద్య సంఘము:— పై సంఘము వారి యాజమాన్యము క్రింద మదరాసు ఆయుర్వేద కళాశాలాభివృద్ధి 18 వేల సాయంత్రం ర గంటలకు పై సంఘమువారి మదరాసుకాపు ఏర్పడును. ఖా|| బి|| ఉస్మాన్ సాహెబ్ బహదూర్ గారధ్యక్షత వహించురు. వై ద్యాభిమాను లెరువు రాగోరెవనని లక్ష్మీపతిగారు వ్రాయుచు న్నారు.

మదరాసు విశ్వవిద్యాలయము:— ఎం. డబ్ల్యు హెండ్రెక్స్ గారు ఎకడమిక్ కాన్ఫరెన్సు సభ్యులుగా ఎన్నుకొన బడెను. రివరెండ్ డాక్టర్. ఏ. మాథ్యూగారు సిండికేటు కలెక్టరు గా ఎన్నుకొన బడెను. లెఫ్టెంట్ గారి స్థానము ఖాళీగానుండుటచే అందులకు ఎన్నికలు జరుగును. ఎన్నుకొనుటకు ఆర్డరు కూచించువారి ఒప్పకవి తీసికొని సంతకము పెట్టించుకొని ఆకాగితము రిజిస్ట్రారుగారికి పంపలయును.

మోటారు ప్రమాదము:— ట్రైల్ కంపెనీ మేనేజర్ గారగు హిచ్ ఫుడ్ గారు మరొకరిని నిన్ను మోటారు మీద వచ్చుచుండగా జాగ్రత్తగా వున్నప్పుడు మోటారు మోటారు పగిలి పోవుటచే పడిపోయిరి. అందులో హిచ్ ఫుడ్ గారికి అపాయకరముగా చెబ్బలు తగిలినవి. తత్పర్యువారు కొద్దిపాటి గీటులతో తప్పించుకొనిరి. వారిని జనరల్ హాస్పిటల్ కు వెంటనే తీసికొని పోయిరి. కొంచెము నయముగా నున్నది.

మహమ్మదీయ ప్రాతినిధ్యము:— జిలాని, సయ్యద్ మహమ్మద్ ఫాహి, టి. ఎం. హాయిదా, యూసాఫ్ టో, మహమ్మద్ సాహెబ్, ఖా|| బి|| అబ్దుల్ అజీజ్ ఫాహి, ఖా|| బి|| అబ్దుల్ హాకీం అజీజ్ గార్లు ఆర్కాటు ప్రెస్ నాయకత్వము క్రింద గవర్నరుగారిని సేవకుదయం సందర్శించి సర్ మహమ్మద్ హబీబుల్లాగారు వై ప్రాంతానికి కార్యనిర్వాహకత్వముచే నియమింపబడినందున ఆఖాళీస్థానమున తమ మతమువారి సేయొకరిని నియమింపగోరుదు అట్లు కొరులకు తమకు హక్కు కలదని తెల్పిరి.

మదరాసు రాకపోకలు:— సర్. వేస్ట్ క్లాక్ గారు వారితోబుట్టువు హార్మోన్ గారితో కలకత్తా వెళ్లిరి. జి. ఆర్. క్లార్క్ (ప్రాప్టెట్ లెగిస్లాట్ డిపార్ట్ మెంట్) గారు బొంబాయి వెళ్లిరి. డబ్ల్యు. సి. బెన్జీ గారు బొంబాయి విచారణ సంఘమువారిని కలియుటకు కొలంబో వెళ్లిరి.

పి. టి. రాజా, మరుద్వనంపిళ్ల (ఎం. ఎల్. నేలు) నిన్ను వెళ్లిరి.

దేశోద్ధారక కాశీబాబుని నాగేశ్వరరావు పంతులు గారు ఆంధ్రప్రదేశ్ సందర్శనకు సేవకుదయం వచ్చిరి. డి|| బి|| పి. శేతపతిగారు గుత్తికి వెళ్లిరి.

నిరసనసభ:— శుక్రవారంనాడు సాందర్బ మహి లునందు గోండాల్ సభాసమందలి డోరాజోజీ ఆధ్వర్యమున పోలీసువారి జులం (జులైర్ దస్తీ) నిరసించుటకు ఒక బహిరంగ గ్రహణ జరుగును. శ్రీమాన్. ఎన్. శ్రీనివాసయ్యంగారధ్యక్షత వహించురు (సభాసంస్థాపకులు) మాలానాయక్ హాన్స్ నేట్, ఎం. ఎం. ఎన్. టి. హుస్సేన్ ఖాన్ బహదూర్, పి. అబ్దుల్ హాకీం సాహెబ్, ఏ. రంగసామయ్యంగార్, ఖా|| బి|| అ. ఖు. బాద్షా సాహెబ్, ఎం. కె. ఆచార్య, బేఖానీ సాహెబ్, రా|| బి|| గుబ్బయ్య శెట్టి, వై. నర్సింజీ సాహెబ్, గోపాలమినకా, అజీజ్ సాహెబ్, కాశీం నేట్, తాయిదో సాహెబ్, లతీఫ్ ఘరానీ, సత్వతాస్త్రి, మూసా నేట్, హుస్సేన్ సాహెబ్, ఖలీల్ సాహెబ్, కృపానిధి, హమీద్ ఖాన్ సాహెబ్, బర్కత్ సాహెబ్, యాదవ్ సాహెబ్, బడి ర్ సాహెబ్, ఇమాద్ సాహెబ్, మహమ్మదాలీ సాహెబ్, దేశాయి నేట్, సబ్బర్బా హుస్సేన్, దేవదండ్రనేట్, గాంజీ స్థిరానేట్, రావుల శాస్త్రి నేట్ గార్లు.

భారత వైద్యభివృద్ధి

మేజరు జెనరలు గిఫ్టర్ డివన్యాసము

లీనివేదిక విమర్శనము

ఇండియన్ డిప్యూటీ కమిషనరు జెనరలుగ నుండి పోయిన మేజరు జనరలు సర్ జె. రెడ్ గిఫ్టర్ నవంబరు 20 తేదీని లండనులో ప్రాచ్య భారత సంఘమునందు భారత వైద్య భివృద్ధి కు సంబంధించి కొన్ని యంత్రముల గూర్చి యావస్థానించిరి. సర్. ఆర్. హావులకు భారత అధ్యక్షుడుగ నుండెను.

అధ్యక్షుడు మహమ్మదముగ గూర్చి వివరించి శిష్యులకుగ లేదనియు, చెన్నపురి ప్రభుత్వమునకు ఆయన జేసిన సేవ యపారమనియు, నాలుగు సం|| ముల క్రింద సర్ జె. రెడ్ గిఫ్టర్ భారతదేశములో మంత్రసాని పనియు, శ్రీరంగముల గూర్చియు నేర్చుచోట్లకు బోయి జూడగా, ఇంగ్లాండులో గూడ దానికి సమానముగ లేదని కనుగొంటిననియు తెల్పెను. చెన్నపురి ప్రభుత్వమువారు అట్టి అసమాన వైద్యకాల నుంచినందులకు గౌరవసాగ్రు లగుచున్నారు. ఆగౌరవమునందు సర్ జె. రెడ్ గిఫ్టర్ గూడ పాల్గొన వలసియున్నది.

ఈ ప్రసంగమున పై కోజననే మరణించినటులు ప్రకటించబడిన జి. ఎన్. మాంటాగూగారిని గూర్చి చెప్పవలసింది యును. మెడికల్ సర్వీసు అయినందున యంతయు కృతజ్ఞతతో నుండునని చెప్పిరి. మాంటాగూగారి క్రింద ఆయన నాలుగేండ్లు పని జేయుభాగ్యము గల్గెను. ఆయన రాజకీయములు, శాస్త్రీయవిద్యబోధన, సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ శాస్త్రీయవిద్య గాంధీ టెంట్ డెన్ వినియోగింపి మాంటాగూగారి అంతుప్రమాలు. అందుచేతనే వారికావిషయములందరూ పరిచయము. అని చెప్పియున్నారు.

ప్రభుత్వ సేవయాలేక యెవరికి వాని వృత్తి జేసినానుట?

సర్ గిఫ్టర్ తమ యావస్థానమును విమర్శించుటకు ప్రారంభించెను. భారతదేశములో వైద్యకళాప్రజాకోగ్యపరిపాలనమును ఇంగ్లాండులో బోల్చుచు భారతదేశమునందు అయ్యవినావరకు ప్రభుత్వసంస్థాపనలనియు, వృత్తిజేసుకొను వారు చాలవరకు ప్రభుత్వోద్యోగులనియు జెప్పి, ఇంగ్లాండులో ఆరోగ్యకళా మంత్రులనుకొంత శిబ్బందితో లండనులో నున్న ఆసుపత్రులు ప్రజలెప్పుడు విరాళములచే బోషించుచు ననియు, మెడికల్ కాలేజీలను న్యూగ్రూసు ప్రైవేటు కాలేజీల వేయియు వైద్యవృత్తియందు ప్రభుత్వోద్యోగులుగాక ప్రైవేటు ప్రాక్టీసు జేసికొను వారేగలరనియు జెప్పిరి. కావున ఆయన మొదలుపెట్టిన ప్రశ్న భారతదేశము యిప్పుడున్న విధానమునే విస్తరింపజేయుటయునా? లేక నెమ్మది నెమ్మదిగా బ్రిటిషుపద్ధతిని చెల్పి పెట్టుటయునా?

ఇకను వైద్యవృత్తి సభ్యునియవారినిగూర్చి చెప్పవలసి భారతదేశమునకు గ్రేటు బ్రిటనుకును యీవిషయమున గల పెద్దభేదము భారతదేశమునకు వైద్యకళాప్రజులు పూర్తిగ చదువుకోకుండనే వైద్యముజేయు మొదటిదువారెక్కువమంది గలరనియు, మెడికల్ కాలేజీలలోను న్యూగ్రూసు సేర్పకొన్నను కొందరు సరియైన శిక్షణమును బొందక బ్రిటిషు రిజిస్టరులో జేరలేకని వారెయ్యందరనియు జెప్పెను. కావున ఆయన అడిగిన రెండవ ప్రశ్న యేమనగా భారతదేశములోని మెడికల్ కాలేజీలను న్యూగ్రూసు సరియైన శిక్షణము బొందని వైద్యులను తయారుచేయునుండవలెనా? లేక అచట ఒకకనీస ప్రమాణ మెప్పటికిని యుండవలయునా?

ఇకను భారతదేశమునకు గ్రేటు బ్రిటనుకును గల మూడవ భేదము పెద్దది. ఇండియాలో ఇండియన్ మెడికల్ సర్వీసు యుగమునకు ముందు రెండువంతులు సివిలు శాఖయందు నియమింపబడినను ముఖ్యముగ మిలిటరీ శాఖలోనున్నది. ఈ ఆధిక్యము భారతదేశమునకు మెడికల్ రిజిస్ట్రేషన్ నున్నారు. భారత వైద్యకళా ముఖ్యముగ మిలిటరీయనియే శిష్యవచ్చును. ఏలననగా సివిలు ప్రాక్టీసులో సబ్ అసిస్టెంట్ సర్జనులు కాంట్రాంక్టులో యుద్ధమువచ్చినయెడల బ్రిటిషు ఇండియాలో మిలిటరీలో పంజేయునట్టి వేరతుగలరు. మున్ను సివిలు మెడికల్ సర్వీసునందుకున్న సైన్యమున కెక్కుడవరకుమండెడిది. కావున మూడవ ప్రశ్న సైన్యము రిజిస్ట్రేషన్ అవసరమునకు యిప్పుడు పూర్తిగ కోరింతవరకు సివిలు మెడికల్ సర్వీస్ ఈ పయోగింపవలెనా లేక గ్రేటు బ్రిటనులో వలె ప్రైవేటు వృత్తి జేసికొనువారినుండి వలంటిరులను దీసికొని భారతదేశము మెడికల్ రిజిస్ట్రేషన్ పంపవలయునా?

ఆయుర్వేద యూనాని పద్ధతులు
గ్రేటు బ్రిటనులో వైద్యవృత్తియందు ఒక్క పద్ధతినే బోధించి ఆచరణలో పెట్టెదరు. భారతదేశము నందు పూర్వ పద్ధత్యధికాక వివాదమందిన ఆయుర్వేద యూనాని పద్ధతులతో నిసాశాస్త్ర పద్ధతికి పోటీకొనినది. వేయి రెండువేల సంవత్సరముల నాటి యీ వైద్య పద్ధతు లేమాత్రమే నిలవియుండుటవలన, యూరోపు వైద్యవిజ్ఞానముతో నివి సమనీపావునని ముప్పది సం|| ముల క్రింద తలంపబడెను. కాని యిట్లు జరుగలేదు. ఢిల్లీలో నొక పెద్ద ఆయుర్వేద పాఠశాల స్థాపించబడును. అనేక రాష్ట్రములందుగూడ చిన్న చిన్న పాఠశాల లెప్పుడు జరుగుచున్నవి.

ఈ వైద్య ప్రతిస్థాపనలకు రాజప్రతినిధియు, కొందరు గవర్నరులును బలమునిచ్చుట జూడ మాత్రం పాశ్చాత్య వైద్యులకు శ్రీ శ్రీ శుభములకు విరుద్ధము, ఆసంతృప్తియు ఆకాభంగమును గల్గెను. భారత రాజకీయ వేత్తలందరూ దానినే బలపరిచెదరు. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములు, సంస్కరణములు వచ్చినప్పటినుండియు చాలచోట్ల ఆయుర్వేద యూనాని వైద్యాలయములకు డబ్బుసహాయము జేయుచున్నది. ఇది జె. రెడ్ గిఫ్టర్ గారు జెప్పిరి. కావున నాల్గవ ప్రశ్న ఆయన ఆడుచున్నది. భారత ప్రభుత్వమువారు పాశ్చాత్య వైద్యమునకు మాత్రమే డబ్బు ఖర్చు పెట్టవలయునా? లేక కొంత పాశ్చాత్య వైద్యమునకును కొంత ఆయుర్వేద యూనాని వైద్యాలయములకును సర్వీసులకు ఖర్చు పెట్టవలయునా?

ఈనాటి ప్రశ్నలకును వచ్చుచున్న తీరము విదనే భారతదేశమునందు వైద్యముయొక్క భవిష్యత్తు చాల వరకాధారపడి యుండును.

విచారణావసరము
మాంటాగూ మెన్యుఫాక్టర్ నివేదికను తయారుచేయుటకు ముందు విచారణజరిగినట్లే, భారత సంస్కరణముల సమయరీత్యా పరిష్కారము జరిగినట్లే, బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు భారతదేశ రాజకీయాభివృద్ధినిగూర్చి నిర్ణయముగావించినట్లే, భారతదేశములోని వైద్యాభివృద్ధినిగూర్చి గూడ సరియైన విచారణజేసి పరిష్కారము జేయవలెనని తమయభిప్రాయముని సర్ జె. రెడ్ గిఫ్టర్ తేప్పవలసిగలదు. అట్టి విచారణజేసి నిర్ణయము చేయుటకు ముందు భారతదేశమున కేమిగావలయునో పరిశీలించవలయును. అందు ఆయన కీ క్రిందివి ముఖ్యముగా గానించెను.

- (1) భారతదేశములోని బ్రిటిషు సైన్యమునకును, భారత సైన్యమునకును మెడికల్ రిజిస్ట్రేషన్ ను, అన్ని గ్రేడుల సివిలు ఉద్యోగులకును మెడికల్ అఫీసరుల నియమించుట యొకటి.
- (2) వైద్యవిద్య.
- (3) ఉష్ణ దేశ వైద్య సరికొరతము.
- (4) ప్రజాకోగ్య విషయముల ప్రచారముజేసి వ్యాధింపజేయుట.
- (5) స్వతంత్రముగ వైద్యవృత్తి జేసికొనుటలు సేర్పాటు జేయుట.

ఈ కావలసిన విషయముల గూర్చి శిష్యులు సర్ జె. రెడ్ గిఫ్టర్ గారు వి. యం. యస్. శివిలు ఆసనరులను, కొద్దిగా వి. యం. డి. ఆఫీసరులు దప్ప శిక్షణము గాంచిన యుద్ధపురిజిత్వ లేదని జెప్పిరి. వి. యం. యస్. హాని సివిలు పక్షములేకుండ జేసినయెడల రిజిస్ట్రేషన్ భారత దేశములో వైద్యవృత్తియందు శిక్షబొందనివారు మాత్రమే మిగులుదురు. ఇది ముఖ్యముగా విచారించదగిన విషయము. 'సివిలు మెడికల్ సర్వీసులో' అందరును యువమువచ్చి క్రొత్తగ వైద్యులను దీసికొనవలసి వచ్చునెడల, వీరు సైన్యములో పనిజేయవలసి యుండునని కంట్రాక్టులో వరతుండవలెను అని లిఖించుచు నూచించిరి. కాని యీవరకు ఒక్క ప్రభుత్వ సేవయందును సివిలు ఉద్యోగులకే యేలవర్తింపవలయునా వారు వివరింపరైరి. స్వేచ్ఛగ వైద్యవృత్తి జేసికొను వారినుండి వాగాశిక్ష బొందిన రిజిస్ట్రేషన్ ముల చాలయుక్తము గనుండును.

అన్ని సర్వీసు లందును గ్రేటునందును ఉన్న సివిలు ఉద్యోగులకు వీరికి వాని వైద్యసహాయ ముండలేదు. యూరోపియను సివిలు ఉద్యోగులకు యూరోపియను వైద్యులే చికిత్స జేయువలెనని సలహానిచ్చిరి. భారత దేశమునందు యూరోపియను ప్రైవేటు ప్రాక్టీసునరులు లేకపోవుటచేతను, పదిహేనువేల సం|| ములకు యూరోపియనులు వి. యం. యస్. లానికి రెక్రూటుమెంట్ చేయుట మానివేయుట చేతను యిది సాధ్యముగను యెట్లో గానించలేదు. యూరోపియనులకు యూరోపియను వైద్యులే చికిత్స జేయవలెనను సం|| భారతీయుల వైద్యులుగనుండెను. కాని ప్రజాతంత్ర శాఖయగు వైద్యమును జూచు ముగ్రులు అట్టి సర్వీసులకు జేయును తీరుపుజేసిన గాని జేయరని ఆయనకు గట్టిగ నమ్మకముగలదు.

(కేశవము)

సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యరు

ప్రెసిడెంటు విల్సనుగారికి లేఖ

(మొహితోష్ రాయచౌదరి)

సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యరుగారు కాలంకేసివారు గారు, ఆతని దీవిల్ల చరిత్రయందలి యొక అంశము, దేశమంతటను కలవరముగలిగించి ఆతనికి దేశముల మెప్పును గడించిన ఒక విషయమును జ్ఞాపింపి తెచ్చుకొనుట మంచిది. ఆదేశమున, బిశంతుగారి ప్రవాస శిక్షానంతరము ఆయన ప్రెసిడెంటు విల్సనుగారికి (అమెరికాదేశ ప్రభుత్వధ్యక్షుడు) యుద్ధసమయమున 1917 నా జూన్ 17 వతేదీనానైన చారిత్రిక ప్రాముఖ్యతగల లేఖ. ఈ లేఖను అమెరికాదేశయువకు ఉదార స్వభావులను అగు హాచ్చరు దంతులు ఇండియాదేశమునకు వచ్చినపుడు వారి ద్వారా పంపబడినది. మామూలు బహుద్యారా బాపినచో అందఱేయే అదేదను కారణముచే నిట్లునర్పించె. ఆ లేఖయందు, ఇంగ్లాండు ఇండియాదేశములకు కన్నడా అస్సేరియా దేశములకు ఎలె స్వాతంత్ర్య మొసగినచో యుద్ధములో మిత్రులందలి వారి సహాయమునకై పదిమందియును సైనికుల నిచ్చెదమని శూచించుచు పిదప నిట్లు వ్రాసెను.

“ప్రస్తుతము మేము సంకలనతో కట్టబడిన దానిసహిత గానున్నాము. మీరు యుద్ధసందేశమునందు తెలిపిన అవకాశముల యొక్క మా యభిప్రాయములను తెలుప విధేయ పరిపాలకుల చే నిక్షేపించబడియున్నాము. ప్రతిభిధిక అల్పదేశముల హక్కులను గూడ గాపాడవలెననియు, ప్రతిదేశము స్వతంత్రముగా నుండవలెననియు, ప్రతిమానపుడు తనదీవిత విధానమును స్వచ్ఛముగ నిర్ణయించుకొన హక్కు గలవాడనియు, ప్రపంచమంతయు ప్రజాపాలన కనుగుణముగ నేర్పడవలెననియు, రాజకీయ స్వాతంత్ర్యమును పునాదిపై నే ప్రపంచకాంతి సంపాదించబడవలెననియు మీరు ప్రకటించియుండిరి.

“ఇండియాలో జరుగుచున్న దుష్పరిపాలన, నిర్బంధ చక్రగుర్చి మిథున మిథోటియితర నాయకులకును తెలిసినీయకున్నారని చెప్ప ననుజ్ఞ చేడదను. విదేశీయులకు ఉద్యోగులు అన్యభావల వాడుచు తమయిష్టమువచ్చినట్లు మమ్ముపక్షియుండుట నెదరు. ఆత్మశిక్ష చేతనములను విస్తారముగ భర్త్యులనుతాము గ్రహించుచు మాకు విద్యనైన నేర్ప నిరాకరించెదరు. మా ధనమంతయు పిండుచున్నారు. మాసమృతిలేనిది భరింపరాని పన్నుల విధించుచున్నారు. దేశాభిమానము వెల్లడించు ప్రపంచముల గావించినందులకు వేలకొలది ప్రజలను జెయ్యిలో ద్రోకుచున్నారు. ఆ జెయ్యిల్ల చాల అద్భాసము గ నుండుట చే అందలి కైదీలు తరచుగా జాడ్యములచే మరణించుచుందురు. ఇండియాదేశమునకై చాలవరకు పాటుబడిన ఇర్లాండు స్త్రీయగు అవీవిసెంటు గారిని కారగృహమున వేయుటయే యీదుష్పరిపాలనకు నిదర్శనము.

“మీరుప్రపంచ పునర్నిర్మాణమునకై వెలసిన దివ్యపురుషులని మేము నమ్ముచున్నాము. కావున మీవైచే భారతీయులందరు నెదురుకాచుచున్నాము.”

ఈలేఖ ప్రెసిడెంటు విల్సనుగారికి అమెరికా చేరినవెంటనే యొక మిత్రునిద్వారా యందరినది. ఆసమయమున విరోధాదేశమంతయు మహాసంగ్రామమున ముగిసి పోయియున్నది. ఇంగ్లాండు ఫ్రాన్సుదేశము యునికియే ఆస్థిరముపించుచున్నది. అమెరికాదేశము వానిపక్షమున జరగ నీ కి ప్రతికూలముగా చేయుటచే ఉత్కృష్టవిజయము బడయ నాతురబడుచున్నది. ఉభయభుండముల సైనికబలము తగ్గిపోయినది. ప్రజలపై ఆధిక్యపు అమితమగుచున్నది. అట్టిసమయమున పదిమందియును సైనికులనిచ్చెదమని యెప్పు సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యరుగారి లేఖ భారతీయులు తక్కువవేతనములకును నూత్నభోజనము గోరువారు నగుటచే విరోధియును సేనలకు ఖర్చులో సగముఖర్చునకు వినియోగింపబడి యుద్ధమునందు తమపక్షమున విజయముకేహర్వగలరను యాశగలిగించుటచే దయతో నంగీకరించబడెను. విల్సనుగారా లేఖను వెంటనే స్టేటుసెక్రటరీ (ఇండియామంత్రి) లాస్లింగుగారి విచారణార్థము బంపెను. దాని నఖిలు ఒకటి నెనెటు ప్రతినిధులసభ లోని రెవరి సభ్యులకందజేయబడెను సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యరు గారి లేఖలో ముఖ్యాంశములన్నియు అసోసియేటెడు ప్రెసుమున్నగు పార్టీసంఘముల ద్వారాతంతి వార్తలములమున దేశమంతటను పత్రికలలో ప్రకటించబడెను. 1500 పైగా పత్రికలలోను ప్రకటించబడి 20,000,000 ప్రజలచే చదువబడినట్లు తెలియపచ్చెను. పత్రికలన్నియు అనుకూలముగనే విమోచించి. అమెరికాదేశమంతటను ఇండియా కనుకూలముగనుజ్ఞతో హాము ప్రబలెను. అమెరికాలో యెక్కువ ప్రచారమునందున్న ముఖ్యపత్రికలో నిట్లు వ్రాయబడెను.

“ఇండియాదేశము కోరుచున్నది సమూహసముగ నున్నది. బహుమైవవాదము. ఇంగ్లాండుదేశము మానవకోటి హక్కులకొరకు ప్రపంచమందన్ని దేశముల స్వాతంత్ర్యము సరిగ్గించుట

కొరకు యుద్ధముజేయుటయే నిజమగుచో యిండియాదేశమునకు న్యాయముగనే యున్నది.

ఆలేఖపై అమెరికాప్రభుత్వమువారు అధికార రీయమిచర్య దీసికొనిపో తెలియజేసెను. విల్సనుగారా లేఖ అమెరికాలోనున్న బ్రిటిషురాయబారుల కొసంగిరనియు, యిండియాకార్యాలయమునకు (ఇంగ్లాండులో) అందరినీ మాత్రము తెలిసెను. అనుకొనినట్లే యా లేఖ బ్రిటిషుమంత్రి నువారికి కోపాద్రేకము కలిగించెను. అందు వెల్లడించిన యములకు వాడు యిష్టపడలేదు. మాంటేగు, ఇండియామంత్రి, ఇండియాకు వచ్చినపుడు, కాబిసెంటువారు కోరినరీతిము తెలుగొనివచ్చి వైస్రాయిగారికి బాపెను.

1918 సం॥ డిశంబరులో చెలయ్యున్న ప్రభువు లేగుగార్లు మదరాసు వచ్చిపుడు సుబ్రహ్మణ్యయ్యరు విలిపించిరి ఆయన వాకిబాదు పోయినతోడనే వైస్రాయి యాలేఖనుగూర్చి తీవ్రముగా మందలించిరి. సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యరుగారు మాన్యనగానే చెలయ్యున్న ప్రభువు యీ గూర్చి కోపముతో ప్రశ్నించెను. సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యరుగారు యిట్లుజరుగునని ముందుగా తెలంబడకుండుటచే వైస్రాయిగారి ధోరణికింతవరక కాళ్ళ ర్యము గలిగించు పిదప దెలిపిరి. సహజముగా కాంతిచిత్తుడును ఉద్రేకస్వము లేనివాడగుటచే, ఆయన నెమ్మదిగ ప్రవర్తించెను. ఇట్టి ర్యాదచర్యకు నిరసనమొన యెవక, నెమ్మదిగా సమాధి చేప్పి తానాలేఖ వ్రాయవలసిన అగత్యము కలిగించిన పలు విశేషకరించిన పిదప, గౌరవపూర్వకముగా వాళ్ళలను చనెను. కొన్ని నెలలు గడచినపిదప మదరాసు ప్రభుత్వదర్శి అయ్యరుగారికి, వైస్రాయిగారును మంత్రిగారు ముగా మీచర్యను మందలించుటచే గవర్నరుగారేమియు దీసికొన నుద్దేశంలేదని యెప్పుడు నొక లేఖ వ్రాసెను.

ఇంతటితో కథ ముగియలేదు. ఈసమాచారముండు ముందు ఎవ్వరికి తెలియకుండినను, రాజురాను ఇంగ్లా ఇండియాదేశములలో నెలర చెవినిబడెను. ఉభయభుండలందరి దైహికపక్షమువారు సుబ్రహ్మణ్యయ్యరు గారిని కోవలెనని గోరిరి. మదరాసు మెయిలు మున్నగు ఆంగ్లో యనుపత్రికలు ఆతని సర్ బిరుదును, కష్టపడి వనిచేసిన కిచ్చుచున్న పింఛను తీసివేయవలెనని గోరినవి. కామన్సు 1918 జూన్ 8 వ తేదీన హిక్కుగారు ప్రశ్నించిరి. ఇండు మంత్రి మాంటేగుగారు నిందావాచకములనాడు, లేఖ వ్రాచ అవమానకరమగు చర్యగా నుడువుచు ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. యాదేశ విత్పాదకు సర్ జానురీకుగారు ఆలేఖ వృద్ధుని ప్రమనెను. చివరకు మదరాసు ప్రభుత్వమువారేమియు షర్యకొనకుండుమని నిశ్చయముజేసిరి. కావున దానినే ఇండు మంత్రిగారు ఖాయపరచిరి.

ఇట్లు పయదలచి విడిచిపెట్టినందువలన సర్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యరుగారు ఎల్లకాలము తమకు కృతజ్ఞులైయుండురని త్వము వారు దలచియుండురు. కాని ముదు సలి యెట్టి బింకము గలవాడోవ గ్రహింపజాలక పోయిరి. సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యరు తనకు దయజూప నపుసరము లేదనియు ప్రభుత్వమువా వచ్చిన చర్య దీసికొనవచ్చుననియు యెప్పుడు పత్రికలలో టించెను. ఆలేఖలో నిట్లున్నది:—

“ఎట్టి చర్యనుగూడ నేను లక్ష్యులెట్టను. అంతేగా తృప్తమునెడల విద్యుత్తమును నెరవేర్చుటకంత ఉత్సాగలిగియుండునో అంతయత్సాహముతో ఆహ్వానింతును. కొరకై నాసర్వస్వమును పేరు ప్రఖ్యాతి స్వాతంత్ర్యము మును మనమ్మార్గిత్యజించెదను. ప్రవాసశిక్షాగాని కైదనన్నుభయ పెట్టజాలవు. భౌతికవాంఛలేమియులేని యాశ నాదేశమునకు స్వాతంత్ర్యము సంపాదించు ప్రయత్నము ప్రభుత్వనిరంకుత్యమునకు గురియగుటకన్న ఉత్తము యేదియు, నాకు గోచరింపదు”

తన సర్ బిరుదును తీసివేయు లేదని పులనుగూర్చి పుడు బలవంతముగా తనకొసంగబడిన యాజిరుదును చిహ్న గూడ త్యజింతునని యెట్లెను. మరియు పింఛని బుచ్చుకొ తనకు హక్కుగలిగినను తనపౌత్యపు హక్కుల నిలవబెట్టుటకై దానిని విడచిపెట్టుకొనుట కెట్టి యభ్యంతరములే

అట్లే, 1918 జూన్ 20 తేదీన మదర ప్రభుత్వకార్యదర్శి కిరనతివాను బహదూర్ బిరుదముల చెండునుత్పజించినట్లు లేఖవ్రాసెను. ఈచి తో తనకువచ్చిన లేఖలను జూడనియ్యకొనలేదు. ఈరీతిగ సుబ్రహ్మణ్యయ్యరుగారి జీవితమునంతలి ముఖ్యాంశము నతి. తమజీవితములో విలువగల సర్వమును విడిచిపెట్టెను. ఆత్మగౌరవమును అంతరాత్మను త్యజింప వొల్లని పురుషు ఇండియాలోనింకరు కొందరుగలరని ప్రభుత్వమువారికి వచ్చెను.

ఆంధ్ర ఖద్దరువ్యాపకు లిమిటెడ్ గుంటూరు

కొడుకు ఫట్టునా? కూతురు ఫట్టునా?

6.12.24 దిన గుంటూరు స్వరాజ్య కార్యాలయమున సమావేశమైన అసఫరసభాతీర్మానములు.

1. ఆఖిలభారత ఖాదీబోర్డునుండి వచ్చిన 29.11.24 తేది గల పుత్రమున్ను కార్యదర్శి 3.12.24 న వ్రాసిన జవాబున్ను చదివి:—దర్శిలను నెల్లూరు, కడప, గంజాము జిల్లాలనుండి వచ్చిన నివేదికములు తృప్తికరముగా నున్నందునను విశాఖపట్టణములో పని ప్రారంభించియున్న తగిన ఏర్పాట్లు జరుగుచున్నందునను దక్షిణ ఆనంతపురం ప్రాంతము త్వరలో పనులు కానున్నందువలనను పాత ఋణములోని రు 2000/- లను త్వరలో ఇప్పించుటకున్నా త్రోవమును లక్ష రూపాయలు మంజూరు చేయుచుటకున్నా ఆఖిలభారత ఖాదీబోర్డు వారిని కోరడ మైనది.

2. లక్ష ఇరుయశల రూపాయల వినియోగము:— (క) ఖాదీ రిజిస్ట్రార్లు ఆర్డర్లను అనగా నూపర్వజరును ఇరు వదియింటికి అసఫరమైన జీతాలు ఖర్చులు పెట్టుటకు ఇరువదివేల నుండి అనుజ్ఞ కావలెను.

(చ) వైన ఖర్చుకాగా మిగిలినవైకమున్ను ప్రాంతగా ఇచ్చె ఋణమున్ను కలిపి దానిలోనుండి 25 వేల రూపాయలు భీమాలమిద పుత్త తిదారులకు సహాయార్థమున్ను తప్పించి 4 లక్ష 5 ప్రదేశములలో పుత్త తిదారులకును వినియోగింప బడును.

3. ఖాదీబోర్డుల కీ కుబడి వినియోగము కాకపోయిన వైకము వనూలు:—(క) దక్షిణ ఆనంతపురంజిల్లా బోర్డునుండి వైకము వెంటనే వనూలు చేయవలెను. శ్వవధి ఇయ్యబడదు. వనూలు పరచుటకు శ్రీయుత వెంకట్రావుగారిని నియోగించడ మైనది.

(చ) విశాఖపట్టణం జిల్లా కిచ్చిన 5000 రూపాయల లోను మిగిలియున్న రు 700 లు వనూలుపరచవలెను.

4. భీమాలమిద:—జిల్లా ఖద్దరుబోర్డులకు భీమాలమిద నిచ్చు ఋణములమీద నూటికి సంవత్సరమునకు 2 1/2 లు వడ్డీ పుచ్చుకోవలెను.

5. 11.11.28 న దర్శిలా పశ్చిమ కృష్ణా, గోదావరి, కడప, విశాఖపట్టణం కర్నూలులకు ఇచ్చిన ఋణములు మంజూరు చేయడమైనది.

6. తూర్పు కృష్ణాజిల్లా సంఘమునకిచ్చిన 25, 37 సంఖ్యలగల ఋణములు పనులుపరచి జిల్లా ఖాదీబోర్డుకు ఇయ్యవలెను.

7. బెల్లంబో రాష్ట్రీయ ఖాదీకట్టు:—శ్రీయుత గంటి సూర్యనారాయణశాస్త్రి, ఉన్నవ రామలింగం పంతులు, సంగటి కొండారెడ్డి, నాళం చిన భీమరాజు గార్లను ఉపసంఘముగా నీపని చేయుటకు ఏర్పరచుటకు తీర్మానిం చడమైనది. దీనికి నిర్వహకర్తగా శ్రీ చిన భీమరాజుగారిని నియమించడ మైనది.

8. ఆఖిలభారత ఖాదీబోర్డువారు కోరిన సాంపిల్స్ ఖర్చు మంజూరుచేయు వీలులేదు.

9. కార్య నిర్వాహక వర్గ ఎన్నిక ప్రస్తుతము నిలుపుదల చేయడమైనది..

10. ఉచితముగా నూలు పంపువారికి యేకులునిచ్చుట:— ప్రస్తుతము నిలుపుదల చేయడమైనది.

11. జానపాటి సత్యనారాయణగారి దరఖాసు:— పిరి నియామకం 15.9.24 నుండి ఆంగీకరించడమైనది. పిరికి యీనెల 1 వ తేదీనుండి రు 15 లు చొ॥ ఇయ్యవలెను.

12. నూలు కానుకలు వనూలుపరచుట రైల్వే కిరాయి ముచ్చట:—ఈరెంటిని మంజూరుచేయడమైనది.

13. జిల్లాసంఘములకు ఆంధ్ర రాష్ట్ర సంఘమునకు ఖాదీ బ్యాంకు ఖద్దరుబోర్డులకు యిండవలసిన సంబంధము:—తగిన వియమములు చేయుటకు యీక్రింది సంఘమును యేర్పరచవలెను

- శ్రీయుత భో॥ పట్టాభి సీతాకామయ్యగారు
,, గా॥ హరిసర్వోత్తమరావుగారు
,, ఉ॥ రామలింగం పంతులుగారు
,, గా॥ పీతారామశాస్త్రిగారు

14. స్టాట్యూటరీశభ:—వచ్చే జనవరినెలలో బెజవాడలో జరుపవలెను.

15. కాపూరి రామరావు మాజువాటి దరఖాసు:— పిరికి యీనెల 1 వ తేదీనుండి రు 18 లు చొ॥ ఇయ్యడమైనది.

కవుతా వెంకటచలపతిరావు, కార్యదర్శిగారు.

ఒకక్రొత్త వైద్యకీడు

"గర్భవతియైన స్త్రీ యొక వాఁగునెలలకు ప్రసవించు ననగా ఆమె శరీరమునుండి ఒక్కరక్తపుతాట్లు తీసి దానితో నొకవిధమున నీరంచేర్చి పరీక్షించినచో పుట్టుకోవు కనుక బా లుడో బాలికయో నిర్ధారణగా చెప్పవచ్చును. అట్టి నీరమును తయారుజేసి పరీక్షించిరి. మొదట జకోస్లావికా సిరోలాజికలు యిక్సాస్టిట్యూటులో కరీక్ష యాధియైనది. పిమ్మట డాక్టరు ఆచడ్డగారు వైద్యపరిషదమువారిని కోరిరి. వారు ముగ్గురుడాక్టరులను నియమించిరి. పారిసులో లాటిబోమెరు హాస్పిటలులో మెటర్నిటీ డిపార్టుమెంటులో వారు సాకల్యముగా పరీక్షింప గా నిస్సంకేయముగా నిర్ధారణయైనది. జకోస్లావికాలో డాక్టరు యివాకుప్రెమిగారు ఆనీరం కనిపెట్టెరని. లివర్నాలు పోస్టు పత్రిక ప్రకటించెను.

శ్రీయుత జి. వాసుదేవయ్యగారు

(దవిడరాష్ట్ర) కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులకు గూడ రాజీనామా నిచ్చిరి

నేలము వాస్తవ్యులును ద్రవిడరాష్ట్ర శుభసిద్ధ కాంగ్రెసు నాయకులలో నొకరును ఆరు వాసుదేవయ్యగారు మండలసంఘాధ్యక్షులను, రాష్ట్రీయఖద్దరు కాఖాధిపత్యమునకును యిదివరకే రాజీనామా నిచ్చిరి. రాష్ట్రీయకాంగ్రెసు సంఘ సభ్యులకుగూడ యిప్పుడు రాజీనామానిచ్చిరి. ఈనెల 5 వ తేదీని జరిగిన రాష్ట్రీయసంఘసభకు వాసుదేవయ్యగారు వెళ్ల లేదు. కోరమురానందన ఆవాడు సభజరుగ నేలేడు. అని ఒక విలేఖరి వ్రాసెను.

ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రాథమిక పాఠ్యాయ పత్రిక

(ఇది ప్రతి నెల వెలువడు మాసపత్రిక)
సం॥రం॥ చందా-రూ1 10-0 మాత్రం పోస్టేజి సహా ప్రాథమిక పాఠ్యాయలకు కల్పితపువంటిది ఇందు దైవప్రార్థనలు, మానవధర్మములు, పాతక్రమనూచికలు, కాలనిర్ణయపత్రికలు ఉపాధ్యాయుల విధులు, తెలుగు భూగోళము మున్నగు పాఠములు నేర్పుపద్ధతులు. ఎమ్మ్యుకేవనల్ కాన్సిలు తీర్మానములు. ఉపాధ్యాయ సంఘముల తీర్మానములు. ప్రకటింపబడుచుండును. ముఖ్యముగా ఉపాధ్యాయులకష్టములను గురించిన వ్యాసములుండును. ప్రతిఉపాధ్యాయును తనకష్టముల నిందులో వ్రాయవచ్చును. ఆంధ్రదేశముందు గల ప్రతిప్రాథమిక పాఠ్యాయుడును, యీపత్రికకు చందా వారులుకడకి యీయదుద్యమమును ప్రోత్సహపరచెడలగాక.

భో॥ ధర్మరాజు, పెదపాడు. ఏలూరుతాలూకా కృష్ణాజిల్లా.

నాగుభాషల నిఘంటువు

ఇందు సుమారు [5000] ఆయుదవేలు తెలుగు మాటల కారాదిగా వ్రాసిన వానికదురుగా హిందూస్థాని, ఇంగ్లీషు, అరబము. తదములు చేర్చబడినవి. ఏవదము కావలసినను జంటనే గ్రహింపవచ్చును. ఇదివఱలో నిట్టిగ్రంథము వెలువడి యుండలేదు ఇదిచదివినచో గురుసాహాయ్య మక్కలులేకుండ వైభావలు మాటలాడు శక్తికలుగును. తెల 8 అణాలు మాత్ర మేగాని 800 రూపాయలకు మించిన శుభాయ మొనరింపగలదని నిరాఘాటముగఁ జెప్పవచ్చును.

లుబ్ధ ధనావస్థ

అను వేశ్యాసహవాసఫలితము (పద్య కావ్యము)
(ఇది బెంగుళూరునందు జరిగినకథ) ఒకజుబ్బుడత్యంత తౌభ్యమున నమితవి త్తముఁగూడఁ బెట్టుటయు నాతనికుమారుడు వేశ్యాలోలుఁడై తద్విత్తచుంతయు వేశ్యాకర్పించి తుడుడు దానిచే పెంజుఁగొట్టబడి యడవుల పాలైపోవుటయు, మిక్కిలి చక్కగా వ్రాఁబడినది. లుబ్ధవర్ణనము, వేశ్యాచార్యవర్ణనము జూపుచో నవ్వుపుట్టక మానదు. ఇందలి నీతి శక్తిగారవద్యములు చదివి తీరవలయును. తెల 4 అణాలు.

చిరునామా. దాసరి లక్ష్మణస్వామి, పితాపురం, గోదావరిజిల్లా.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సమస్య

III
(సంవత్సరములను గూర్చి)

దక్షిణాంధ్రము

దక్షిణాంధ్రము (కర్నూలు, కెల్లూరు, చిత్తూరు, కడప, అనంతపురం, బళ్లారి, కర్నూలు జిల్లాలు) 40 వేల చిల్ల మైళ్ళు సులక్షణ జనాభాయు కలిగియున్నది. దీనిలో మూడు తల్లితల్లియులున్నవి. 1. బెజవాడ-హుస్సూరు-కేట (మదరాసు) 2. ఆగ్నేయ-తుంగభద్ర (బొంబాయి) 3. బెజవాడ-కర్నూరు (మిలటరు). వీటినిబట్టి చిన్నకాపులు చాల యున్నవి. కాపులు 1 గుంటూరు కేవల 2 గూడూరు-కాల్వడి 3 పాకాల-గుర్జురం 4 గుంతకల్-హిందూపూర్ 5 డొర్న కల్-కర్నూలు. ఈ తరగతి కాపులలో నున్నంత కల్-కర్నూలు. దక్షిణాంధ్రములో కలదు. అనగా నిర్మించవలసిన ఏదీయో కొన్ని చిన్నచుక్కలు తప్ప మిగత వన్నియును దక్షిణాంధ్రములో సమృద్ధిగా కలదు. పెద్దచుక్కలులో మొదటిది కలకత్తానుండి మద్రాసుమీదుగా కామేశ్వరంపాపు గొప్ప గూడూరు-కర్నూరు గాన చాల ముఖ్యమైనది. రెండవది బ్రాహ్మణీయ (మదరాసు) నుండి బొంబాయి పోవుచున్న హుస్సూరు ఇదియు అంతన్న ఉపయోగమున్నది. ఈ రెండును వెల్లడిమైదానములగుండ పోవుచున్నవి. బెజవాడగుంతకల్ల మధ్యను ఆంధ్రావని తూర్పు కొననుండి పడమటి కొనవరకు పోవును. ఇది చాలవరకు కొండప్రదేశములగుండగుండ అరణ్యములతోచిన్ను నేనుబడినది. సరకు మూడు పెద్దచుక్కలును బెజవాడ, మదరాసు, గుంతకల్ల వున్నవలె వర్ష కలియును ముఖ్యకారకము కలిగియున్నవి. ఈ తల్లి మార్గములగాక నేటివరకు నిర్మించబడి యున్న కాళామార్గములగు గురించి విశేషముగ విజ్ఞించుటకు ప్రాముఖ్యమును కలదు. ఈ తరగతి కాపులలో ఏదైనను తీసికొనవలసిన అగత్యము కలవా యనుటకు దక్షిణాంధ్రము విస్తీర్ణవంతమైనది కాన ప్రజాప్రయోగసౌకర్యము వాటిజ్వాలాపారములకు ఈ మాత్రము కాపులుండి తీగవలెను. పెద్ద రైల్వేలను నొకదానితో నొకటి కలుపుటకు ప్రయత్నము గూడూరు-కేటనింట (కాల్వడి) యొకటియే కలదు. త్రోవకా కలిగిన ఆమాడుదారులవద్ద నున్న ఖండములోని ప్రజలరాకపోకల సౌఖ్యమునకును వర్షక వీళ్ళ కొరకును అడ్డుగా ఒకతల్లిమార్గమునుండి మరొక పెద్దదారికి కలుపు కాళామార్గము లవశ్యనిర్మాణములు.

ఇందుకు ఎర్రగుంట్లనుండి నంద్యాలమీదుగా ఆత్మకూరు (నందిగొట్లూరుతాలూకా) ఒకకాళుజేనువలసిన అగత్యము కలదు. ఈమార్గములో ఎర్రగుంట్లనుండి నంద్యాలవరకు నున్న ప్రదేశమునల్లరేగడిభూము లున్న వజ్రమైదానఖండము. నంద్యాలనుండి ఆత్మకూరుకొండలు గరభభూమి గలిగినభూప్రాంతము. ఆత్మకూరుగ్రామమునుండి, దక్షిణాంధ్రముల సుఖజీవమును ప్రసాదించు సంగమేశ్వరజలాలయము కొలదివరకు కలదు. కేరైలయాత్రికులకుడ ఆత్మకూరునుండి తేలికగా మల్లికార్జునస్వామి దర్శనమునకై పోగలరు. (22 మైళ్లు) కడప ప్రాంతములు గుంతకల్లుదుట్టు తిరిగి పోనక్కరలేకుండగానే ఆంధ్రసహజ కేంద్రరాజధాని యగు బెజవాడ చేరగలరు.

ఈకాపులు సంగమేశ్వరమువరకుకూడ కలిసిన కలుపవచ్చును. దీనిని కడప కర్నూలుజిల్లాబోర్డులవారు కలిపి పనిచేయవలసియుండును. రాజడిలోకూడ ఈకాపుకు మంచివిధము చేయవలెను. ఈమార్గము నుపేక్షింపక ప్రభుత్వమువారు అనుజ్ఞ నిచ్చుచు ప్రాత్యహించెదరుగాక! మరియొక కాళామార్గము సింగరాయకొండనుండి కనిగిరియై యున్నది. ఇందును గురించి నెల్లూరుజిల్లాప్రజలు భిన్నాభిప్రాయములైయున్నారు. కొందరు కనిగిరిగ్రామమునకు చేయకాపును కావలసియేదేయే చేయవలెను. ఈ త్రమమనీ వాదించుచున్నారు. అయితే నెల్లూరు జిల్లాలో త్వరలో రెండురైలుకాపులను నిర్మించవలయునని దీర్ఘచింతతో నిదానించిన చోటగలదు. ఇం దొకమార్గము సింగరాయకొండ నుండి కనిగిరిమీదుగా కంబంసమీప స్టేషనువరకు బెజవాడ-గుంతకల్లుగూర్చుకొని కలుపవలెను. రెండవది కావలసియేదేయే యనిరియారుగ యర్రగుంట్ల సమీపస్టేషనుకు ఆగ్నేయ-తుంగభద్ర (బొంబాయి) లోను కలుపవలెను. ఎర్రగుంట్ల-ఆత్మకూరు, సింగరాయకొండ-కనిగిరి (బొంబాయి) కావలి-ఉదయగిరి (యర్రగుంట్ల) కాపులు నిర్మించవలయుననిదే (త్రోవకా కృత్రిగ నున్న మూడుపెద్దలైలులమధ్య ఖండములోని ప్రజలను సర్వసౌఖ్యముల నొందెదరు. కావలినుండి అటు కనిగిరికిని ఇటు ఉదయగిరికినికూడ రైలు వేయవలయుననుట స్వాభావికము. నేనా పని ప్రారంభింపబోవుచున్నది కనిగిరి కే కదా ఆచివకాశము సింగరాయకొండవారి కియ్యకుండ కావలివారే సాంబిరమును ప్రాంతికాభిమానముతో దేశసౌభాగ్యమునకు లను తారునుచు చేయవారు. రహస్య మేమున ఎన్నటికైనను నెల్లూరుమండలములో పైరెండు రైల్వేకాపులు నిర్మించబడితీరవలసిన ముఖ్యవశ్యకత యుండుటచే కావలివారు స్వాభావికము.

దృ తో తన పట్టుదల వీడి సింగరాయకొండనుండివేయు లోపల కొండలుగాక! విశేష యునువదాకలను నిర్మించుటవలసరముని యిదివరలో వాదించి యిప్పుడు చాలసాదవైన రైలుమార్గమును దక్షిణాంధ్రములో నింకను కాపులకువచ్చేయు మనుమైట్టి సమంజస మనవచ్చును. ఈ మార్గము 890 పాదవుగ నున్నను బెట్టు 31 మైళ్లకన్న ఎక్కువలేదని జ్ఞాపకమును కొనిపలయును. దక్షిణాంధ్ర మట్టుగాక వామామారు 200 మైళ్ల పాదవును 200 మైళ్ల బెట్టును కలిగియున్నది. మరియు దక్షిణాంధ్రముయొక్క చుట్టునుండియే ఇనుపదారిపరచియుండలేదు. (బొంబాయిలైన మదరాసులైన ప్రక్కలనుండి వచ్చుచున్నవి. అదియునుగాక ముఖ్యకాపులయొక్క ఖండములో చాలమట్టుకు పీకధూమియై కొండలు అరణ్యములు దట్టముగ నండుటచేత రాకపోకలకు వర్షకముల కతికవృత్తి యుండుట చేతను మధ్య రైలుకాళామార్గము ముఖ్యమై యున్నది. ఈ తరగతి కాపులలో ఇప్పుడు నడికాలునసౌఖ్యములు లేవు.

నెల్లూరుజిల్లాబోర్డువారు వనూలుచేసిన 6, 7 లక్షలరూపాయల రైలు సెక్సుతోను నూతనయునువదారినిర్మించక కంకర రస్తాలను ప్రాత్యహించి వేయించి ప్రాత్యహించు మరమ్మత్తుచేయించుచు ప్రజాప్రయోగ సౌకర్యములకు మోటారు సర్వీసును వెలుటకై ఆలోచనలు జరుగుచున్నవని తెలియజేసినది. వీరియు న్నేతము ఈ 6, 7 లక్షలను రైలునకు వెలుటలేదనే జిల్లా బోర్డువారు మున్నగు సౌకర్యములు కలుగననియే యుండవచ్చును. జిల్లాబోర్డువారు వనూలుచేసినరైలు సెక్సురస్తాలను వాగుచేసికొనుచును నున్నచోట రస్తాలకొరత పోగుచేయలేదని గ్రహించవలెను. నూతనరైలు చేయవలెననుచున్నప్పుడు ప్రయత్నము పెట్టుచు కే కలుగవలయును. అటులకానిచో ప్రభుత్వజ్ఞప్తి మండలములో ప్రజలనుండి తీయవలయునై యున్నది. పోనిండు. నూతనయునువదారినిర్మించు నిదదవోలు జిల్లాకు చెప్పినటుల నెల్లూరుబోర్డువారేదైనను నీటిసరఫరా ప్రాజెక్టును పనిచేయించరాదా యనవచ్చును. దక్షిణాంధ్రమువంతయు తనజలప్రవాహములచే ముంచే తీరే మగల సంగమేశ్వరం, తుంగభద్ర ప్రాజెక్టులు తయారుచేయుటకు సిద్ధప్రయత్నములు జరుగుగ జరుగుచున్నవి. నూతన నియుండు దివిజీనల ఆపెద్ద ప్రాజెక్టులందు నెల్లూరు జిల్లాలో ఇకనుండు నిర్మించుటకును ఆచిన్న జలాలయము లెంతప్రయోజనకరములైనవి? గాననే దక్షిణాంధ్రములోని జిల్లాబోర్డులు ఈ తరగతి కాపులవాటివలె నున్న జలాలయనిర్మాణమునకు పూనునవలసిన అగత్యము కనబడదు. జిల్లాబోర్డు లొకను అభివృద్ధిలో నుండకపోవుటకు కారణము వాటిని పీడించుచున్న యొక ఈ త్రమకార్యనిర్వహణమేయని తోచును. స్థానిక సంఘమున నొక భీమకాళుకొలది ఆ సితో తనవ్యవహారములను దిద్దుకొనుటకై కాలముసరిపోనపుడు మహాత్మాగృహమున విద్యాకాపుకు కొంతసామిచ్చి పోషించి నిర్వహించుచుండుట చాలజీవనమైన పని. అవిద్యావ్యాపక భార ముమితముగ నుండుటకే (గొప్పవిషయముగాన నిరంతరకృషి వానినైననే కేంద్రీకరించవలెను) వారు ముఖ్యముగ ప్రజలకు చేయవలసిన సౌఖ్యకార్యముల కాటంకము కలుగుచున్నది. ప్రపంచములో ప్రతి రాష్ట్రము లో ను విద్య స రా స రి ప్రభుత్వము చేతనే నిర్వహించబడుచుండును. అమితవాద్యతతో ప్రచారముచేయుచువలసినవిద్యను ఇండియాలో జిల్లాబోర్డులకు కట్టపెట్టుటను చితము. ఏక్షణమున విద్యజిల్లాబోర్డు (స్థానిక సంఘములు) నుండి తొలగించబడునో ఆవాడుబోర్డువారు తమవిధియగు ప్రజాసౌకర్యములకొరకు పాటుపడి మేలుచేయగలరు. నేనువిద్యాసంఘములని ఏర్పడినసమీతులకు ప్రభుత్వముతోడనుచు విద్యాబాధ్యత వారికి ఒప్పించి స్థానిక సంఘముల బరువు తొలగించెదరుగాక! ఈ ప్రశంసప్రస్తుతి మనవసరమేకాని బోర్డువారు రైల్వే నిర్మాణమువలన మధనకోశము సన్నగిలునని యూహించుట సమంజసము. ఇనుపదారిమధ్య నిర్మాణమునకు యై యుండ రస్తాలనుగై రాఖులకొర కేరైల్వేసెక్సును వ్యయపరచుట మూర్ఖత్వమే. రస్తాలైధనము చాలనిచో విద్యాభారము తమ నుండి తప్పించు మని యూహించునో చేయవలెను. నిదానించి నెల్లూరు జిల్లా బోర్డు వారు క్రమముగ సింగరాయకొండ కనిగిరి, కావలి ఉదయగిరి రైల్వేకాపులను పూర్తిచేయుటస్వాభావికమని దీర్ఘచింతనైట్టితో విచారించిచచ్చించి రైలు సెక్సును వ్యయపరచవలెను. గుంటూరు జిల్లాబోర్డువారు రైల్వే ఏర్పాటులను ప్రశంసనీయమైనవి. గుంటూరు గురజాల (మూచూర్మార్గము) ఉపయోగమునకు స్థానికముగనేగాక సమగ్రమార్గమును పశ్చిమాంధ్రములోనికి (నల్లగొండజిల్లావ్యాపార) పోడినిండుట మహామోక్షమనును. ఈగురజాలలైన నిర్మాణము వైకాపులన్నిటికన్న ముందుగ తయారగునని గ్రహించవచ్చును.

పశ్చిమాంధ్రము

ఆంధ్రరాష్ట్రములోగల పశ్చిమములో జూనుచోపశ్చిమంధ్రముని న న వ రం గ ల్, ఖ రీం న గల్, ఆదిలాబాద్, నివామబాదు,

మెరుకు, అత్రాపులూ మహబూబ్ నగరు, నల్లగొండజిల్లా లని గ్రహించవచ్చును. ఈ తెలుగుఖండములో 66 లక్షల జనాభా కలదు. దీనినే తెలంగాణాయందురు. ఇందు నైజాంసర్కారు వారి హక్కున గరంటీడ్ స్టేటు రైల్వేకంపెనీ పనిచేయుచున్నది. రెండు పెద్దమార్గము లున్నవి. 1. బెజవాడ-మైద్రాబాదు 2. కంభాబాదు-నిజాంబాద్ (మిలటరు) అనునవి. ఈ కంభాబాదునుండి గద్వాలవరకు ఇనుపదారి నిర్మింపబడినది. గద్వాలనుండి కర్నూలుమార్గము పూర్తిచేయుట అత్యములు జరుగుచున్నవి. గద్వాలనుండి రాయచూరుకై రైలు కలుపుటకన్న కర్నూలుతో కలుపుట అధిమముమెరుకు వరంగలునుండి చాందా వేయి యనుపదారి తయారగుచున్నది. ఈమార్గములో తయారైనంతయును పెద్దపల్లెవరకు చేరు రైలు నడచుచున్నది. ఈవరంగల్-చాందావారి వరంగల్, ఖరీం నగల్, ఆదిలాబాదు జిల్లాలకు బహు ఉపయోగకరమైనది. ఈ తరగతి కాపులలోని రాజమండ్రి, భద్రాచలం, శివంపూర్ గము (తయారుకావలసినది) యీవరంగల్-చాందామార్గమును శివంపూర్ వరకును కలియగలదు. నిర్మించుచున్నట్టివి కూడ తయారై నవిగనే లెక్కింపగా, పశ్చిమాంధ్రములో ఒక్కనల్లగొండనుండలమునకు యినుపదారి నిర్మించుట మిగిలియున్నది. వరంగలు-చాందామార్గము నిర్మాణమైనతర్వాత గురజాలనుండి నల్లగొండమీదుగా శికింద్రాబాదుకు కలుపుటకు పూనుకొనవలయును. ఎన్. జి. ఎస్. రైల్వేకంపెనీవారీ గురజాల-నల్లగొండ-శికింద్రాబాదుమార్గముయొక్క అవశ్యకతను గ్రహించి ఏర్పాటుచేయవలయును.

డోర్నకల్-శింగరేణికాపు రాక్షసిబాగుకొగై యేర్పడినది. శింగరేణిసమీపమున బాగుత్తప్పుట పూర్తియగుటచే కావలె భద్రాచలసమీపమునకు (ఇప్పటి మైళ్ల మార్గములోవరకు) ఇనుపదారి పోడిగించినారు. ఈసందర్భములో రాజమండ్రి-భద్రాచలం-శివంపూర్ గము కేవలము యాత్రాగర్హకాక ఈ తరగతి ఆర్థికసమస్యలనిర్మాణము (దీనిప్రజల తుపాని వృత్తి) కొరకు మద్దేశింపబడినది. జ్ఞాపకము చేయవలసినది. పశ్చిమాంధ్రములో సింకను చిన్నవైనకాపులను నిర్మించుటనుగురించి సంక్షేపించెదను. (ఇంకను పెద్దమార్గములు వరంగలు-చాందా-గురజాల-సికింద్రాబాదు నిర్మింపబడవలసి యున్నవి గాన.)

కేవలము రయిల్వే పరమటచేతనే దేశముయొక్క ఆర్థిక మోక్షము, నాగరికత అభివృద్ధి గలుగవు. అతిముఖ్యముగ రయిలున్నగాని పిలురేనిచోటులకు ప్రాత్యహించవచ్చును నిర్మింపవలెను. ఆంధ్రరాష్ట్రవిషయములన్నియు పరికించి రయిల్వే నిర్మించవలసిన మార్గములను చర్చించగా వచ్చినవి. పశ్చిమాంధ్రములో 1. గద్వాల-కర్నూలు 2. వరంగలు-చాందా 3. గురజాల-నల్లగొండ-సికింద్రాబాదు. ఇవన్నియు నైజాముగరంటీడ్ స్టేటురయిల్వేకంపెనీవారు పనిచేయవలసిన మార్గములు. దక్షిణాంధ్రములో 1. యర్రగుంట్ల-నంద్యాల ఆత్మకూరు 2. కావలి-ఉదయగిరి 3. సింగరాయకొండ-కనిగిరి 4. గుంటూరు-గురజాల. ఈ నాలుగుమార్గములు జిల్లాబోర్డులు పనిచేయించవలసినవి. మొదటిది కడప-కర్నూలు జిల్లాబోర్డులు కలిసియు, రెండవదా నెల్లూరుజిల్లాబోర్డువారును, నాల్గవది గుంటూరుజిల్లాబోర్డువారును నిర్మించవలయును. ఈ తరగతి కాపులు 1. పార్వతీపురం-రాయపురము 2. రాజమండ్రి-శివంపూర్ యినుపదారులు. ఇందులో మొదటిది బెంగాలు-నాగ పూరురయిల్వేకంపెనీవారు వికాఖపట్నం మార్గముతో పూర్తి చేసెదరు.

రెండవది ప్రభుత్వసహాయముతో ఆంధ్ర సోదరులచే సాపేక్షపడిన (Joint stock basis) ప్రయత్నముచేసి ప్రారంభింపవలసి యున్నది. కడప, కర్నూలు, కెల్లూరు జిల్లాబోర్డు వారు గవర్నమెంటువారింగండులో తెచ్చిన ఋణముతోకన్న ప్రభుత్వజ్ఞప్తి బడసి ఆయాజిల్లా శ్రీమంతులనుండి ఋణముతీసికొని రైలుపార్కాల్లై యత్నించుట శ్రేయోదాయకము. రాజమండ్రి శివంపూర్ శికింద్రాబాదుమార్గము మరొకవ్యాసములో చర్చించెదను. నేనీ మూడువ్యాసములలో వివరించినవిషయములే ప్రమాణములని చెప్పెను. మూర్ఖత్వమిగిన ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని లీమయములను పూర్తిగ విమర్శించిచచ్చించి ఆంధ్రరాష్ట్ర ఆర్థికాభివృద్ధికై తోడ్పడెదరుగాక! దేశభాషాపత్రికలలో ఇట్టి ఆర్థిక సమస్యలను చర్చించుచు ప్రజాసామాన్యమునకు ఉత్తమసమాచారమును ప్రసాదించెదరుగాక!

నుఖభోగి మార్గము

20 మార్గముల కడప 1-కి వెల రు. 1-0-0
జలమును భాతుత్వకై యూనానైట్ల దీనిన విశేషముగ వాడుదురు. మొదటిరకము పంపగలము.
అమృతంజనం దీపో మదరాసు - బొంబాయి

చెన్నపురి బజారుధరలు

డిసెంబరు 17-వ తేది గురువారము

(1) ధాన్యములు

దనియాల బా 1-కి రు 80.0-0 మొదలు	42.0-0	మొదల
బియ్యము బస్తాలు	మొదలు	నరక
కుసుమ రెనాలి ,, ప 48 గలది	రు 14.0-0	14.8-0
నెల్లూరి ,, డిటా	,, 15.8-0	16.0-0
డిటీలు ,, డిటా	,, 16.8-0	17.0-0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి	,, 8.12-0	9.0-0
సువ్వులు ,,	,, 20.0-0	24.0-0

(2) వజ్రధాన్యములు

కందుల బస్తా 1-కి రు 205	రు 11.0-0	రు 12.0-0
సెనగలు ,, డిటా	,, 10.8-0	11.8-0
పెసలు ,, డిటా	,, 11.8-0	12.4-0
మినుములు ,, డిటా	,, 18.0-0	18.0-0
ఉలలు రు 164 ,,	,, 9.4-0	11.4-0

(3) నూనె వస్తువులు

సువ్వులనూనె బా 1-కి	రు 160.0-0	165.0-0
నెయ్యి మ 1-కి	,, 14.0-0	25.0-0
కొండాపురం వేరు సెనగపప్పు బా 1-కి	,, 60.0-0	65.0-0
ఇతర ప్రదేశము ,,	,, 55.0-0	68.0-0
వేరు సెనగనూనె గాను బా 1-కి రు 180 మినుక ను	రు 120	
ఆముదము బా 1-కి	రు 160.0-0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	రు 170.0-0	175.0-0
కురవసుపు ,,	రు 145.0-0	150.0-0
మిరపకాయలు(గుంటూరి) బా 1-కి రు 120.0-0	138.0-0	
గుంటూరి పాయకట్టు నీలిమందు మునుగు 1-కి రు 50, 55		
కాళిసా పాయకట్టు ,,	రు 70, 75	
బెల్లము బా 1-కి	రు 85.0-0	60.0-0
చింతపండు బా 1-కి	రు 80.0-0	49.0-0

(5) ఇనుము

పట్టా రకం బా 1-కి	రు 80.0-0	81.0-0
చదరం ,,	,, 80.0-0	88.0-0
రవుండు ,,	,, 80.0-0	88.0-0

(6) లోహములు

వెండి 100 కులంకు	రు 75.0-0	76.8-0
బంగారము, కులము 1-కి	రు 22.8-0	28.0-0
సవరను 1-కి		14.11-0
ఇత్తడి బా 1-కి	రు 249.0-0	255.0-0
రాగి డిటా	రు 290.0-0	295.0-0
అస్కాన క్లెర బా 1-కి	రు 86.0-0	86.4-0

(7) రంగులు అలిజరై ను

ఆవుకృష్ణము 20 డిగ్రీలు రు	78.0-0	
తొట్టికృష్ణము డిటా	72.0-0	
సింహం డిటా	,,	
గుర్రం డిటా	,,	

(8) మాది

బొండా వెన్నబారువ 1-కి	రు 820.0-0	
-----------------------	------------	--

(9) నూలు

కోయంబుతూరు నెం 10½ పెటై 1-కి	రు 9.0-0	
కుదుర నెం 12½ పెటై 1-కి	రు 8.0-0	
పుల్లూరు యేనుగ నెం 8½ పెటై 1-కి	రు 8.12-0	
అమామదాబాదు నెం 12½ పెటై 1-కి	రు 9.0-0	
డిటా నెం 14 డిటా	రు 9.12-0	
నూకయేనుగ నెం 20	రు 11.4-0	
జూస్ నెం 20	రు 11.12-0	
,, ,, 40 ఏ తేలిలు అయినను	రు 14.4-0	
గోకాసు నెం 12½	రు 9.4-0	
వజ్రాక్ష నెం 24½	రు 11.12-0	
14½ క్లెర పక్షి	రు 9.2-0	

ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహము

అన్ని వ్యాధులకును సులభముగా చికిత్సచేసికొన దగిన 600 యోగములు గల వైద్యగ్రంథము. 1-కి 1-4-0 వి. పి. ఆ 6 ఆయుర్వేదచంద్రిక:— వైద్య ఆరోగ్య కారక, పుస్తకము, చికిత్స మొల వ్రాయబడు వైద్యపుస్తక. సం॥ చందా. రూ. 2-8-0. మాదిరి యుచితము. (885)2 పి. సి. ఏ అందు కో, పెరిదేపి, నెల్లూరుజిల్లా.

వృత్తాంతలేఖలు

చోడవరము (బెజవాడతాలూకా) (ఒక విలేఖరి)

మా పురంబునగల శ్రీరామవరకనమందిరమున 1-12-24 తేదీన శ్రీమాన్ వేదాంతం లక్ష్మణాచార్యులుగారి మాధిపత్యముక్రింద తృతీయసమావేశమును, 7—12—1924 న ముఖ్య శ్రీ దండమాడి వెంకట సుబ్బయ్యగారి యాధిపత్యముక్రింద చతుర్థసమావేశమును జరిగినవి. తృతీయసమావేశములోను చతుర్థసమావేశములోను చర్చించినయంతులము లొకటియే యై యున్నవి. సాంఘికులు 28 స్థరులు గ్రామములు 40 మందిన్నీ హాజరైరి. ఈ క్రింద శుభహరించిన యంతులసభయందు తీర్మానించబడినది.

భాండాగారాభివృద్ధిని గురించి కావ్యదర్శి గారున్నూ, సహాయకార్యదర్శి గారున్నూ, స్కూలుటీచరు గారును కంకటి సుబ్బయ్యగారు శ్రీమాన్ “వేదాంతం లక్ష్మణాచార్యులుగారును శుభవ్యసించి పొరులకు హెచ్చరిక గలుగజేసిరి. విద్యా బాలమనవరత్నమును గురించియు, బోధకులకు బోధితులకు పాఠములకుగల పరస్పరసంబంధమును గురించి బ్రహ్మశ్రీ శిష్ట దక్షిణామూర్తి గారు చెప్పి పొరులకు మానసోల్లాసమును వృద్ధి పరచిరి. ప్రతిమానవునకు విద్యావశ్యకతనుఁ దెలుసుకొని సభ సలకరించిన పొరులు ఈ త్యాగపూరితులైరి.

పాఠశాల బిల్డింగు కట్టించుటకు రాతికావలసిన ఖర్చు కుగాను మాసంఘాన్యక్షులగు ముఖ్య శ్రీ గవిరెడ్డిని నాగభూషణంగారున్నూ స్కూలు హెడ్మాస్టరు గారున్నూ, అసిస్టంటు టీచరుగారున్నూ శ్రీరాములవారి సొత్తునుండి ఖర్చుపెట్టుటకన్న సదరు ఆలయధర్మకర్తలగు 1 గవిరెడ్డిని రామస్వామి గారున్నూ, 2 చాగల్లమాడి బాపయ్యగారి కుమార్తె రామయ్య గారున్నూ, 3 కొదాలి శేషయ్యగారి కుమార్తె పరశరామయ్య గారున్నూ సమానముగా మూడు డెబ్బది రూపాయలు ఆన గారు 218—0—0 రెండువందల పదిరూపాయలను సంఘమునకు యిచ్చి ముగ్గురుకలసి రాయి బెజవాడలో కొనితెచ్చునట్లు యీ సభయందు తీర్మానించబడినది.

ఎకరము 1 కి రు 1—8—0 వంతున యిచ్చుటకు తీర్మానించిన చందాలను వసూలు చేయుటకు సదరు శ్రీరాముల వారి ఆలయధర్మకర్తలను గ్రామపెత్తెంబారునగు ముగ్గురును యీక్రిందవహించి పేర్లుగలవారును సహాయులుగా తీసికొని తిరిగి గ్రామములో వసూలు చేసుకొని సంఘమునకు చేర్చగలందులకున్న తీర్మానించబడినది.

1 గవిరెడ్డిని రామస్వామిగారికి సహాయులుగా మొకటి మూతాకు 1 కంపాల లక్ష్మయ్యగారు. 2. గవిరెడ్డిని చినవెంకట రత్నంగారు 3 యలమంచి రామబ్రహ్మంగారు 4. నెప్పల్ల వెంకట్రామయ్యగారు. 5. గవిరెడ్డిని పెదవెంకటరత్నంగారు, 6 కొదాలిమాడి పెదనాగయ్యగారు. 7 కంచర్ల కొటయ్యగారు 8 మల్లంపాటి గోపాలకృష్ణయ్యగారు.

చాగల్లమాడి బా॥ ముఖ్యయ్యగారి సహాయులుగా రెండవమూతాకు 1 చాగల్లమాడి గంగయ్యగారు చాగల్లమాడి పెదరామయ్యగారికుమార్తె రత్నయ్యగారు, 2 మొవ్వ కుటుంబయ్యగారు. 4 మొవ్వ పెదకృష్ణయ్యగారు.

కొదాలి పరశరామయ్యగారికి సహాయులుగా మూడవ మూతాకు 1 మన్నే వెంకటాద్రిగారు 2 కొదాలి రత్నంగారు 3. దండమాడి వెంకటసుబ్బయ్యగారు. 4. మన్నే పెదనాగభూషణంగారు.

మాపాఠశాలయందు 120 మంది విద్యార్థులు వట్టియందుండి ప్రతిదినము సభాసరి 90 మంది హాజరుయండిరి. ఇరు తరగతులన్నవి. ముగ్గురుపాఠ్యాయులుమాత్రమే బోధనానిచ్చే నియమింపబడి వారితో క్రిసామత్యములకు లోటులేకుండా పాఠములను విశ్వాబోధనాపద్ధతులు వారికి యందుటలేదు. కాక ఈసభ సలకరించిన వారిలో యీశిష్య సహహరించిన పేర్లుగలవారు శ్రీ బెజవాడతాలూకాబోధ ప్రసిడెంటుగారి వద్దకువెళ్లి నాల్గవయోబాధ్యాయుని స్థానమును పాఠశాలకు యిప్పించగలదలై కోరుకున్నాను తీర్మానించబడినది.

1. గవిరెడ్డిని నాగభూషణంగారు. 2 గవిరెడ్డిని చిన వెంకటరత్నంగారు. 3. కొదాలిమాడి నాగయ్యగారు 4. చాగల్లమాడి రామయ్యగారు. 5 నెప్పల్ల వెంకట్రామయ్యగారు 6 దండమాడి వెంకటసుబ్బయ్యగారు 7 కలపాల లక్ష్మయ్య గారు. 8. వేదాంతం లక్ష్మణాచార్యులుగారు 9. చోడవరపు హనుమంతరావుగారు:—

సింగపురయాత్ర

(ఒక విలేఖరి)

డిశెంబరు 8:—పల్లకిమిడికి సుమారు పదిమైళ్ల దూరమున సింగపురమును గ్రామమున్నది. ఆ గ్రామం ప్రక్కను ఒకస్థలం లో (లిచ్చియండగా శివలింగమొకటి కనబడ్డవని తిని పూకిమి డిటాని “శ్రీకృష్ణవిలాస గ్రంథాలయము” వారు (7-12-24) తేదీన దానిని పరిశీలించుటకు వెళ్లిరి. ఇవట గ్రంథాలయమువారు గ్రంథాలయోద్యమమును సాగకపరుచుటకు శక్తివంతరేక పాటుపడుచున్నారు. ప్రతిజ్ఞాన పట్టణములో గ్రంథాలయము తరపున రెండుపురాణకాలక్షేపములు జరుగుచున్నవి. ప్రతి జరిగినవారమున హతసంబంధమును ఉపన్యాసములు పండిత పామరజనోపయోగముగ జరుగుచున్నవి. బత్తిలి సమీపమున మత్స్యకంటియను గ్రామమున్నది. అచ్చట భూమిలో దేవాలయమున్నది. దానిని చూచుటకు యీనెల 12 తేదీన గ్రంథాలయమువారు వెళ్లెదరు. డిసెంబరు 24 తేదీన కలింగయాత్రకు వెళ్లదలచినట్లు వినుచున్నాము.

సింగపురమునకు మాడుప్రక్కల యే త్రయిన కొండలు గలవు. ఒకవైపున పల్లపుభూములున్నవి. సారవంతమున ప్రదేశమునటచే ఎటుచూచిన వృక్షలతాయును, పొలములును ఫలవంతములయి కన్నులపండువుగా నుండును. పశ్చిమదిక్కునగల వర్షతమును నూదికొండలేక జండాకొండ అని పిలుతురు. ఆ కొండమీద వికాలమున గుహలున్నవి కొన్నిగుహలు మిక్కిలివికాలముయి అయిదారువేలమంది జనులకు వాసయోగ్యముగా నుండును. ఎలుగుబంట్లు చిరుతపులులు ఇప్పుడందు నివసించుచు న్నవి. ఆకొండమీదగల గుండములు ముడుదేసినవిగూడ జలమయములయి తొమరపూలచే నిండియుండును. అచ్చటచ్చట రాళ్ల సందులనుండి సన్నని ఊటకాలువలు సదా ప్రవహింపుచుండును. నూరు నూటపాతిక సంవత్సరములకు ముందు ఇచ్చట యీసింగపురము లేదు. నూట యాభయ సంవత్సరము క్రిందట అచ్చట నుండియో మర్తామిడికి ఒకకాపు కుర్రవాడు వచ్చియుండెను. దిక్కుమాలిన ఆపనిబాలునియందు అప్పటి మహారాజులుంగారికి దయకలిగి వానిని తమకోటయందుంచి సంతకరణ చేయించిరి. ఆబాలుడును పెళ్లవాడయి ప్రభుభక్తి పరాయణుడయి మెలగుచుండెను. అతని పేరు డోలకంతుదొర. మంచిబలశాలి. ఆకాలమున పల్లకిమిడిలో పితూరిలు జరుగుచుండెను. ఆపితూరిల నణచుటలో నీకంతుదొర మహారాజునకు విశ్వాసపాత్రుడయి మలగెను. అందుకు రాజు సంతోషించి కంతుదొరకు వివాహముచేయించి ఈసింగపుర ప్రదేశమంతయు మోఖాసాగానిచ్చెను. అతను తనయనుచరులతో నిచ్చట కాపురముండెను. డోలకంతుదొరకు ఆరుగురు కొడుకులు. ఆ ఆరుగురిలోను ఒకడగు రామజోగి సంతతివారై యిప్పుడున్నారు. రామజోగి మనములు ఆరుకుటుంబములవారు సింగపురములో కాపురమున్నారు.

కోల రామజోగి కుమారుడు శేకవదాసు. శేకవదాసు కుమారుడు రామదాసు. ఈ రామదాసు దైవభక్తి గలవాడు. సత్రై వత్తన చేతను పరోపకార బుద్ధితోతను గ్రామస్థుల ప్రేమకు పాత్రుడయ్యెను. శివాలయము కట్టించవలెనని బుద్ధి పుట్టి ఒక స్థలమును త్రవ్వించుడగా నచ్చట ఒకరాయి కనబడినది. అదియే లింగమని నిశ్చయించి గ్రామస్థులందరను పూజించుచున్నారు. దేవాలయమునకు పునాదులు త్రవ్వించుడగా రెండుపెద్ద యిటుక గోడలు కనిపించినవి. వాటిని తిరిగి కప్పివేసి దేవాలయమును కట్టవారంభించిరి. ఆరాంజ నలుపలకు గలది. సుమారు అడుగున్నరయెత్తును ఎనిమిది అంగుములు దశసరిగల ఆబాంగునందెడి. మిడిభాగమున ఏమిఉండెడిదో విరిగిపోవుటచే తెలియదుగాని గుండపటి దేదియో యందునని అంచునుపట్టి గ్రహింపవచ్చును. లింగమేయని చెప్పటకు తగిన సాధనములేవియు కనబడవు. రాళ్లనంటి పెద్దయిటికెలు చాలగలవు. ఒక ఇటిక కొలెల 16 X 9 X 4 అంగుళములు. ఇప్పుడుకట్టుచున్న దేవాలయమునకు ఈ తరపునకుగా రెండుపెద్దయిటుక గోడలు భూమిలోనున్నవి. ఆగోడలు నున్నయితోకట్టినదిగాక మట్టితోగట్టినట్లు కనబడును. ఆగోడలు గల ప్రదేశము సుమారు 60 మార్ల చొరముగలది. దానిసమీపమున పొలములలో ఇనుము కగిలించునప్పుడు పారవేసికొనుట్టి పంటి పదార్థము విస్తారముగా దొరకును. గ్రామస్థులకప్పుడ పుడు చున్న కొనుచుండగా కొడవల్లు ఫిక్కాములు కత్తులు మొదలగునవి దొరకుచుండుట. ఒకానొక స్థలముతో ఎముకలు విస్తారముగా కనబడును. మరియొక

ఫలమున అప్పుడప్పుడు త్రవ్విన రాతిపన్నికలు రుబ్బుకోలు, కుడకలు మొ॥ వస్తువులు దొరుకుచుండునట్లు పూసల పేర్లుకూడ దొరుకుచుండునట్లు. వీనినిబట్టిమాడ పూర్వకాలమునందచ్చట ఏదియో ఒకపట్టణ ముండియుండినట్లును ఇనుపపని విస్తారముగ జరుగుచుండినట్లును ఊహించేయవచ్చును. సింగపురములో నొకకాపువాడు తొంపైసంవత్సరముల యీడువాడొకడున్నాడు. వాడు కంతుదొర సంగతియే చెప్పునగాని అంతట ముందుసంగ లేమియు తెలియగలను. నూదికొండనున్న గుహలను పరీక్షించిన ఏమయిన తెలియనేమో గ్రంథాలయమువారింతట వదలివేయక మరియొకటిరెండు యాత్రలు సాగించిన సింగపుర వృత్తాంతము సవిస్తారముగా తెలియగలవు.

మోర్మిస్ (రంగూను)

(ఒక విలేఖరినుండి)

మామోర్మిస్ పురమున నివసకు మనయాంధ్రులయొక్క కేళియ, బాతీయ, యాత్రీయ, గౌరవములను ప్రకాశింపజేయునిమిత్తము, ఒకసంఘముగాని, యొకవాత్సాహక్రికాపతనమందిరముగాని, లేకుండవలసివచ్చెడిది. అట్టితరీ యీసంవత్సరమున నుమారారములములక్రిందట కొందరుజాలు చేరి, యొకసంఘమును స్థాపింపజలించి కొందరి కాయుడ్యేమను చెప్పి తొలుత, 10 మందిమొంబర్లతో పెద్దబజారువద్ద గోరింతపెట్లగట్టిలో, నొకయింటి నద్దెపుచ్చుకొని ఆంధ్రగ్రంథాలయమునుపేర, నొకసంఘమును స్థాపించిరి. ఆతి యప్రవీణుండియు దినదినమును వృద్ధిగాంచుచు, నూతన చందాదార్ల వాకర్షించుచు, నింతవరకు నిర్విఘ్నముగ జరుపబడుచువచ్చుచున్నది. దాని కనుబధముగా పగలంతయు యుడదాపావజార్లమై కాణుకవ్వము చేయు వీదకార్మికులకు అనుకూలముగా నుండునట్లు చింతనికాపాతకాలయు నొకటి ఘమారు నాలుగుమాసములక్రిందట స్థాపించబడి, అదియు నింతవరకు క్రమముగా నెరవేరుచున్నది. ఈపాతకాలయండిప్పుడు ఘమారు (55) విద్యార్థులు విద్యనభ్యసించుచున్నారు. ఈ గ్రంథాలయమునకు 84 గురు చందాదారులుగలరు. నవంబరారంభమున, మాగ్రంథాలయాభివృద్ధి నిమిత్తము మాపురమందలి ప్రముఖులగు యాంధ్రనాయకుల నెల్ల రావించి మాగ్రంథాలయభవనముందు శుభ సమావేశపరచి మా కార్యదర్శిగారగు వంగాము నిస్వామినాయుడుగారు నీసంఘము చేయుచున్న సత్కార్యములనుగురించి సభ్యులకు నివేదించగా నుదాత్తహృదయులగు మన యాంధ్రనాయకులు అందు కానందభరితులై వారివారి కక్షికాలది నీదినవ జాతితాప్రకారము, విరాళములనిచ్చుటకు వాదానముచేసి, మమ్యులను కృతార్థులుగ చేసి, మా గ్రంథాలయమున వానిములమున చేయబడుచున్న సేవనున్న, సన్మానించినది తెలుపుటకెంతయు సంతసము జనించుచున్నది.

విరాళముల నిచ్చిన యాంధ్రనాయకుల జాబితా

పరిమి అప్పన్నగారు 50, మెట్ల జగ్గయ్యగారు 10, పరిమి వెంకన్నగారు 50, కడిమి తాతయ్యగారు 85, పడమటి వెంకన్నగారు 85, టేకు లక్ష్మయ్యగారు 25, వడ్డి తాతయ్య నాయుడుగారు 25, వాసంచెట్టి గంగయ్యగారు 25, కొప్పచెట్టి వెంకన్నగారు 25, శిలమరి డియ్యగారు 25, కర్ర అప్పలస్వామిగారు 25, జొక్కా తాతయ్యగారు 20, చిలంపూరి వెంకట రెడ్డిగారు 15, నల్ల వెంకటసుబ్బారావుగారు 15, తాడి చిట్టి వెంకన్నగారు 15, బుతుమూరు సచ్చియ్యగారు 12, పెతకం చెట్టి రామయ్యగారు 10, దంకేటి రామన్నగారు 10, మేడి చెట్టి వెంకన్నగారు 10, చొల్లంగి స్వామి, రత్నంసాదర్ల 10, యాండ వెంకన్నగారు 10, గుత్తుల లంకయ్యగారు 10, గుబ్బల బ్రహ్మయ్యగారు 5, కొప్పిచెట్టి చింతయ్యగారు 5, మల్లల గంగయ్యగారు 5, రాయుడు గంగయ్యగారు 5, కట్టా వెంకన్నగారు 5, తెలుపూరి మిరయ్యగారు 5, వంగా మునిస్వామిగారు 5, తాడిచెర్ల కన్నయ్యగారు 5, గుల్ల వెంకటస్వామిగారు 5, గుబ్బల సత్తియ్యగారు 2, లూటిపర్తి మిరయ్యగారు 2, దంకేటిరంగారావుగారు 1, మల్లల వెంకన్నగారు 1, అను సూరి స్వామిగారు 1, అప్పల పీరాస్వామిగారు 1, జంజూరి గంగన్నగారు 1, అప్పారి నాగయ్యగారు 1, బండి వెంకన్నగారు 1,

మరియొక ప్రారమ్ కింగులయలు) ఆంధ్రగ్రంథాలయమునకు బంపమనము.

జూ బు లు

కీర్తి శేషులగుయెగుడిపాటి వెంకటాచలం

పంతులుగారు

వీరునుమారు మాసముదినములకుపైగా జబ్బుతోనున్నారు. వీరు 9 లేదా మధ్యాహ్నము 2.30 గంటలకు వరలోకగతులయినారు. వీరివంశము నెల్లూరు పురమనందు నిండా ప్రఖ్యాతి వడసిన వంశము. పూర్వము ఈయూరిలో పంతులుఅనగా వీరి తాతగారైన యెగుడిపాటి వెంకటాచలం పంతులుగారు. వీరు నెల్లూరులోని రంగనాథుల స్వామివారి గాలిగోపురమును కట్టించిరి. కీర్తి శేషులయిన వెంకటాచలం పంతులుగారు బి. ఏ. బి. ఎల్. పరీక్షయందు కృతార్థులయి న్యాయవాదవృత్తిని నవలంబించిరి. వీరు నెల్లూరులో జరిగిన 1919 సంవత్సరములో మశీదులయందు వాయిద్యములు పనికివచ్చునని హైకోర్టు వారు యిచ్చిన డిక్రీని దీపావళినాడు అమలు జరుపుటకు ప్రయత్నించినవారిలో వీరిొకరు. ఆంజనేయుల స్వామివారి ఉత్సవమున జరిపించిరి. వైశిష్ట్యవసమయమున వీరికి ప్రాజెక్టప్రదవ స్థితిలో యున్నప్పటికిన్ని వీరునచ్చి ఆఉత్సవమును సాగించిరి. వీరికిపొందూతమునందు నిండా గాఢాభిమానము గలరు. వీరుపర్వి నెంట్ ఫండాఫీసుకు బ్రజరుగా నుండిరి. వీరికి వైశిష్ట్య మొండు. ధైర్యసాహసములు మొండు. గొప్పభాషాభిమానులు.

కోటా ఆదిశేషయ్య.

నెల్లూరుతాలూకా ఎలిమెంటరీ ఉపాధ్యాయ

ద్వితీయమహానభ

ఈశుభ ఇందుకురుచేట గ్రామమున ఈశుభ తేరిది నెల్లూరునందలి వి. ఆర్. కాలేజి ప్రిన్సిపాల్ గారగు రా-జ-శ్రీ రాజుసం వెంకటేశపుడు ఎం. ఏ. యల్. టి. గారి ఆగ్రాసనాధిపత్యమున అతివైభవముగ జరిగెను.

గ్రామముందలి రాజవిధి పాడవునను బంధింపబడిన ధనురాకారములు స్వాగతమును దెలుపుచుండెను.

విడుదులను, పిఠులను పచ్చని మామిడాకుతోరణములచే నలంకరింపబడి శుభమును నూచించుచుండెను.

ఉపాహారాంతరము ఉడయము 9 గంటలకు ప్రతినిధులు ఇరువైపుల బారులతో రా నభ్యక్షునిమధ్య నిశుకొని ఆహ్వానసంఘమువారు జయజయధానములతో కాన్ఫరెన్సు జరుగు అనుమారి నుబ్బానాయునిగారి భవనమునకు వచ్చిరి.

శుభ ప్రతినిధులతోడను ప్రేక్షకులతోడను క్రిక్కిరిసి యుండెను. ఈనభక్త శ్రీ నెల్లూరుతాలూకాబోర్డు అధ్యక్షులును, గూడూరురేంజి డిప్యూటీ స్పెక్టరుగారును విచ్చేసిరి.

ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షు లగు మంచళ్ల వెంకటేశ్వర్లుగారు ఎల్లరకు వందనముల చెప్పుచు, సంఘావళ్యత, ఉపాధ్యాయుల కష్టములు కర్తవ్యము అనువిషయములగుర్చి నిదర్శన యుక్తముగు నొక యువస్వాసము జదివిరి. శివప అధ్యక్షులు తమ ప్రారంభోపన్యాసమునప్రారంభపాతకాలోపాధ్యాయుల ప్రవర్తన, వృత్తియొక్క ఔన్నత్యము. ఉపాధ్యాయులయందలి హావములు, బ్రైనింగుపాతకాలలు లోనగు విషయములపై నొక చక్కని ఉపన్యాసమునుట్టిచదివిరి.

తిరిగి మధ్యాహ్నము 8 గంటలకు మహాశుభ ప్రారంభించి తీర్థానములచర్చ మొదలిడిరి. కొన్ని తీర్థానములపై దీర్ఘచర్చ జరిగెను. అధ్యక్షులు తమ సామర్థ్యముచే వానినెల్ల సమగ్రముగ నియమితకాలములోపలనే ముగింపగలిగిరి.

తాలూకాబోర్డు ప్రెసిడెండుగారికి సదరుతాలూకాబోర్డు ఉపాధ్యాయు లొక విజ్ఞప్తిని సమర్పించిరి.

ఎలిమెంటరీస్కూలుల విద్యార్థులు గమోపాఖ్యానమును శేలనమొనర్చియు, షేతుమిరాసుసాహేబు కండరప్రదర్శనము గావించియు సభ్యుల నానందముగ్నుల గావించిరి.

కార్యదర్శి జి. నుబ్బరామయ్యగారు ఎల్లరకు వందనముల నర్పించిరి.

ప్రతినిధులకు భోజనాదిసదుపాయములు గావించినట్టియు, కాన్ఫరెన్సుకు వచ్చుటకు నెలవొసంగినట్టియు శ్రీయుతులు కాగుటూరి లింగారెడ్డిగారికిని, గునుపాటి ఏనారెడ్డిగారికిని ఆహ్వానసంఘమువారు కృతజ్ఞతను దెలుపుకొనిరి.

యన్. సత్యనారాయణ.

చిలకలూరిపేట యూనియను బోర్డు

గ్రామవాసుల యిబ్బందులు

మాయూనియను పరిస్థితులు కడుశోచనీయముగా యున్నది. గతప్రెసిడెంటుగారగు తోటశివయ్యనాయుడు యూనియను సామ్య నపహరింప ప్రయత్నించినందులకు 2 మాసముల కఠినశిక్షయు మూడువందలరూపాయల జరిమానాయు విధింపబడి రాజమండ్రిజైలులో శిక్షను అనుభవించుచున్నాడు. నాయుడిగారికాలములో రోడ్డిమియు బాగుచేయబడియుండలేదు. క్రొత్తపన్నికలుజరిగి క్రొత్తబోర్డు ఏర్పాటుయి ఘమా ఆరుమాసములయినది. శ్రీయుత మజుంజారు రామారావుపంతులుగారు టెంపొరరి ప్రెసిడెంటుగా నియమింపబడిరి. మా యూనియనుబడ్డెట్లు ప్రకారము రోడ్డు బాగుచేయుదుటకుగాని, నదిలోనికి దిగు ప్రదేశమున మెట్లు కట్టించుటకుగాని ఏర్పాటుగాని సామ్యగానిలేదు. ఎట్లయిన వృత్తిపన్ను విధించి యయినను రోడ్డు మరమ్మత్తుచేయించి మాగ్రామకోగ్యమును బాగుచేయుటకును యూనియనున మంచెస్థితిలోనికి తెచ్చుటకు రామారావుగారు ప్రబలప్రయత్నముచేసిరి. యింతలో ప్రెసిడెంటుయొన్నికలు జరుపపలినచ్చినది. రామారావుగారే ప్రెసిడెంటుగా యున్నయెడల వృత్తిపన్ను విధించి యయినా గ్రామకోగ్యమును బాగుచేయుదురను భయముచేతగాబోలు మా మొంబర్లు రామారావుగారికి రి వోట్లునిచ్చి కుంభారికింకన్నా చాచ్యులవారిని రి వోట్లచే యెన్నుకొనిరి. ఆచార్యులవారు చార్జి పుచ్చుకొని మూడుమాసములయినది. యంతవరకు గ్రామకోగ్యమునుగూర్చి యలోచించినట్లు కనపించదు. నడిబజారులో నీరునిలిచి, మురిగి కలుగుచున్న దుర్గంధము యంతయనివ్రాయుటకు దుర్గంధము. రోడ్డుయని పిలుచుటకు వీలులేదు. దొంగలయినా యంతకంటెక్కుధముగా యుంటువి. మంచెస్థిత్తి కైనదిలోనికి దిగుటకు ప్రజలెంతకష్టపడుచున్నది. చూచుచునేయున్నాము. మెట్లకుప్రత్యామ్నాయ కొన్నిరాల్లుపట్టిలో నాలుగుమెట్లు కట్టినారు. రేగడమట్టిరాల్లుమీదకుజారి, బుగడయయి జనులు నిండుచిం దెలు నెత్తుకొని జారిపడుచున్నారు. బోర్డులోడబ్బులేనప్పడు యింకీపన్నయిన విధించుకొని యయినాపురా రోగ్యమును మంచెస్థితిలో నుంచవలెను గానిడబ్బులేనదిబారలుచాచిన ప్రయోజనములేదు. ఆచార్యులవారు అట్లు చేయుట కిచ్చగింపనిచో సమర్థించిచేయుగలవారికి వోటిచ్చుటన్యాయము. మాకి క్రొత్తబోర్డువచ్చిన ప్రయోజనమేమి. శివయ్యనాయుడిగారి కాలములోకంటె యిప్పుడు మాకేమియు హెచ్చిప్రయోజనము కనపించుట లేదు. మాఆచార్యులవారు కాంగ్రెసుసంఘములో సభ్యుడు. బెల్లంకాగెనుకు డెలిగేటుగా వెళ్లనున్నారు. రెండుమాసములక్రింద గాంధీమహాత్ముని ఉపవాసదీక్ష ఆఖరు రోజున మాయూనియను బోర్డుమీటింగు జరుగుట కుత్సహించినది. ఆరోజున రామారావుపంతులుగారు మీటింగుప్రారంభములోనే మహాత్మునిశివీతమును ఉపవాసదీక్షకారణమును విపులముగాచెప్పి మహాత్ముని ఆయురారోగ్యాభివృద్ధికై ప్రార్థించుచు విరమించిరి. ఒక మొంబరునులేచి వెంకటచేయలేదుగదా మనఆచార్యునవారుగూడ నోరెత్తలేదు. కారణమువారికే తెలియవలెను. మాపరిస్థితులను చూచి తాలూకాబోర్డు వారయినా కొంచెము క్రేడ ప్రుచ్చుకొనెదరని ప్రార్థించుచున్నాను.

చిలకలూరిపేట } రేటుచేయరు
6-12-24

గాంధీ దైవజుడు

హనుమాన్ ఆరూఢము

మిథవిన్యతునుగురించి శర్యన్యాయమైన 5 ప్రశ్నలు వ్రాసిపంపినవిడల జరిగబోవు సంగతులను దాఖలాగా తెలిపెదము ప్రశ్నవ్రాయకాలమును కూడ వ్రాయవలెను. 5 ప్రశ్నలు. ర్య. 1.0-0 పై ప్రతిప్రశ్నకు 0.4-0 1 సంచి ఫలమువ్రాయరు 2.0-0 యితరవివరములను వ్రాయుడు.

వి. కె. ఏన్. చారియారు, ఆంజనేయస్వామి, బోధిమాలయము, తిరు తణి, చిత్తూరుజిల్లా.

దంతశులహరి

తెల సీసా 1-కి 0-కి-0. వి. పి. సహా 0-14-0

దంతశులకు శైత్యము, రసపట్టు, పుష్పిపన్నులు, టుల్లి, కదిలిన దంతములు మొదలగునవి కారణములు. నొప్పిగల చోట చూచిన మందులో కడిపి పెట్టిన నొప్పి మెంటే పోవును. అన్యతాంజనం డిబో, మదరాసు బొంబాయి.

అమృతాంజనము

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబుకెట్టిది మదరాసు.

నమ్మకమగు కొత్తమాదిరి నగలుదొరకు స్త్రీనము

ది ఆంధ్రా జ్యాయలరి మానిఫాక్చరింగు కంపెనీ.

హెడ్డాఫీసు, బెజవాడ. బ్రాంచి 51, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు

మానవ్ర అనేకరకములు (కొత్తమాదిరి గాజులు, మెడగొలుసులు, కానుకలు అడ్డగ వైకలు మొదలగు బంగారు నగలున్న, నవరత్నములు వేసిన అనేక దిల అడ్డగలు, జడవిశ్వ లు, నాగరములు, ఉంగరములు, చంపనరములు, పతకములు, మొదలగువి చెండి రైలు కూజాలు, టంబులు, పేలాగిన్నెలు, కాపి పెట్టు మొదలగు పాత్రసామానులున్న అనేకరకములు కానుకలును, మొదలగు అన్ని వస్తువులు యెప్పుడున్నప్పుడుగా యుండును. కాను బంగార మునకున్న చాదివేడికిన్ని రత్నములు మొదలగువాటికి గారంటి యివ్వబడును.

నచ్చనివి వాపసు తీసుకొనబడును.

ప్రాప్తి:—కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి,

1597 శనగపాటి కోటయ్య అండు బ్రదరు,

కృష్ణా నందా నమ్మ

దీనినివాడుటచే యేలాటివాళ్లు నుండులేకనే దేహమునం దేభాగమునం దైనను యుండువైట్టులను తక్షణమేతీసివేయును

8 బిళ్లలుగల పెట్టు 1 కి గర రూ. 1-4-0.

8 పెట్టెలను ఒకేదాఖ కొనువారికి ఒక పాం పెన్ పేనా యినామ గా పంపబడును.

నుందరం అండ్ కో.,

5 భద్రపూర్వనాథపేటి, పార్కురౌండు, ను(రాసు.

సి. మోటారుపాతశాల మదరాసు

టెలిఫోను నెంబరు: 148

ఇచ్చట నుంచి అనుభవముగలవారిచే మోటారు బండిని నడుపువిధానము, మెకానిజమ్, మెంజిలగునని శిక్ష్యబడును. మరియు మోటారుబిండ్లు మరమ్మత్తులు, రింగులు వేయుట వగైరా అన్ని పనులను చేయుటయు.

యోగ్యతాపత్రములు నుంచినిపుణులైన ఆటో ఇంజనీ ర్లచే ఇయ్యబడును.

అన్ని విధములైన ధరలు సరసముగా యుండును. వివర ములు తెలియగోరువా రీకిందివిలాసమునకు వ్రాసుల యును.

మేనేజరు,

సిటి టూక్సీ కంపెనీ, 1736

2/3 అంబర్నావీధి, జి.టి. మదరాసు.

((బాడ్యేట్ పడమటిపిడి))

కా మి ని యా నూ నె

వెంట్రుక లేఅందము. రాలిపోకుండ జాగ్రత్తపడుదు.

వెంట్రుకలు దున్నినపుడు ఊడకమున్నే త్వరపడకపోయిన ఊడి మొదలుపెట్టి పూర్తిగా పోగును. అట్లుకాకుండ

నేడే కామియానూనెను వాడి సత్వరముగా శిరోజ ముల గాపాడుకొనుదు. వెంట్రుకల కేళాద్యమున్నను మాన్చి ఈ దివ్యావధము వానిని మొత్తముగా వట్టువలె నెదుగునట్లుచేయును. ఒకపరీక్షవల్లమీకే తెలియగలదు. మీ శిరోజముల నతిశుభ్రపరచును. బుడ్డిజెల 1 రూపాయి. 3 బుడ్లఖరీదు రూ 2-10-0.

126 వీచికాక్టీలు ప్రత్యేకము.

ఆటోదిల్ బహారు

(రిజిష్టరు చేయబడినది)

మీకు ఏ సువాసన ద్రవ్యము లేక అత్తరు కావలసియున్న ఆటోదిల్ బహారుకు వ్రాయుదు.

అవున్న బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0 } మీ చేతిరుమాలునందు చుక్కలు వేసికొన్న పరిమళ
1 డ్రాం బుడ్డి 0-12-0 } మన్నిదిశలను వ్యాపించును.
2 డ్రాం బుడ్డి 0-8-0 }

వై కామియానూనె, ఆటోదిల్ బహారు మందునరకులమ్ము ప్రతిచోటను విక్రయింప బడును. లేకున్న సోలుపజెంట్లగు,

ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

155 బాహుమతిరు, బొంబాయి అని వ్రాసిన బడయగలరు

రత్నపుష్ప లెక్కాము డబ్బీ రూ. 3.4 0.

శుక్లసప్తమునుపోగొట్టి బలముగలుగజేయు అద్భుత లెక్కాము. ఏకారణముచే సంభవించిన శుక్లసప్తమైనను పారదోలునని అనే కులు కొనియాడినారు. ఈ లెక్కామున్న మేహమువల్ల వచ్చిన దగ్గు మొదలగు రోగములు మూత్రరోగములు కూడ తగ్గును.

మహాద్రాక్షాది చూరము ఒక నెల నుండు డబ్బీ రూ. 4-0-0.

పట్టాభిరామ వైద్యశాల,

రాయవరం, గోదావరిజిల్లా.

మానగోల్లాసిని సూత్రాలు

30 చూరాలు 0-10-0 (కవి అకాదు)

వెలమలభిమ! (పోస్టుఫర్ము ప్రత్యేకము) గుణమధికము!

శరీరములో ఉష్ణాధక్యముచే కలిగిడి వైద్యకాల నిరూపణ దివ్యావృత్తము. అతిర్లము, అనచి, అపులింలెలు, అగ్నిమాంద్యము, అతివాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల యందు బలమయము, పిక్కులు, పార్శ్వములు, శరన్ను, క్రేళ్లు, అశులు, మొదలగువానియందు కలిగిడి నొప్పి లను బోగొట్టి దేహమును నుంచి యారోగ్యమునకు వైద్యము.

ఈ చూరాలు మేహవార నొప్పులను వెంటనే మాన్యును. యిందు ఆరోగ్యములు చేరినవి. అనుభవము కలిగి వైద్యమునకుచేతను ముచుహంబ్రము యని చెప్ప వచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు.

విరుణామా:—

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం, పోస్టు నిడుమోలా, ఎలర్రు, కృష్ణాజిల్లా.

(1978)